

MINUTENBLAD

DOSSIER No. 17549 DEEL I NAAM: NEDERLAND-INDONESIE/OPENB. VERG.

1. Ingezien i.v.m. C.D. 126160 - C.V.III - 15/1-52.
2. Ingezien van F.L. de Haan. (A.C.D. 25924) verband onderzoek fotovervolgwerk I.D. R 6/152
3. Ingezien ten aanzien van - C.V.II - 27/10/52, (de Haan J).
1. Ingezien i.v.m. Nr. 21441. Geen actie genomen. C 90 9.10.48
2. Ingezien i.v.m. onderzoek de'damse professoren D.O.B. 15/5-49 wj.
3. Ingezien ten aanzien van A. D.O. 29-3-49.

Deel I & II Samengevoegd. Zie het verslag
van openbare vergadering van 15/5-49 p. v. 004

A.C.D.
Werkz. Vern

5 JULI 1960

Voor zover van de geagendeerde stukken (in dit OD geborgen) het schutblad aanwezig was dit bijgevoegd.

sept. '70

SPECIALE INSTRUCTIES AAN ACD
 (Slechts bij definitieve opberging invullen)
 O N A F G E D A A N

CO 135472 08 547

[Handwritten signature]

O.D 547

ok.

Afd/Sect. *CDM* Dat. *11/VI* Par. *A*

Achtereenvolgens aan: *Kus*
B
C

acthants 19/6/52
 interne aanwijzingen ACD IV

Verantw. voor } H.ACD, namens deze
 Adm. afdoening } *B* Dat: *8/4/52* *A*

ACD/ *4c* Dat. *25/7-52* Par. *(R)*

Afd. Sectie BEHANDLING Afd. Par. Dat.

Kus *17544* *10/4/52* *ACD/B* *17/4*

B *B III* *17/4*
~~*5-11/5*~~ *t.k. en eventueel te bespreken.* *14/5/52*

SECRET. Heeft te nog aanvullend
inlichting op het verloop of
top die nog te verwachten
(Pyl bespreken)

~~20/5~~ ~~C.A.W.Z~~ zie KB rapporten 5166 en 5167
K.B. VIII
18

~~J.B.V.T.H.~~ Hunt u mag een anget
welke De la Court heros
his nederblad C.P.W.Z
vst

9/8/ C.A.W.Z Voor zover dat behandeld wordt in dit rapport
bedoeld de H.B.S. Lerean 7 T.H.A. De la Court
te Wassenaar Lange Kerkdijk 74
K.B. VIII
18 7.7.52

~~C.A.W.Z~~ op kaart en afgegr. in BD C.P.W.Z 1/6

~~PCD~~ 12/16

~~C.A.W.~~ Versoek nederlag af te werken acc/cant 1/16
K.C.D. C.P.W.Z 10/11

No.: 4656

Betr.: NEDERLAND - INDONESIE.

Typ. D.

og. J's

OP KAART
ACD/IV C
DAT: 27.52
P.R: 992

6.611	6.611	6.611
05.13	05.26	01.125.0975
4 APR. 1952		
ACD/135472		

Op 5 Maart 1952 werd door het voltallig Hoofdbestuur van Nederland-Indonesië een hoofdbestuursvergadering gehouden ten huize van KOERSELMAN, Trompstraat 81 te Den Haag.

Besproken werd op wat voor wijze het 2e Irian-manifest tot dwingende factor, bij de bepaling van de Nederlandse houding ten opzichte van de Irian-kwestie, te maken.

Men is van mening dat prominenten uit het Nederlandse Universele- en commerciële Leven dit manifest moesten gaan pousseren in eigen kringen en deze exponenten, gesteund door hun eigen kringen, dit weer moesten gaan pousseren bij de Nederlandse autoriteiten.

RIEMENS en DE LA COURT beschikten over een uitgebreide antecedentenlijst van verschillende namen. Deze lijst was door hen samengesteld in overleg met SULEIMAN SJAH. Van vele figuren waren pikante commerciële details bekend, inzake onderhandse commerciële afspraken met de Indonesische regering, vooral figuren uit de V.V.D. Hierbij schijnt vooral de heer VAN DER MANDELE - Rotterdamse K.K. - een belangrijke rol (t.a.v. het intermediair) gespeeld te hebben.

RIEMENS en DE LA COURT zouden deze - min of meer te chanteren - figuren benaderen. De heer GOBEE zou vooral de universele figuren benaderen. Indien een kleine groep entameurs was verkregen, dan zou men zich op bredere groepen gaan richten. Er wordt nog over gesproken op welke wijze Elsevier te benaderen zou zijn. Zulks zou worden bekeken door KOERSELMAN en Dr.v.d.

BURG.

Met 14 dagen, drie weken, zou de kwestie opnieuw worden bekeken. Verder is in voorbereiding een studieconferentie, waar men veel personen naar toe hoopt te trekken.

Suleimansjah	PD	3470
B. Koerselman	PD	16128
J.W.E. Riems	"	8659
J.F.H.A. de la COURT	"	8634
K.P. vander Mandele	"	10945
E. Gubee	"	10649
Dr. A.P.J. van der Burg	"	8656

KB, 3 April 1952

GEEN ACTIE zonder overleg met K.B.

Den Haag

VERTROUWELIJK

Verbinding: No.12

23 Mei 1951.

Doss.27/43

Onderwerp: Openbare Vergadering Vereniging "Nederland-Indonesië"

Datum ontvangst bericht:---

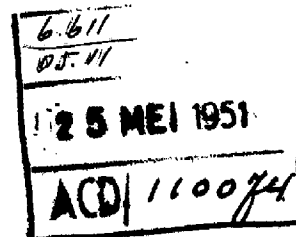
Betrouwbaarheid berichtgever: betrouwbaar

Waardering bericht: betrouwbaar

Tevens bericht gezonden aan:---

Medewerkende instanties:---

Ondernomen actie:---

Shuffled in summary

Op Donderdag 17 Mei 1951 werd door de Vereniging "Nederland-Indonesië" (afdeling 's-Gravenhage) een openbare vergadering gehouden in café-restaurant "Boschlust", gelegen aan de Bezuidenhoutseweg no.2 te 's-Gravenhage. Zaalcapaciteit plm. 80 zitplaatsen.

Aanwezig waren ongeveer 65 personen, waaronder zich bevonden Nederlanders, Indische Nederlanders en een 12-tal Indonesische studenten uit Delft. Onder de aanwezigen werd opgemerkt het bestuur van het Bureau Zuid-Molukken:

J.PATTY, APONNO en WAIKATA. Eveneens waren aanwezig enkele bestuursleden van de afdeling Den Haag van de Stichting "Door de Eeuwen Trouw" o.a. de sedert enige weken geleden benoemde secretaris L.WEYERMAN, wonende Laan van Meerdervoort no.52 en mejuffrouw:

X' Adriana Hendrika ANNOKKEE, geboren te 's-Gravenhage 20 October 1919, wonende Prinses Mariestraat no.20 te 's-Gravenhage.

Aan de bestuurstafel waren gezeten: de voorzitter van de vereniging "Nederland-Indonesië":

- Bernardus KOERSELMAN, geboren 7 Augustus 1916 te Dinxperlo, van beroep Mulo onderwijzer, wonende Prins Mauritslaan no.59 te 's-Gravenhage, sedert 19 October 1950 uit Indonesië gerepatriëerd; de secretaris:

- Willem DIL, geboren te Zaandam 6 Januari 1913, van beroep ambtenaar bij de gemeentelijke Duinwaterleiding te s-Gravenhage en wonende aldaar, Tomatenstraat no.187.

X' Het bestuurslid Heer J.J.MAATMAN, wonende Kamillestraat no.29 te 's-Gravenhage (personalia bekend) en de spreker voor deze avond J.C.BREEMER, student te Amsterdam, voorzitter van de Indonesische studenten vereniging "Rukun Peladjar Indonesia" (Rupi).

- Om 20.10 uur opende de voorzitter de vergadering. Hij heette de aanwezigen hartelijk welkom en sprak zijn voldoening uit over de goede opkomst.

"Overall ziet men platen hangen "Helpt Ambon". Inderdaad, zeide spreker, moet Ambon geholpen worden. Wij willen Ambon helpen, maar we moeten de zaak objectief bekijken. Ik zal er niet veel van zeggen. De heer BREEMER zal deze aangelegenheid uitvoerig behandelen".

Hierna gaf hij het woord aan de heer J.J.MAATMAN, leider van de literaturoordienst der vereniging.

Deze gaf een overzicht van hetgeen de vereniging

-sinds-

sinds eind 1949 gedaan heeft voor het verzamelen en verzenden van lectuur naar Indonesië. Hij deed een beroep op de aanwezigen om meer week- en maandbladen, tijdschriften, boeken enz. aan hem op te zenden. "In Indonesië vraagt men veel naar geschriften en boeken op technisch-wetenschappelijk gebied". Spreker gaf een opsomming van de bladen, die naar Indonesië waren gezonden, waarbij het opviel dat uitsluitend genoemd werden de bladen zoals "De Vlam", "Vrij-Nederland", "De Groene" enz.

Hierna werd het woord gegeven aan J.C. BREEMER. Deze begon zijn lezing met de mededeling, dat hij niet sprak als voorzitter van de Rupi, doch als Indonesiër. Hij zeide, dat hij zijn persoonlijke visie op de zaak Ambon zou weergeven. Spreker begon met een historisch en ethnologisch overzicht van de Zuid-Molukken. Van de komst der Portugezen in 1511 op Ambon ging spreker plotseling over naar 1945, nl. de massamoord op Ambonnezen door Indonesiërs te Makassar na de Japanse capitulatie. (In zijn rede zat geen lijn. Hij verwaarloosde nogal eens de chronologische volgorde). "De massamoorden in Makassar waren te wijten aan de trouw van de Ambonnezen aan de Nederlanders. De Nederlanders hebben altijd de Ambonnezen als soldaten gebruikt om hen tegen hun eigen broeders te laten vechten. (Atjeh, Borneo, Bali, Lombok). Gedurende de Japanse bezetting van Ambon bleven zij de Nederlanders trouw, omdat zij zich door hun eed gebonden achtten. Zij smeekten en baden om terugkeer van het Nederlandse Gezag, opdat de welvaart weer zou terugkeren". Daarna greep spreker weer terug naar vroegere tijden. "Nederland verzwakte expres de Molukken economisch, opdat de Ambonnezen, die geen levensbestaan meer hadden, maar als soldaat bij het Ned. Ind. Leger zouden dienst nemen. Aan dit alles is het te wijten, dat zij zich gehaat hebben gemaakt bij de andere bevolkingsgroepen van Indonesië". Hierna besprak hij Ambon als daerah van de Staat Oost-Indonesië. Volgens spreker leverde dit geen moeilijkheden op, totdat na de soevereiniteitsoverdracht de Staat Oost-Indonesië door de R.I. werd ontbonden. "Toen begonnen de moeilijkheden. Dr SOUMOKIL, thans leider der Ambonnesische opstandelingen, met wie ik voor mijn vertrek naar Nederland in Makassar urenlang gesprekken heb gevoerd, heeft mij altijd voorgehouden er steeds aan te denken, dat ik Indonesiër was. Deze zelfde SOUMOKIL riep de republiek Zuid-Molukken uit". Spreker behandelde daarna de strijd van de R.I. tegen Ambon en vond het een fout van Dr LEIMENA, die zelf Ambonnesis is, de vertegenwoordigers van de Zuid-Molukken op zijn schip te ontbieden, dat voor Ambon lag. "Waarom is hij zelf niet aan wal gegaan om met de Ambonnezen te praten". Spreker is er van overtuigd, dat door onderhandelingen de strijd tegen Ambon voorkomen had kunnen worden. Hij achtte aansluiting van Ambon bij Nederland als 12e provincie onmogelijk en ongewenst, gezien de grote afstand. Zelfstandigheid is onmogelijk, dus leek spreker de beste oplossing aansluiting bij de R.I. na het houden van een plebisciet. Spreker zeide: "Ik sta vierkant tegenover de Republiek Zuid-Molukken en ik sta ook vierkant tegenover de R.I., doch ik haal hierbij de woorden aan van Mr OUD tijdens de stemming over de soevereiniteitsoverdracht na de R.T.C. "van twee kaden moeten we het minst kwade kiezen", dus aansluiting bij de R.I. Het is de taak van de jongere Ambonnezen om door onderhandelen en wederzijds begrip tot elkaar te komen".

-Hierna-

Hierna kondigde de voorzitter een pauze aan, gedurende welke schriftelijke vragen konden worden gesteld. Na de pauze werd een film over het leven van de Indonesiërs in Indonesië vertoond. Daarna ging BREEMER over tot de beantwoording der ingediende vragen.

Er bleken een groot aantal schriftelijke vragen te zijn ingediend. Voordat BREEMER aan de beantwoording der vragen toekwam, werd door POETIRAY van het Bureau Zuid-Molukken verzocht enige vragen te mogen stellen. Nadat BREEMER had gezegd bijtijds naar Amsterdam terug te moeten, bood PATTY aan hem met een taxi naar Amsterdam terug te brengen. BREEMER ging op dit voorstel niet in, doch was bereid later bij hem thuis de heren te ontvangen.

De vragen, die naar aanleiding van de lezing scherp gesteld waren, bleken voor BREEMER een struikelblok te zijn om deze behoorlijk te beantwoorden. Hij zat letterlijk en figuurlijk met de handen in het haar. Er werd steeds geïnterrumpeerd en sarcastisch gelachen (hoongelach). De voorzitter wist echter steeds de orde te handhaven.

Was BREEMER tijdens zijn lezing zeer gematigd en objectief geweest, tijdens de beantwoording der vragen sprak duidelijk zijn anti-Nederlandse geest.

Om 23.40 uur sloot de voorzitter de vergadering na nog een toelichting gegeven te hebben over het doel der vereniging "Nederland-Indonesië". Deze vereniging doet niet aan politiek zeide hij, doch we zijn wel progressief. Hij wekte de aanwezigen op toe te treden als lid van deze vereniging. (einde)

U. B. J. K. T.

27 September 49

B. 70111
VIII. TZ.8.
een

GEHEIM

UITGEBOKT

Vergadering van de
Vereniging "Nederland-
Indonesië"

Ik heb de eer Uwe Excellentie hiernaevens ter kennisneming
aan te bieden een verslag van een op 10 September j.l. te 's-Graven-
hage door de Vereniging "Nederland-Indonesië" gehouden verga-
dering.

Ter bekorting moge naar de inhoud daarvan verwezen worden.

HET HOOFD VAN DE DIENST
Namens deze
Het Plv.Hoofd,

Aan.
Z.E. de Minister President,
Z.E. de Minister van Binnenlandse Zaken,
Z.E. de Minister van Buitenlandse Zaken,
Z.E. de Minister van Overzeese Gebiedsdelen,
te
's-GR A V E N H A G E.

Mr. Dr. J. Hazenberg.

G E H E I M.

Volgen

21 SEP. 1949

Verbinding: No.12

19 September 1949.

Doss.27/38

Onderwerp: Vergadering van de Vereniging "Nederland-Indonesië"

Datum ontvangst bericht: 13 September 1949.

Betrouwbaarheid berichtgever: betrouwbaar

Waardering bericht: betrouwbaar

Tevens bericht gezonden aan:---

Medewerkende instanties:---

Ondernomen actie:---

NOV 70111

X afgedrukt
= P.D. 865-b

Op Zaterdag 10 September 1949 is in het gebouw aan de De Ruyterstraat 67 te 's-Gravenhage, een vergadering gehouden van de Vereniging "Nederland-Indonesië".

Voor deze vergadering waren 590 kaarten uitgereikt. Aanwezig plm. 500 personen.

Als voorzitter van deze vergadering fungeerde:

XI Albertus Petrus Johannes VAN DEN BURG, geboren te Utrecht 11 Juli 1914, arts, wonende Schevaningseweg 111 te 's-Gravenhage.

VAN DEN BURG opende om plm. 14.00 uur de vergadering met een rede in de Maleise taal. Hij heette de aanwezigen welkom, in het bijzonder de Indonesiërs (plm.20), die hij er op wees, dat uit het gehele land leden van de vereniging naar deze begroetingsbijeenkomst waren gekomen.

Vervolgens verleende hij het woord aan het oud-lid van de Volkraad van Nederlands-Indië:

XI Jozer Emanuel STOKVIS, geboren te 's-Gravenhage 23 Februari 1875, zonder beroep, wonende Walnootstraat 255 te 's-Gravenhage.

Het verheugde spreker, dat hij bij de Indonesische delegatie verschillende oude bekenden had gezien. Wat mij, zo betoogde spreker, in de koloniale verhouding altijd zo heeft getroffen was de overdreven hoffelijkheid van de Indonesiërs. Dit was een gevolg van de onderdanigheid, welke door eeuwen kolonialisme aan het Indonesische volk was opgedrongen. In een indexcijfers uitgedrukt dan zou ik dit cijfer ten tijde van de koloniale onderdrukking willen stellen op 200%. Het is de koloniale "snoepers" een doorn in het oog, dat het Indonesische volk haar zelfbewustzijn herkrijgt. Dit zelfbewustzijn kwam destijds reeds tot uiting, toen de Indonesiërs zich gingen kleden als westerlingen.

Vervolgens hekelde spreker het Nederlands-Indische kapitalisme, hetwelk ook nu nog tracht om de oude koloniale verhoudingen te bestendigen.

Ten aanzien van de radiorede van de Heer VAN KLEFFENS, die sprak met tranen in zijn stem over het "historische gewordene" herinnerde STOKVIS zijn gehoor aan diens woorden in de Veiligheidsraad, waar hij o.a. zeide: "De Indonesische republikeinen zijn rovers en moordenaars en zij vertegenwoordigen niet meer dan zichzelf.

Aan het einde van zijn rede adviseerde spreker de Indonesische delegatie om hun zelfbewustzijn nog meer te doen uitkomen. De hoffelijkheid kan gerust dalen tot het indexcijfer 125%, dan is het nog 25 % boven het normale.

-Hierna-

Hierna werd gemusiceerd.

De volgende spreker was:

Ds. J. J. BUSKUS, hervormd predikant te Amsterdam.

"Ik ben", aldus spreker, "vervuld met vreugde en dankbaarheid, omdat ik hier mag spreken, maar anderzijds overheerst een gevoel van droefheid en spijt. Droefheid, omdat in de vier jaren achter ons aan beide zijden zoveel slachtoffers zijn gevallen en spijt, omdat het onze schuld is.

Schuld bekennen is gemakkelijker in een bijeenkomst van alleen Nederlanders, dan in een gezelschap van Indonesiërs en Nederlanders.

De R.T.C. is nog één kans om de verhoudingen tussen de beide volken vredelievend te regelen. Laten wij God bidden, dat de R.T.C. zal slagen en dat God ons volk de kracht geve om deze kans te benutten.

Velen Nederlanders hebben nog niet begrepen, dat de overheersten en onderdrukten in Indonesië zich zelfstandig hebben gemaakt. Deze revolutie moet erkend worden."

Met de woorden, dat wij allen moge handelen in gerechtigheid, besloot Ds. BUSKUS zijn rede.

De ~~volgende~~ spreekster:

Mevrouw Henriette ROLAND HOLST-VAN DER SCHALK, gaf uiting aan haar schaamte en verdriet.

Schaamte over de politiek, die in de Indonesische kwestie door Nederland wordt gevoerd.

Verdriet om de vele slachtoffers, die gevallen zijn.

Aan Nederlandse zijde is dit aantal plm. 3000, terwijl het aantal gevallen aan Indonesische zijde wordt geschat op 100.000.

Zij deed een beroep op de aanwezigen om de Indonesische vrijheidsstrijd te steunen door middel van vergaderingen, demonstraties en betogingen. Zonodig moet door middel van s takingen de regering worden geëwongen om aan de wensen der Indonesiërs toe te geven.

Na deze rede werd plm. 20 minuten gepauseerd.

Na de pauze sprak:

Jef LAST. Hij kon zich goed indenken, dat de Indonesiërs een zeker wantrouwen koesteren t.a.v. iedere Nederlander. ~~Zij~~ stonden de Nederlanders tijdens de bezetting ook t.o.v. de Duitsers. Korte tijd geleden, aldus spreker, zag ik een Hollandse vrouw in gezelschap van een Indonesische dame. Een Nederlands officier betichtte haar daarom van landverraad. Dit is de mentaliteit van ~~de~~ militair, die-zijn grootgebracht in de geest van het hebben van een vijand. Als een Nederlands militair met een Indonesische vrouw wil huwen, wordt alles gedaan om dat onmogelijk te maken en komt daaraan o.a. ook de aalmoezenier te pas.

Nog een gevolg van de oorlog is, dat 25% van onze jongens in Indonesië geslachtziek is. Dit komt door de hoge zedelijkheid van ons parlement, die het onzedelijk vond, dat de soldaten voorbehoedmiddelen kregen met als resultaat, dat de soldaten wegens de hoge prijzen, die de Chinezen daarvoor vragen, die middelen niet gebruiken.

Spreker wekte de Indonesiërs op hun strijd voort te zetten, want hun strijd voor de vrijheid is onze strijd. Wanneer Indonesië vrij is, zijn onze jongens daar vrij van het oorlog voeren en zijn wij vrij, omdat wij aan de opbouw van onze economie kunnen gaan beginnen.

Aan het einde van zijn speech sprak LAST de hoop uit, dat het nationalisme in Indonesië iets anders moge zijn,

-dan-

afschijft
P.D. 6655

afschijft X
P.D. 7590

afschijft
P.D. 2834

dan wat men gewoonlijk daaronder verstaat.

Hierna werd opnieuw gemuciseerd door Sam SWAAP en Ria BORGMEIJER.

Nadien voerde het woord:
H.M.VAN RANDWIJK, uit Amsterdam.

Spreker verklaarde, dat de vorige sprekers reeds hadden gezegd, wat ook hij had willen zeggen.

Wij, aldus spreker, zijn Nederlanders, evenals GERBRANDY, ROMME en VORRINK en derhalve dragen ook wij mede de schuld aan de militaire acties.

Na critiek op de koloniale verhoudingen in Indonesië, herinnerde hij aan de goede samenwerking met de Indonesiërs in de illegaliteit tijdens de Duitse bezetting van Nederland.

Thans wil men een Unie op papier gaan vormen. De ware Uniegeest echter is de wederzijdse hulpverlening bij moeilijkheden. Deze Unie behoeft geen kroon.

Als laatste spreker voerde Moh.HATTA het woord.

De redevoeringen van de diverse sprekers, aldus HATTA, hebben mij moreel gesterkt en ik ben hen dankbaar voor de woorden door hen gesproken en de wensen, die zij hebben geuit.

Mijn vriend Jef LAST geef ik de verzekering, dat het Indonesische nationalisme iets anders is, dan wat daaronder gewoonlijk wordt verstaan. Het is de strijd voor de vrijheid van het Indonesische volk. Dit is echter niet ons einddoel. Het is slechts het fundament, waarop wij rechtvaardigheid en menselijkheid zullen opbouwen.

Spreker's uitlette vervolgens zijn waardering voor het werk van de Vereniging "Nederland-Indonesië" en beëindigde zijn rede met de wens uit te spreken, dat de vereniging erin moge slagen om het Nederlandse volk te overtuigen van de rechtvaardigheid van de Indonesische vrijheidstrijd.

Hierop werd de bijeenkomst, waarop een enthousiaste stemming heerste, door de voorzitter omstreeks 17.30 uur gesloten.

Onder de vergaderingbezoekers werd nog opgemerkt de bekende communist Ir.S.J.RUTGERS uit Amsterdam. Ter vergadering ging het gerucht, dat Moh.HATTA aan de directeur van "De Vlam", D.SCHILP, ten behoeve van dat blad financiële steun had toegezegd. Tevens werd vernomen, dat het aanvankelijk in het voornemen van het bestuur van de Vereniging "Nederland-Indonesië" lag om de zaal van de Dierentuin ten behoeve van deze bijeenkomst te huren. Van Indonesische zijde zou bezwaar gemaakt zijn om in die zaal te verschijnen in verband met het feit, dat in die zaal kort tevoren een bijeenkomst had plaatsgehadt van Rijkskenheid.

(einde)

afschrift
i P.D. 723

afschrift
i P.D. 1228

afschrift
i b.d. 273
Theft gelezen
Tachter
1 daer

26-9-49

's- Gravenhage, 8 Januari 1949.

No. B.52502.

Bijlage: één.

Onderwerp: Vergadering Vereniging
"Nederland-Indonesië" en
"Comité voor Vrede in Indonesië".

G E H E I M.

VOORBOEKT

VIII TV.5.

Ik heb de eer Uwe Excellentie hiernevens ter kennisneming aan te bieden een verslag van de op 26 December 1948 te Amsterdam door de Vereniging "Nederland-Indonesië" met het op 19 December t.v. aldaar opgerichte "Comité voor Vrede in Indonesië" gehouden openbare vergadering.

In het bijzonder moge ik de aandacht verzoeken voor de redevoering van Drs.L.de Jong, Directeur van het Rijksinstituut voor Oorlogsdocumentatie.

Ter toelichting moge overigens dienen, dat vorenbedoeld comité werd opgericht aanstonds na de bekendmaking der Regeringsbeslissing over de noodzakelijk geachte maatregelen in Indonesië. In het comité hebben zitting politiek zeer links georiënteerde intellectuelen.

HET HOOFD VAN DE CENTRALE
VEILIGHEIDSDIENST:

Mr.L.Einthoven.

Z.E.de Minister-President.
Z.E.de Minister v.Overzeese
Gebiedsdelen

te

's- GRAVENHAGE.

VERSLAG van de op Zondag 26 December 1948 te 14 uur in de Diamantbeurs te Amsterdam gehouden protestvergadering, belegd door de Vereniging Nederland-Indonesië en het Comité voor Vrede in Indonesië. Aankondiging van deze vergadering heeft plaats gevonden in de dagbladen "Het Parool" en "Het Vrije Volk", terwijl op verschillende plaatsen in de stad grote affiches waren aangebracht. De toegangsprijs bedroeg f.0.30; aanwezig waren ongeveer 2000 personen, waaronder enkele militairen in uniform en een aantal Indonesiërs en West-Indiërs.

Te 14 uur werd de vergadering geopend door H.M. van Randwijk, Hoofdredacteur van "Vrij Nederland", (Hendrik Mattheus van Randwijk, geboren te Gorinchem 9.11.1909), die de aanwezigen welkom heette en de noodzaak verklaarde van deze protest-vergadering, "in verband met de actie door de Nederlandse regering in Indonesië ontketend." Hij deed mededeling van verhindering van de als spreker aangekondigde Ds. Buskes, (Johannes Jacobus Buskes, geb. te Utrecht 16.9.1899), die echter schriftelijk zijn instemming had betuigd met het doel van de vergadering en daarbij getuigde van zijn afschuw over de gebeurtenissen in Indonesië.

Als tweede spreker werd aangekondigd Professor Wertheim, (Willem Frederik Wertheim, geb. St. Petersburg, 16.11.1907), die de regering verweet de kansen te hebben verknoeid, die zij in 1945 had om als meest begunstigde mogendheid op economisch terrein op te treden. Door de koopmanageest die haar bezielde, wilde zij de koloniale politiek van vóór 1940 niet los laten. Uiteindelijk zal het Nederlandse volk en zullen vooral de arbeiders de resultaten van die politiek ondervinden, door de verarming en de werkeloosheid die het resultaat zullen zijn van de kapitalistische gedachtegang van de Nederlandse handelaren, die grote invloed uitoefenen. De volgende spreker was Prof. Dr. N. A. Donkersloot, dichter en letterkundige, lid van de 1ste Kamer, die het optreden van de Nederlandse regering niet als deskundige wilde behandelen. Hij ontzegde de regering echter het morele recht, om op de wijze, waarop zij nu in Indonesië optreedt, de republiek weg te vagen. Hij verweet de regering geen oplossing te hebben gevonden en vóerde verder aan, dat de middelen om tot een oplossing te komen, niet alleen waren beproefd. Arbitrage is niet toegepast. De regering is er zelfs niet aan toe gekomen om met de middelen die haar ten dienste stonden om het conflict op te lossen, te beginnen. Hij zag de actie als een vuistslag in het gezicht van die Indonesiërs, die zeker met de Nederlanders hadden willen samenwerken. Wij hadden de wereld een groot voorbeeld kunnen geven, doch hebben gefaald. Daarna werd als spreker aangekondigd Jef Last, Vlamredacteur en Oud Spanjestrider, (Josephus Carl Franciscus Last, geb. Den Haag, 2.5.1898) die de vrijheidswil der Indonesiërs zag in het licht van de gebeurtenissen in Azië. De vloedgolf van de politieke vrijheidsdrang en de politieke revolutie kan door geen enkele koloniale regering worden tegengehouden. De Republiek is geen enkele daadwerkelijke kans gegeven haar idealen te verwezenlijken en de actie der Nederlandse regering zal tot uiteindelijk resultaat hebben, dat zij weggevaagd wordt.

Als volgende spreker werd aangekondigd de schrijver Albert Helman, (Lodewijk Alphonsus Maria Lichtveld, geboren te Paramaribo

2-11-1903) die als West-Indiër sprak over de grote kloof, die door de actie van de Nederlandse regering was ontstaan tussen de a.s. deelgenoten in de te vormen Unie tussen Nederland en de Overzeese Gebiedsdelen. Het gewapend optreden tegen de Indonesiërs mag geen voortgang hebben. In Indonesië moeten de wapens neer en de troepen terug.

De volgende spreker was Ds. Strijd, Hervormd predikant en pacifist, (Krijn Strijd, geb. Rotterdam, 18.9.1909) die begon met te zeggen, dat hij sprak als man van de Kerk en uit naam van velen uit de Kerk. Hij noemde Zondag 19 December 1948 een zwarte dag voor Nederland en keurde het militair optreden van de regering scherp af. De christenen moeten dit optreden afkeuren en ook de kerk heeft in een schrijven aan de regering, welk schrijven van de Synode uitging, haar bezworen niet met wapens tegen de republiek op te treden. Met het optreden van de regering kunnen dan ook de waarachtige Christenen niets te maken hebben. Als men de waarheid van het Kerstfeest belijdt, kan men het optreden van de regering niet billijken, doch is dit een stap terug op de weg naar vrede. Voor de levende Christen is dit optreden alleen maar heilloos. De levende kerk zal dan ook tegen deze regering alleen maar kunnen zeggen, dat zij op haar weg iedere Christen tegenover zich zal vinden. In de dagorder van Generaal Spoor wordt "God" genoemd, maar dit kan niet zijn de God van de waarachtige Christen. Van de levende Godsdienst moet het reddende revolutionaire woord komen. Wij kunnen de regering op haar weg niet volgen. "Wij mogen niet."

Verder werd als spreker aangekondigd Albert de Jong, bestuurder van de Bond van Bedrijfsorganisaties en revolutionair pacifist (Albert Andries de Jong, geb. Amsterdam, 29.4.1891), die begon met te constateren dat het geen verwondering kon baren, dat de militaire actie in Indonesië was ontketend. Deze regering is de vertegenwoordigster van de kapitalisten. De zich noemende socialisten in de regering hebben met het socialisme niets meer uitstaande, de P.v.d.A. staat aan de kant van de koloniale machthebbers, terwijl het N.V.V. zijn leden oproept om niet te staken tegen deze regering. En toch is dat de macht van de arbeiders om het doel van de kapitalisten in Indonesië tegen te gaan. De havenarbeiders in Australië hebben getoond solidair te zijn met de Republiek. De actie van de Rotterdamse arbeiders tegen het verschepen van goederen voor Franco heeft bewezen wat het wapen is dat de arbeiders tegen elke actie, ook als die welke door deze regering is ontketend kunnen gebruiken.

Spreker deed vooral een beroep op de jongeren om hun plaats in te nemen in de rijen van de werkelijke socialisten en te komen tot de verhindering van deze oorlog. Daarom is er maar één weg: "Geen man en geen cent, geen hamerslag voor het militarisme."

Als volgende spreker werd aangekondigd Drs. L. de Jong, Directeur van het Rijksinstituut voor Oorlogsdocumentatie, radiospreker van Radio-Oranje, medewerker aan het Weekblad "De Stem van Nederland", (Louis de Jong, geb. Amsterdam, 24.4.1914) die begon te wijzen op de overeenkomst tussen het tijdstip van begin der actie in Indonesië, een Zondag, en de dagen waarop Hitler zijn acties begon tegen verschillende landen. Op Zaterdag of Zondag is het Engelse kabinet nimmer aanwezig en kunnen in Engeland en

Amerika geen grote kranten verschijnen. Dat deze actie op de dag des Heren kon beginnen, had van kerkelijke zijde protest moeten uitlokken, zo meende hij, doch in geen der bladen waarvan verwacht mocht worden dat zij tegen deze ontheiliging zouden protesteren, had hij een woord daarover gelezen.

Wij kunnen uit het optreden van de regering maar één conclusie trekken; nooit is men van plan geweest aan de republiek volledige vrijheid te geven. Wij blijven zitten waar wij zijn en aan de republiek is geen enkele kans gegeven haar bedoelingen in haar gebied uit te werken. Bij elke onderhandeling is nog gebleken, dat men van Nederlandse zijde wel resoluties aannam, doch steeds weer afweek van wat met de republiek was afgesproken. Het staat wel vast dat wij in Den Haag een stel geslepen en sluwe politici hebben. Deze regering heeft zich schuldig gemaakt aan misleiding van het Nederlandse volk.

Spreker beweerde, dat de drieduizend personen, leden van de Partij van de Arbeid, die aanwezig waren om te protesteren tegen de handelwijze van de ministers van die partij niet alleen stonden, doch dat er meerdere waren, die niet met de handelwijze van dit kabinet accoord gaan. Die partijleden worden door hun eigen pers misleid. De Nederlandse machthebbers hebben alles gedaan om te voorkomen, dat dit, wat nu in Indonesië gebeurt, kon voorkomen worden. Het was spreker opgevallen, dat wanneer men de laatste dagen het telefoonnummer van het "Comité voor Vrede in Indonesië" aansloeg, steeds het bekende klikje werd gehoord wat wees op het afluisteren van de gesprekken van dat nummer door een betaalde spion van de Nederlandse regering.

Ook was het geen toeval, dat deze week een tweetal bladen die stelling namen tegen het optreden van de regering, in beslag werden genomen en evenmin behoeft het verwondering dat telegrammen van een Vakbond in Nederland aan het Wereldverbond voor Vakverenigingen werden geweigerd, omdat deze telegrammen getuigden van afkeer van de actie die de Nederlandse regering in Indonesië onderneemt. Dit optreden doet ons wel zien, dat er aan onze democratie wel iets ontbreekt. De mening omtrent de strijd, die in Indonesië plaats vindt, wordt beknot, maar toch zullen wij blijven protesteren tegen dit optreden.

Als laatste spreker werd aangekondigd, Sam de Wolf, redacteur van De Vlam, (Salomon de Wolff, geb. Sneek, 13.8.1878), die begon met zich af te vragen of de Nederlandse regering haar verstand ontnomen was. Er is een spreekwoord dat zegt, dat wie de goden verderven willen, deze aan die mensen het verstand ontnemt; dat lijkt bij de Nederlandse regering het geval te zijn. De actie in Indonesië ontketend heeft tot gevolg, dat de ene broeder de andere slaat. Ook wij socialisten worden geslagen. In de Partij van de Arbeid wordt tegenwoordig niet op Zondag vergaderd om de Christelijke groepen in die partij niet te krenken. Op een der Kerstdagen werd vroeger een vergadering van de S.D.A.P. gehouden, waarop men het socialisme leerde verstaan, doch thans, nu er geen vergaderingen meer worden gehouden van die partij, laten de ministers van die partij wel toe, dat op Zondag een militaire oorlog tegen de republiek wordt aangevangen. Spreker had geluisterd naar een rede van de N.V.V.-bestuurder Coen van der Lende, die ook had gesproken over de actie in Indonesië en gevraagd had, wat er voor andere mogelijkheden voor de regering waren opengebleven. Hij had dit moeten vragen aan zijn partijgenoten Sjahrir en Palar. Het belangrijkste voor de Partij van de Ar-

beid is, dat zij in de regering kan blijven. Wint de regering deze actie, dan doodt zij de volksziel en de democratie. Op een congres van de P.v.d.A. in 1946 gehouden, waar Prof. Logeman het woord voerde over Indonesië, is besloten dat men nimmer accoord zou gaan met militair optreden in Indonesië. Men zou nu geneigd zijn te zeggen, dat inplaats van Prof. Logeman een man het woord heeft gevoerd, waarvan de naam makkelijk zou worden omgezet in Leugeman.

Voorzitter van Randwijk sprak een slotwoord, waarbij hij de vraag stelde wat er nu gedaan zou moeten worden. Wat nu gedaan moet worden, is vaststellen wat niet en wat wel gedaan moet worden. Hij stelde voor een resolutie aan te nemen, die aan de Nederlandse regering, de Nederlandse en buitenlandse pers zou worden gezonden, waarin wordt gebist, de onmiddellijke beëindiging van de militaire actie, vrijlating van de leiders der republiek en terugtrekking van de troepen. Van Randwijk stelde voor de vergadering te beëindigen met het zingen van de Internationale, waarvan twee coupletten werden gezongen.

Tijdens de vergadering werden de sprekers meermalen door applaus onderbroken. In de zaal was gelegenheid zich als lid of sympathiserende van de organiserende verenigingen op te geven.

Volgno.

30 DEC. 1948

ACD/ 52502

Onderwerp: Vergadering Vereniging
Nederland-Indonesie en
Comite voor Vrede in In-
donesie.

VERSLAG van de op Zondag 26 December 1948
te 14 uur in de Diamantbeurs te Amsterdam
gehouden protestvergadering, belegd door
de Vereniging Nederland-Indonesie en het Comité voor Vrede in
Indonesië. Aankondiging van deze vergadering heeft plaats gevon-
den in de dagbladen "Het Parool" en "Het Vrije Volk" terwijl
op verschillende plaatsen in de stad grote affiches waren aan-
gebracht. De toegangsprijs bedroeg f. 30; aanwezig waren onge-
veer 2000 personen, waaronder enkele militairen in uniform, en
een aantal Indonesiërs en West-Indiers, terwijl het aantal vrou-
wen ongeveer 1/4 van de aanwezigen bedroeg.

Versieringen waren niet aangebracht. Aan de ramen van het gebouw
waren bovengenoemde affiches geplakt. Op het podium hadden on-
geveer 15 personen plaatsgenomen, waaronder de sprekers.

Te 14 uur werd de vergadering geopend door H.M. van Randwijk,
(Hendrik Mattheus van Randwijk, geboren te Gorinchem 9.11.1909)
die de aanwezigen welkom heette en de noodzaak van deze protest-
vergadering in verband met de actie door de Nederlandse rege-
ring in Indonesie ontketend aantoonde. Hij deed mededeling
van verhindering van de als spreker aangekondigde Ds. Buskes,
(Johannes Jacobus Buskes, geb. te Utrecht 16.9.1899), die echter
schriftelijk zijn instemming had betuigd met het doel van de ver-
gadering en daarin getuigde van zijn afschuw over de gebeurte-
nissen in Indonesië.

Als eerste spreekster kondigde hij verder een onbekende vrouw
aan die de actie in Indonesië ten zeerste veroordeelde en op-
riep tot steun aan de Republiek Indonesië.

Als tweede spreker werd aangekondigd Professor Wertheim, (Wil-
lem Frederik Wertheim, geb. St. Petersburg, 16.11.1907,) die de
regering verweet de kansen die zij in 1945 had om als meest be-
gunstigste mogelijkheid op economisch terrein op te treden, doch
door de koopmansgeest die haar bezielde, de koloniale politiek
voor vóór 1940 niet los wilde laten. Uiteindelijk zal het Neder-
landse volk en vooral de arbeiders te resultaten van die poli-
tiek ondervinden, door de verarming en de werkloosheid die het
resultaat zullen zijn van de kapitalistische gedachtegang van
de Nederlandse handelaars, die grote invloed uitoefenen.

De volgende spreker was Prof. Dr. N. A. Domkersloot, dichter en
letterkundige die het optreden van de Nederlandse regering
niet als deskundige wilde behandelen, doch de regering het mo-
rele recht ontkende, om op de wijze waarop zij nu in Indonesië
optreedt, de republiek weg te vagen. Hij verweet de regering
geen oplossing te hebben gevonden en voerde verder aan, dat de
middelen om tot een oplossing te komen, niet allen waren be-
proefd. Arbitrage is niet toegepast. De regering is er zelfs
aan toe gekomen om met de middelen die haar ten dienste ston-
den om het conflict op te lossen, te beginnen. Hij zag de actie
als een vuistslag in het gezicht van die Indonesiërs, die zeker
met de Nederlanders hadden willen samenwerken. Wij hadden de
wereld een groot voorbeeld kunnen geven, doch hebben gefaald.

Daarna werd als spreker aangekondigd Jef Last, Vlamredacteur
en Oud Spanjestrijder, (Josephus Carl Franciscus Last, geb. Den
Haag, 2.5.1898) die de vrijheidswil der Indonesiërs zag in het
licht van de gebeurtenissen in Azië. De vloedgolf van de poli-
tieke vrijheidsdrang en de politieke revolutie kan door geen

*Van de
Dz. van
van*

*L. M.
L. C. Marcial*

*T. de
ver*

*T. de
de*

[niet

XI

enkele koloniale regering worden tegengehouden. Hij herinnerde aan een uitspraak van Benesj, die indertijd gezegd had, dat iedere onderdrukking, door wie dan ook, de vrijheidsdrang van de mensen aanvuurt en dat deze drang niet is te keren. Zo zal het ook gaan in Indonesië. De Republiek is geen enkele werkelijke kans gegeven haar idealen te verwezelijken en de actie der Nederlandse regering zal tot uiteindelijk resultaat hebben, dat zij weggevaagd wordt.

Als volgende spreker werd aangekondigd de schrijver Albert Helman, (Lodewijk Alphonsus Maria Lichtveld, geboren te Paramaribo 2.11.1903.) die als West-Indiër sprak over de grote kloof, die door de actie van de Nederlandse regering was gekomen tussen de a.s. deelgenoten in de ~~de~~ te ~~sterken~~ Unie tussen Nederland en de Overzeese gebieden. Met grote belangstelling volgden de bewoners van de bezittingen in de West de actie die de regering tegen de republiek onderneemt en dat door die actie een groot wantrouwen ontstaat over de eigenlijke bedoelingen van de regering van de deelstaten is niet verwonderlijk. De zwakke banden, die Westindië en Nederland binden in de Unie die thans wordt voorbereid, zullen door dit optreden niet sterker worden. Dat de West-Indiërs het optreden van de regering, zowel in 1947 als nu, met bezorgheid gadeslaan blijkt wel uit de 2 telegrammen, die door de Volksvertegenwoordiging van Westindië aan de regering zijn verzonden, doch waarop door de regering nimmer is gereageerd. Dat ook de Amerikaanse republieken niet zonder meer de actie van de regering gadeslaan blijkt wel uit uitlatingen op het congres van de Zuid Amerikaanse staten, die daar openlijk zeiden, dat zij niet konden dulden, dat Engelse, Franse en Nederlandse koloniën in Zuid Amerika aanwezig waren. Het gewapend optreden tegen de Indonesiërs, mag geen voortgang hebben. In Indonesië moeten de Wapens neer en de troepen terug.

De volgende spreker was Ds. Strijd, Hervormd predikant en pacifist, (Krijn Strijd, geb. Rotterdam, 18.9.1909) die begon met te zeggen, dat hij sprak als man van de Kerk en uit naam van velen uit de Kerk. Hij noemde Zondag 19 December 1948 een zwarte dag voor Nederland, en keurde het militair optreden van de regering scherp af. De christenen moeten dit optreden afkeuren en ook de kerk heeft in een schrijven aan de regering, welk schrijven van de Synode uitging, haar bezworen tegen de republiek niet met wapens op te treden. Met het optreden van de regering kunnen dan ook de waarachtige Christenen niets te maken hebben. Als men de waarheid van het Kerstfeest beleid kan men het optreden van de regering niet billijken, doch is dit een stap terug op de weg naar vrede. Voor de levende Christen is dit optreden alleen maar heilloos. De levende kerk zal dan ook tegen deze regering alleen maar kunnen zeggen, dat zij op haar weg iedere Christen tegenover zich zal vinden. In de dagorder van Generaal Spoor wordt "God" genoemd, maar dit kan ~~zijn~~ zijn de God van de waarachtige Christen. Van de levende Godsdienst moet het reddend/revolutionair/woord komen. Wij kunnen de regering op haar weg niet volgen! "Wij mogen niet".

Verder werd als spreker aangekondigd Albert de Jong, bestuurder van de Bond van ~~Pa~~rijfsorganisaties en revolutionair pacifist, (Albert Andries de Jong, geb. Amster-

Leender
Tontsken
T met
/ niet

Welke

dam, 29.4.1891.) die begon met de constateren dat het geen verwondering kon baren, dat de militaire actie in Indonesië was ontketend. Deze regering ~~zijn~~ vertegenwoordigers van de kapitalisten. De zich noemende socialisten in de regering hebben met het socialisme niets meer uitstaande. de P.v.d.A. staat aan de kant van de koloniale machthebbers, terwijl het N.V.V. zijn leden oproept om niet te staken tegen deze regering. En toch is dat de macht van de arbeiders om het doel van de kapitalisten in Indonesië tegen te gaan. De havenarbeiders in Australië hebben getoond solidair te zijn met de Republiek. De actie van de Rotterdamse arbeiders tegen het verschepen van goederen voor Franco heeft bewezen wat het wapen is dat de arbeiders tegen elke actie, ook als die ~~door~~ deze regering is ontketend, kunnen gebruiken.

Het optreden van Rusland en Amerika is het bewijs, dat er momenteel in de wereld maar één keus is en wel het kiezen tussen het imperialisme van Amerika of Rusland.

Spreker deed vooral een beroep op de jongeren om hun plaats in te nemen in de rijen van de werkelijke socialisten en te komen tot de verhindering van deze oorlog.

De strijd van de oude socialisten, van een Domela Nieuwenhuis naar het revolutionair-socialisme was een werkelijk verzet tegen de kapitalisten. De strijd van de Spaanse syndicalisten bij hun weigering om te vechten tegen de Marokanen, getuigen van een werkelijke revolutionaire geest die het mogelijk maakte deze oorlog te voorkomen. Daarom is er maar een weg: "Geen man en geen cent, geen hamerslag voor het militarisme.

Als volgende spreker werd aangekondigd Drs. L. de Jong, Directeur van het Rijksinstituut voor Oorlogsdocumentatie, radiospreker van Radio-Oranje, medewerker aan het Weekblad "De Stem van Nederland", (Louis de Jong, geb. Amsterdam 24.4.1914.) die begon te wijzen op de overeenkomst tussen het tijdstip van begin der actie in Indonesië, een Zondag, en de dagen waarop Hitler zijn acties begon tegen verschillende landen. Op Zaterdag of Zondag is het Engelse kabinet nimmer aanwezig en komen in Engeland en Amerika geen grote kranten verschijnen. Dat deze actie op de dag des Heren kon beginnen had van kerkelijke zijde protest moeten uitlokken, zo meende hij, doch in geen der ~~bladen~~ waarvan verwacht mocht worden dat zij tegen deze ontheiliging zouden protesteren, had hij een woord daarover gelezen.

Wij kunnen uit het optreden van de regering maar een conclusie trekken; nooit is men van plan geweest aan de republiek volledige vrijheid te geven. Wij blijven zitten waar wij zijn en aan de republiek is geen enkele kans gegeven haar bedoelingen in haar gebied uit te werken. Bij elke onderhandeling is nog gebleken, dat men van Nederlandse zijde wel resoluties aannam doch steeds weer afweek ~~met~~ met de republiek was afgesproken. Het staat wel vast dat wij in den Haag een stel geslepen en sluwe politici hebben

Deze regering heeft zich schuldig gemaakt aan misleiding van het Nederlandse volk.

Spreker beweerde, dat de drieduizend personen, leden van de Partij van de Arbeid, die aanwezig waren om te protesteren tegen de handelwijze van de ministers van die Partij niet alleen stonden, doch dat er meerdere waren, die niet met de handelwijze van dit kabinet accoord gaah. Die partijleden worden door hun eigen pers misleid.

De Nederlandse machthebbers hebben alles gedaan om te voor

Van wat

komen, dat dit, wat nu in Indonesië gebeurt, kon voorkomen worden.

Het was spreker opgevallen, dat wanneer men de laatste dagen het telefoonnummer van het "Comite voor Vrede in Indonesië" aansloeg, steeds het bekende klikje werd gehoord wat wees op het afkluisteren van de gesprekken van dat nummer door een betaalde spion van de Nederlandse regering.

Ook was het geen toeval, dat deze week een tweetal bladen die stelling namen tegen het optreden van de regering, in beslag werden genomen en evenmin behoeft het verwondering dat telegrammen van een Vakbond in Nederland aan het Wereldverbond voor Vakverenigingen werden geweigerd, omdat deze telegrammen getuigden van afkeer van de actie die de Nederlandse regering in Indonesië onderneemt. Dit optreden doet ons wel zien, dat er aan onze democratie wel iets ontbreekt. De mening ontrent de strijd, die in Indonesië plaats vindt wordt beknop, maar toch zullen wij blijven protesteren tegen dit optreden.

Als laatste spreker werd aangekondigd, Sam de Wolf, redacteur van de Vlam, (Salomon de Wolff, geb. Sneek 13.8.1878) die begon met zich af te vragen of de Nederlandse regering haar verstand ontnomen was. Er is een spreekwoord dat zegt, dat wie de goden verderven willen, deze aan die mensen het verstand ontnemt; dat lijkt bij de Nederlandse regering het geval te zijn. De actie in Indonesië ontkeutend heeft tot gevolg, dat de ene broeder de ander slaat. Ook wij socialisten worden geslagen. In de Partij van de Arbeid wordt tegenwoordig niet op Zondag vergaderd om de christelijke groepen in die partij niet te krenken. Op een der Vrestdagen werd vroeger een vergadering van de S.D.A.P. gehouden, waarop men het socialisme leerde verstaan, doch thans, nu er geen vergaderingen meer worden gehouden van die partij, laten de ministers van die Partij wel toe, dat op Zondag een militaire oorlog tegen de republiek wordt aangevangen.

Spreker had geluisterd naar een rede van de N.V.V. bestuurder Coen van der Lende, die ook had gesproken over de actie in Indonesië, en gevraagd had, wat er voor andere mogelijkheden voor de regering waren opengebleven. Hij had moeten vragen aan zijn partijgenoten Sharir en Palar. Het belangrijkste voor de Partij van de Arbeid is, dat zij in de regering kan blijven. Wint de regering deze actie dan doodt zij de volksziel en de democratie.

Op een congres van de P.v.d.A. in 1946 gehouden, waar Prof. Logeman het woord voerde over Indonesië, is besloten dat men nimmer accoord zou gaan met militair optreden in Indonesië. Men zou nu geneigd zijn te zeggen, dat in plaats van Prof. Logeman een man het woord heeft gevoerd waarvan de naam makkelijk zou worden omgezet in Leugeman.

De P.v.d.A. heeft haar greep op de massa verloren. P.J. Troelstra schatte de massa hoger en stelde het brengen van het socialisme aan de massa hoger dan het deelnemen aan een regering.

Wat er in verband met deze actie van de arbeiders verwacht wordt is, dat men terwille van het socialisme van elke oorlog afziet.

Voorzitter van Randwijk sprak een slotwoord, waarbij hij de vraag stelde wat er nu gedaan zou moeten worden. Wat nu gedaan moet worden is vaststellen wat niet en wat wel gedaan moet worden. Hij stelde voor een resolutie aan te nemen, die aan de Nederlandse regering, de Nederlandse en buitenlandse pers zou worden gezonden, waarin wordt geeist, de onmiddellijke beëindiging van de militaire

actie, vrijlating van de leiders der republiek en terugtrekking van de troepen.
 Van Randwijk stelde voor de vergadering te beëindigen met het zingen van de Internationale, waarvan twee coupletten werden gezongen.
 Tijdens de vergadering werden de sprekers meermalen door applaus onderbroken.

In de zaal was gelegenheid zich ~~per circulaire~~ als lid of sympathiserende van de organiserende verenigingen op te geven. Bij de uitgang werd gecollecteerd.
 Buiten en in de zaal werd gecolporteed met "De Vrije Socialist", "Socialisme van Onderop", de "Vlam" en ~~andere~~ communistische en anarchistische lectuur.

met overzichten
met aantekeningen

Bij nader onderzoek bleek de eerste spreekster genaamd te zijn: Laura Carola Mazirel, geb. te Utrecht 29.11.1907.
 De vergadering had een rustig verloop.
 De capaciteit van de zaal was 3000 personen.

met

Tevens verzonden aan:
 Ministerie van Algemene Zaken, Den Haag.
 B.M. Amsterdam,
 H.C. Amsterdam,
 I.D. Rotterdam
 I.D. Den Haag.

~~P. 6~~

No. 15. 1907

D. 37345.

UITGEBEERT

15 Juni

GELEED 8.

XXXX
XXXX

GEHEIM.

Vereniging "Nederland-Indonesië".

Ik heb de eer Uwe Excellentie hiernevens aan te bieden een beknopt verslag van een op 28 Mei j.l. te Amsterdam gehouden openbare vergadering der Vereniging "Nederland-Indonesië", naar de inhoud waarvan ter bekorting verwezen moge worden.

HET HOOFD VAN DE CENTRALE
VEILIGHEIDSDIENST,
Namens deze:

Aan Z.E.de Minister-President,
Z.E.de Minister van Overzeese Geb.delen,
te
S-GRAVENHAGE.

M.de Meijer.

Amsterdam, 4 Juni 1948.

No. I.D. 3195-'48.

GEHEIM.

Volgno.
- 7. JUNI 1948
ACD, 37345

Verslag van de op 28 Mei 1948 te 20.00 uur gehouden openbare vergadering in het gebouw "Vrij Nederland", Keizersgracht 604 te Amsterdam.

Deze bijeenkomst was georganiseerd door de Vereniging Nederland-Indonesië en was voor iedereen vrij toegankelijk.

Als spreker was aangekondigd de Heer NOEGROHO, die sinds enige maanden in Nederland vertoeft.

NOEGROHO slaagde onlangs te Amsterdam voor zijn kandidaatsexamen Nederland-Indisch recht.

Hij verblijft voorlopig voor studie in Nederland, vermoedelijk te Amsterdam.

Opgemerkt moge worden, dat aan de Gemeente Universiteit, alhier, niet verder wordt opgeleid dan het kandidaatsexamen in de Nederlands-Indische Rechten.

Op bovengenoemde bijeenkomst waren 72 personen aanwezig, waarvan 30 vrouwen. Onder deze 72 personen bevonden zich slechts enkele Indonesiërs.

De aanwezigen waren over het algemeen nogal intellectueel doende figuren, mensen van uiterst linkse en republikeinse gezindheid.

De voorzitter en inleider van deze vergadering was Professor Willem Frederik WERTHEIM, geboren te St. Petersburg, 16 November 1907, wonende Stadionkade 12-II te Amsterdam, voorzitter van de Vereniging Nederland-Indonesië.

Na een bijzonder weinig zeggende inleiding gaf deze het woord aan de heer NOEGROHO, die een vrij levendig en vurig spreker bleek.

NOEGROHO ging in extenso de geschiedenis van de nationale partijen in Indonesië na. Hij hield een goed gedocumenteerde en uitvoerige bespreking over de oprichting, de bloei, het verval en de ideeën van die verschillende partijen en bewegingen alsmede over hun leiders.

De Nederlands-Indische regering werd hierbij gekenmerkt als een bezettende macht, als een alles overheersend instituut, terwijl zij voorts werd vergeleken met het Derde Rijk en met Hitler.

In het bijzonder werd gememoreerd aan "de zo gehate en beruchte Nederlands-Indische geheime politieke politie". NOEGROHO drong er op aan, de nu met de Nederlanders coöpererende Indonesiërs te zien als verachtelijke toekomstige verraders en overlopers naar een dan winnende (niet Nederlandse) partij.

De republikeinen echter zijn de ware principiële, democratische, goedwillende en betrouwbare mensen.

Met hen moeten de Nederlanders samen werken en vrienden worden van de Republiek.

De voordracht van NOEGROHO was te ongeveer 21.30 uur beëindigd.

Hierna volgde een pauze, waarna door enkele aanwezigen vragen werden gesteld, die echter de moeite van het vermelden niet waard zijn.

Opvallend was, dat verschillende van de aanwezigen personen binnenkort naar Indonesië zouden vetrekken. Voorts werd door de voorzitter aangedrongen op het kopen van een tweetal brochures, getiteld:

20 Juni 1947 - De Feiten.

20 Juni 1947 - Het Geweten.

De bijeenkomst had een rustig verloop en werd te ongeveer 22.30 uur beëindigd.

Verzonden aan: Hoofd C.V.D. 's-Hage.
H.C. A'dam.

N.4.

Volgno.
14 JAN 1948
ACD/27471

Bijeenkomsten

1. 19 Januari, 8 uur.
v. Halewijnlaan 407; Spreker: ?
2. 22 Januari, 8 uur.
Laan v. Oostenburg 37; Spreker: ten Oever.
3. 26 Januari, 8 uur.
Koninginnelaan 19; Spreker: ~~Rijkman~~ Fraayhoven.
4. 6 Februari, 8 uur.
Oosteinde 196; Spreker Verburg.
5. (Misschien) 10-Februari, 8 uur.
Wilhelminalaan 1; Rijswijk. Spreker: de la Court.

BUREAU B
0-4-48

Enkele andere leden met adressen:

- v.d. Meyden, Weverslaan 3;
- F. Wanrooy, v. Halewijnlaan 143;

Enkele Opmerkingen:

Nationaal Réveil en Rijkseenheid hebben geld genoeg; werden gesteund door koloniaal kapitaal; verspreiden pamfletten met gruwelfoto's, die dan Indonesië moesten voorstellen.
Ned.-Ind. beschikt niet over geld; al haar organen, w.o. "de Brug-Djaabatan" zijn hierdoor "op de fles" gegaan.

Hittende brochures:

- Het consulaire rapport;
- Het geweten; (over Pol. actie v. 20 Juli) f. 0,50.
- De feiten; (over de tijd vóór 20 Juli) f. 0,60.

Reeds verkrijgbaar:

- "Nederland in de waagschaal", door Prof. dr. H. Kraamer.
Het Beekencentrum, Javastraat, f. 0,35.

's-Gravenhage, 24 December 1947

Aan de Leden.

L.S.

Het is op dit ogenblik, vijf maanden na het begin van de "politieele actie" duidelijk geworden dat de toestand onhoudbaar is dan ooit. Zomin als het militaire ingrijpen een oplossing bood, zomin kan de voortzetting er van tot een bevredigend resultaat leiden. Nederland moet een andere weg inslaan en om die helder voor ogen te stellen formuleerde Het Landelijk Bestuur van Uw vereniging na uitvoerige besprekingen een aantal richtlijnen ter bepaling van een politiek, welke zal kunnen voeren tot een spoedige, rechtvaardige en vreedzame oplossing van het Indonesische conflict.

HET BESTUUR HAD DE GELEGENHEID DEZE RICHTLIJNEN VOOR TE LEGGEN AAN EN TE BESPREKEN MET EEN AANTAL VOORAANSTAANDE INDONESIERS, WAARBIJ DE OVERTUIGING WERD GEWEKT, DAT MEN IN REPUBLIKEINSE KRINGEN DEZE RICHTLIJNEN MET INSTEMMING ZOU BEGROETEN ALS EEN REDELIJKE BASIS OM TOT NEDERLANDS INDONESISCHE ONDERHANDELINGEN TE KUNNEN KOMEN.

In verband met de Algemene Vergadering in Januari a.s. welke zal worden voorafgegaan door een jaarvergadering van onze afdeling op 14 Januari a.s. biedt het afdelingsbestuur U ter oriëntering hieronder een overzicht van de richtlijnen aan.

RICHTLIJNEN VAN DE VERENIGING NEDERLANDSCH INDONESIE

- a) Nederland zal van de Commissie van drie niet alleen "goede diensten" aanvragen maar ook arbitrage over alle geschillen tussen Nederland en de Republiek betreffende de overgangstijd, voor zover die niet door onderling overleg kunnen worden opgelost.
- b) Nederland zal geen voet geven aan afscheidingsbewegingen binnen de op Java, Madoera en Sumatra bezette gebieden.
- c) Nederland zal meewerken tot herstel op de kortst mogelijke termijn van het feitelijk gezag van de regering der Republiek in de sinds 21 Juli '47 bezette gebieden en vervolgens tot geleidelijke invoeging in het republikeinse gebied van de vóór die datum bezette gebieden op Java en Sumatra en trekke daartoe zijn troepen daaruit terug.
De voorwaarden waaraan daartoe voldaan moet zijn en het tempo der ontzuiming worden in gezamenlijk overleg door de Nederlandse regering en die der Republiek vastgesteld en bij gebreke aan overeenstemming door de Commissie van Drie, die ook op de naleving toeziet.
- d) Nederland zal in overleg treden met de Republiek tot geleidelijke vermindering van de wederzijdse troepensterkte, met dien verstande dat zodra op Java, Madoera of Sumatra aan de voorwaarden van het tweede lid van het vorige punt is voldaan, Nederland op het betreffende eiland geen troepen of bases meer zal houden tenzij in overeenstemming met de Republiek of later met de Verenigde Staten van Indonesie.
Willen de onderhandelingen tussen Nederland en de Republiek met tussenkomst van de Commissie van Drie of rechtstreeks uit te voeren, vruchtdragend zijn, dan zullen naar het oordeel van de Vereniging daarbij in ieder geval de volgende richtlijnen moeten worden in acht genomen:
- 1) Nederland wijze als onderhandelaars aan en plaatse op leidende posten in Indonesie en op het Ministerie van Overzeese Gebiedsdelen personen, die de hierboven gemelde beginselen ten volle onderschrijven en van wie verwacht mag worden, dat zij het Indonesische verlangen naar gelijkwaardigheid en zelfstandigheid van harte zullen eerbiedigen.
  - 2) De Republiek en andere staten dienen hun Nederlandse en buitenlandse medewerkers en adviseurs zelf te kunnen kiezen.
  - 3) Bij het treffen van gemeenschappelijke regelingen en het samenstellen van gemeenschappelijke organen voor de overgangstijd worde rekening gehouden zowel met het verlangen van de Republiek en de overige staten

naar zo groot mogelijke zelfstandigheid onderling en tegenover Nederland als met de bijzondere betekenis van de Republiek in politiek, economisch en cultureel opzicht.

4. Het worde mogelijk gemaakt dat de Republiek gedurende de overgangstijd betrekkingen onderhoudt met andere landen, in het bijzonder de buurlanden en de Arabische staten.

DE VERENIGING VERZOEKT U, AAN HET BOVENSTAANDE ERNSTIGE AANDACHT TE WILLEN SCHENKEN.

Agenda voor de Jaarvergadering van de Afdeling 's-Gravenhage op 14 Januari a.s. te 8 uur n.m. in café restaurant "Den HOUT" Bescheidenhout 11-13

1. Opening en bestuursmededelingen
  2. Notulen
  3. Jaarverslag van de secretaris
  4. Financieel jaarvergadering
  5. Benoeming van een Kascommissie
  6. Bestuursverkiezing (volgens art. 6 Afd. Regl. treedt het bestuur in zijn geheel af)
  7. Benoeming Commissie "Huishoudelijk Reglement"
  8. Jeugdorganisatie
  9. Bespreking Agenda Algem. Vergadering te Amsterdam
  10. Eventuele voorstellen van de Afd. vber de Algem. Vergadering.
  11. Aanwijzing afgevaardigden voor de Algem. Vergadering.
  12. Rondvraag en sluiting.
- HET BESTOOR REKENT OP UW AELER OPRKOMST-**

ENIGE BELANGRIJKE MEDEDELINGEN.

- 1) Het bestuur dankt allen, die zich zoveel moeite gaven voor onze medische actie en vaak een bedrag, ver boven het minimum konden afdragen, en verzoekt hen, die kaarten voor de medische actie toegesonden kregen en nog niet kwitteerden, te willen afrekenen met onze penningmeester De medische actie wordt voortgezet.
- 2) In verband met de administratieve reorganisatie van de Vereniging, waarover U op onze vergadering van 14 Januari mededelingen gedaan zullen worden, verzoekt het afdelingsbestuur U dringend eventueel nog te betalen contributie over 1947 en de over 1948 eventuele andere bedragen nietluitend te richten aan onze afdelingspenningmeester Snelliusstraat 1, postrekening 7 5 0 5 8, ten name van Vetus van Hamme.
- 3) Lidmaatschapskaarten voor 1948 zullen onmiddellijk na ontvangst der contributie over 1948 verzonden worden.
- 4) Onze Jeugdafdeling verzoekt opgave bij het secretariaat, Snelliusstraat 1, van naam en adres van alle leden van onze afdeling jonger dan 30 jaar

Het BESTOOR VAN DE AFDELING
's-GRAVENHAGE,

*****

Actie militairen.

Hiermede heb ik de eer U te berichten, dat op een op 10 December 1947 te Zeist gehouden vergadering van de Vereniging "Nederland-Indonesië", waar een lezing werd gehouden door Dr. Feusscher, Zendingspredikant te Utrecht, onder de 22 aanwezigen zich zes militairen bevonden. Naar werd beweerd waren deze afkomstig van de Artillerie te Huis ter Heide. Drie van hen, genaamd resp. Bisschot, De Haan en Trapman bleken bekend te zijn met de eveneens aanwezige Hendrik van Enter, geb. 31 Januari 1882 te Zwolle, wonende te Driebergen, verslaggever van "De Waarheid" en lid van de C.P.N. Zij spraken met hem over een onderwerp waarschijnlijk betrekking hebbende op de Vrijdenkers Vereniging "de Dageraad". Genoemde drie militairen schijnen te behoren tot een groep, waarvan van Enter vroeger had medegedeeld, dat zij zouden onderduiken als ze naar Indië moesten.

Hoewel van Enter aan Dr. Mohammed Amir, geb. 27 October 1900 te Tilana, wonende te Zeist, had verzocht de vergadering een en ander mede te delen over het gesmaakte met het krijgsgevangenentransport te Bondoweso, waarbij 46 Indonesiërs zijn overleden, deed Dr. Amir dit niet. Van Enter, die enige mededelingen had te doen, begon toen zelf over dit onderwerp, waarbij hij zich in zeer op-rufende bewoordingen in het bijzonder richtte tot de aanwezige militairen, waarbij hij min of meer tot desertie aanzette. Hij zeide o.a. "Krijgsmans-eer geglankeerd door twee jeneverflessen en gesteund door een legerrevolver."

Hij vergeleek het optreden van de Duitsers hier te lande met het optreden van ons in Indië en zeide hierover:

"Wat hier te lande gebeurde, werd gedaan door de Edelgermanen, wat in Indonesië gebeurt, wordt gedaan door de Edelkaaskoppen. Wanneer jullie geen kaas maar hersens in je hoofd hebt, dan weigeren jullie om aan deze lugubere praktijken mede te doen en voeg je je bij de duizenden die reeds ondergedoken zijn."

Amir vond deze redevoering niet prettig en de reactie in de zaal was zeer lauw.

De militairen zijn met de pauze betrokken, aangezien ze om 10 uur binnen moesten zijn.

De lezing bevatte geen politieke onderwerpen. Zij handelde over de ervaringen van de Papoea's ten tijde van de Japanse bezetting en de Amerikaanse invasie.

AAN:

De Heer Hoofd Afd. IIIB.
van de Generale Staf,

's-GRAVENHAGE.

Inlichtingendienst.

GEHEIM.

HOOFDCOMMISSARIAAT
VAN POLITIE
UTRECHT

UTRECHT, den 12 December 1947

Lr. C/13 1133

Bijlagen: 1

Bericht op schrijven No.....

van.....

Onderwerp: Vergadering Nederland-Indones

Vo

15 DEC 1947

25924

BUREAU B

17-12-47

Hierbij doe ik U toekomen een kort verslag van een vergadering belegd door de vereniging Nederland-Indonesië te Zeist, naar de inhpdd waarvan ik U moge verwijzen.

De Hoofdcommissaris van politie,

(R. W. Van Eijk).

Aan de Heer Hoofd van de
Centrale Veiligheidsdienst,
Javastraat 68
's Gravenhage.

Utrecht.

C/13 No. 1133

R A P P O R T .

Verslag van een vergadering gehouden door de afdeling Driebergen en Zeist van de Vereniging "Nederland-Indonesië", Woensdag 10 December 1947 in het Victoriahotel te Zeist.

2111 Ds. Teuzscher, zendingspredikant te Utrecht (gegevens onbekend) hield een lezing.

Aanwezig waren 22 personen, waaronder 6 militairen, waarvan gezegd werd, dat zij afkomstig waren van de Artillerie te Huis ter Heide. Drie van hen, resp. genaamd: Bisschot, De Haan en Trapman bleken de aanwezige H. Van Enter uit Driebergen (lid C.P.N.) te kennen. Zij bespraken met hem een onderwerp waarschijnlijk handelende over het herwerven van leden voor de vrijdenkersvereniging "De Dageraad". Deze drie militairen schijnen te behoren tot de groep, waarvan Van Enter vroeger had medegedeeld, dat zij zouden onderduiken als ze naar Indië moesten.

Tegen 20.00 uur kwam er politie in de zaal.

Van Enter had aan AMIR (Dr. MOHAMMED AMIR, geb. te Talana 27-10-1900, won. te Zeist) verzocht enige opmerkingen te willen plaatsen over het gebeurde met het krijgsgevangenentransport te Bondowoso, waarbij 46 Indonesiërs het leven lieten. Amir voelde hier niet zoveel voor en liet het op de vergadering dan ook na.

Toen Van Enter enige administratieve mededelingen te doen had, begon hijzelf over dit onderwerp en richtte zich in het bijzonder tot de aanwezige militairen in zeer opruiende bewoordingen, waarbij hij min of meer tot desertie aanzette. Hij zeide o.a.:

"Krijgsmanseer geflakkeerd door twee jeneverflessen en gesteund door een legerrevolver".

Hij vergeleek het optreden van de Duitsers hier te lande met het optreden van ons in Indië en zeide hierover:

"Wat hier te lande gebeurde werd gedaan door de Edelgermanen, wat in Indonesië gebeurt wordt gedaan door de Edelkaas-koppen. Wanneer jullie geen kaas maar hersens in je hoofd hebt, dan weigeren jullie om aan deze lugubere praktijken mede te doen en voeg je je bij de duizenden die reeds ondergedoken zijn".

AMIR vond deze redevoering niet plettig en de reactie in de zaal was zeer lauw.

De militairen zijn met de pauze vertrokken, aangezien ze om 10 uur binnen moesten zijn.

De lezing bevatte geen politieke onderwerpen. Zij handelde over de ervaringen van de Papoea's ten tijde van de Japanse bezetting en de Amerikaanse invasie.

Utrecht 12 December 1947.

Inlichtingendienst.
HOOFDCOMMISSARIAAT
VAN POLITIE
UTRECHT

0D 54Z

GEBIED.	
Volgno.	
18 OCT. 1947	
ACD/20041.	

UTRECHT, den 16 October 1947.

Lr C/13-983'47.

Bijlagen: 2.

Bericht op schrijven No. ....

van .....

Onderwerp: vergadering Nederland-Indonesië.

BUREAU B

20-10-47

OPGELEGD

Hierbij doe ik U toekomen een kort verslag van een lezing belegd door de afd. Zeist-Driebergen van de ver. Nederland-Indonesië, en gehouden op 13-10-1947 in Hotel "Victoria" te Zeist, alsmede een convocatie, naar de inhoud waarvan ik U moge verwijzen.

De Hoofd-Commissaris van Politie,

R. W. v. Bijk
(R. W. v. Bijk).

Aan de Heer Hoofd van de
Centrale Veiligheidsdienst,
Javestraat 68,
's-GRAVENHAGE.

3/13-983'47.

[Kort verslag van een lezing belegd door de afdeling Zeist-Driebergen van de vereniging Nederland-Indonesië en gehouden door Dr. MOHAMMED AMIR, geb. te Talana 27-10-1900. PD 143

De lezing was toegankelijk voor leden en introducés. Aanwezig waren 32 personen; de betreffende convocatie wordt hierbij gevoegd.

De lezing was zeer gematigd en Dr. Amir vermeed de politiek. Hij schilderde de sociale en culturele verschuivingen die ten grondslag liggen aan deze revolutie.

Enige uitspraken van Dr. Amir waren:

"De beloften uit de troonrede van 1901 zijn inderdaad vervuld."

"De Nederlandse overheersing is een zeer goedwillende overheersing."

"Nog tientallen, misschien nog honderden jaren zullen Nederlanders in Indië nodig zijn."

Volgens Amir is de revolutie ingezet om een stoot te geven. Anders had het nog wel 25 jaar kunnen duren voor het zover was. Hier en daar maakte hij toespelingen waaruit bleek dat hij Soekarno min of meer met Hitler vergeleek.

Amir neemt ook stelling tegen het in Indië gevoerde beleid en volgens hem valt er over de 100% Merdeka nog wel eens te praten, economisch zullen we zeker voorlopig niet Merdeka zijn.

Verder waren verschillende personen, o.a. HERMANUS JAN SCHUURMAN, geb. te Haarlem 5-8-1897, won. te Driebergen Oosterlaan 49, die de lezing niet fel genoeg vonden. De Heer Schuurman vond het maar "beroerd" te moeten denken dat de Nederlanders nog zo lang in Indië nodig zouden zijn.

Verder namen aan het debat deel: G.J. UITMAN (verdere gegevens onbekend); LOUVERSE (verdere gegevens onbekend); GRAPENDAAL (verdere gegevens onbekend); SIJSLING (verdere gegevens onbekend); Mevr. KEERS (verdere gegevens onbekend); Ir. JAN HENDRIK CHRISTIAAN SORBER, geb. te Tegal (N.O.I) won. te Utrecht Lessinglaan 24, godsdienst Ned. Herv., gehuwd met Catharina Estella Agatha van Vliet, geb. te 's-Gravenhage 27-1-1915, geabonneerd op de "Vrije Katheder".

De heer Sijssling zeide om. dat om het zo nu maar eens uit te drukken het toch in zijn geheel om de centen ging. Verder leverde het debat niets belangrijks op.

Aanwezig was nog een Rus genaamd S. STEPHANENKA (verdere gegevens onbekend), Ir. POLDERMAN uit Bilthoven (verdere gegevens onbekend), J.A. HAMMERSTEL, won. te Zeist Steinlaan 31; J.A. STIKKER, won. te Zeist Noordweg 63, secretaris van de afd. Utrecht-Zeist der C.P.N., lid van de Vrijdenkersvereniging "De Dageraad", lid van de vereniging Nederland-Indonesië; GUILLAUME LOUIS LE ROY, geb. te Amsterdam 21-4-1881, won. te Austerlitz, voorzitter van de afdeling Utrecht-Zeist der C.P.N., lid van de Vereniging Nederland-Indonesië; DUYVETTER (verdere gegevens onbekend); en MOZAR (verdere gegevens onbekend).

Mededelingen:

Er werden twee nieuwe leden geboekt: n.l.

Mevr. A. van WANROOY, won. te De Bilt-Bilthoven, lid van de C.P.N. en Mevr. HOGENDOORN-v.d. HEIDE, beiden wonen in de Overboschlaan 52.

In de tijd dat Dr. Amir in Utrecht woonde, is hij een jaar ziek geweest, waardoor hij zijn woning niet kon verlaten.

H. VAN ENTER, won. te Driebergen Engweg 105, secretaris van de afd. Utrecht-Driebergen van de C.P.N., voorzitter van de afdeling Zeist-Driebergen van de vereniging Nederland-Indonesië, wil leden van "De Dageraad" te Bilthoven, Zeist, Driebergen en Austerlitz gaan bezoeken om hen tot leden

leden van de vereniging Nederland-Indonesië te maken.

J.W. RIEMENS, won. Raphaelstraat 8-III te Amsterdam, is voornemens af te treden als landelijk secretaris van de vereniging Nederland-Indonesië. Er is momenteel weinig geld in kas, maar de heer Riemens wil toch, ondanks het geldgebrek, op behoorlijke schaal doorgaan, o.a. het blad weer uitgeven. Anderen hebben daar bezwaren tegen geopperd en dit noopte de Heer Riemens om mede te delen, dat hij af wilde treden. Uit den lande wil men echter het hoofdbestuur verzoeken, om de Heer Riemens aan te houden.

De Heer Sorber voornoemd is penningmeester van de afdeling Utrecht van de vereniging Nederland-Indonesië.

Verder is wel gebleken, dat het willen onderhandelen van de Indonesiërs met de Nederlanders niet voortspruit uit genegenheid voor Nederland, maar wel uit een zeer grote angst voor de Amerikanen.

Dr. Amir, Tajib Napis e.a. hebben zich hier zeer positief over uitgelaten.

Van Enter voornoemd vond de reden van Dr. Amir zeer mooi, "er waren heel wat spinnenwebben uit zijn hoofd weggevaagd", zo zeide hij.

Utrecht, 16 October 1947.

20041

Vereniging Nederland-Indonesië.

Diebargen, October 1947.

L.S.

Het Bestuur der Vereniging
Nederland-Indonesië, afdeling Zeist/Diebargen,
heeft het genoegen u uittenodigen ter bijwoning van
een lezing, welke zal gehouden worden door
Dr. Moehamed Amir, psychiater
en welke tot titel heeft
„Het Aziatisch revool, in het bijzonder
onder de Indonesische Volkeren.”

De lezing, die zal worden gevolgd door een
gedachtenwisseling, zal plaatsvinden in
Hôtel „Victoria”, 1ste Poststraat 7 te Zeist,
op Maandag 13 October a.s.

Aanvang des avonds 7 $\frac{1}{4}$ uur.

Belangstellenden kunnen worden geïntroduceerd.

Namens het bestuur

Mandriker

Secr.-penningw.

Erquoy 105, Diebargen.

Inlichtingendienst.

GEHEIM.

**HOOFDCOMMISSARIAAT
VAN POLITIE
UTRECHT**

UTRECHT, den 23 September **OPGELEES** 47.

LC/3 910 47.

Bijlagen: _____

Bericht op schrijven No. ....

van _____

Onderwerp: Nederland-Indonesië.

BUREAU B	
	25-9-47

Volgno.
24 SEP 1947
ACD/21441

Hierbij doe ik U toekomen een verslag van een te Zeist op 18 September 1947 gehouden besloten vergadering van de Vereniging "Nederland-Indonesië", naar de inhoud waarvan ik U moge verwijzen.

De Hoofd-Commissaris van Politie,

(R.W.v.Eijk).

Aan de Heer Hoofd van de
Centrale Veiligheidsdienst,
Javastraat 68,
'S-GRAVENHAGE.

C/13-910.47.

Verslag van een besloten vergadering van de Vereniging Nederland-Indonesië te Zeist, gehouden in Hotel Victoria op Donderdag 18 September 1947.

Aanwezig waren 16 personen, waaronder J.W.E. RIEMENS, won. Raphaelstraat 8-III te Amsterdam, algemeen secretaris van de Vereniging "Nederland-Indonesië"; 3 leden van de C.P.N., waaronder H. VAN ENTER, won. Engweg 105 te Driebergen; 2 oud-S.D.A.P. leden, nl. VAN STEENIS en VAN DER LAAR; 3 leden van de E.V.C.; 2 leden van de Vrijdenkersvereniging "De Dageraad" waaronder J.A. STIKKER, won. Noordweg 63 Zeist; verder Dr. MOHAMMED AMIR, geb. te Talana 27-10-1900, won. Prins Hendriklaan 27 te Zeist en diens echtgenote CAROLINA MARGARETHA FOURNIER, geb. te Joure 19-11-1900; alsmede J. VAN 't HOFF, Indisch jurist en tevens voorzitter van de Utrechtse Socialistische Studentenvereniging "Synthesis".

De vergadering was belegd om te komen tot de vorming van een afdeling te Zeist-Driebergen en tot de oprichting van een contact-orgaan, dat zou bestaan uit vertegenwoordigers van sympathiserende verenigingen zoals C.P.N., E.V.C., enz.

De Heer Riemens wilde verder de vorming van een actie-comité, dat in feite het bestuur van de afdeling Zeist-Driebergen is en thans bestaat uit ENTER, Dr. AMIR en ^{KRAAK} (gegevens onbekend). De beide laatsten werden gekozen omdat zij de enigen waren die uit Indië afkomstig zijn. ~~VAN ENOER~~ heeft nu de functie van voorzitter van de afdeling Zeist-Driebergen, ^{stevens} afdelingssecretaris van de "waarheid". De verschillende sympathiserende organisaties zullen nog een vertegenwoordiger aanwijzen voor het contact-orgaan.

Door de Heer Riemens werd gesproken over de opbouw en organisatie van de vereniging, waarop een korte gedachtenwisseling volgde, die echter niets belangrijks opleverde. Voornamelijk werd gesproken over de kosten van het lidmaatschap die over het algemeen te hoog voor de "arbeider" werden bevonden. (f.2.50). Het voorlopige actie-comité zal een programma ontwerpen voor ledenwerving en het houden van bijeenkomsten.

De afdeling Zeist-Driebergen bestaat momenteel uit 18 personen en kan dus om financiële redenen niet veel beginnen.

De uitgave van een klein weekblad van de vereniging Nederland-Indonesië is in overweging en in voorbereiding genomen.

Dinsdag 23 September is er een bestuursvergadering ten huize van Dr. AMIR. Een verslag hierover zal zo mogelijk ten spoedigste volgen.

Op 4 en 5 October a.s. zal door de vereniging Nederland-Indonesië een soort congres worden gehouden, waar 75 leden op uitnodiging tegenwoordig zullen zijn. Sprekers op dit congres zijn: FRUIN (gegevens onbekend), KREMER (gegevens onbekend) en Dr. W.F. WERTHEIM (gegevens onbekend).

De plaats van samenkomst is te Amersfoort in de Amersfoortse school voor wijsbegeerte. Indien mogelijk zal ook hiervan een verslag volgen.

Utrecht, 23 September 1947.

*door de
afdeling
de C.P.N.*

*9/27
K.N.V.*

Inlichtingendienst
Zeist.

Volgno.
24 SEP 1947
ACD/21437

A a n Het Hoofd van de Centrale
Veiligheidsdienst,
Javastraat 68,
's-GRAVENHAGE.

OPGELEGD

De I.D. Zeist heeft de eer U te berichten, dat op 18 September j.l. is opgericht de afdeling Zeist/Driebergen van de vereniging "Nederland-Indonesië."

De navolgende personen vormen van deze afdeling het voorlopig bestuur:
i.w.s. Dr. M.AMIR, wonende Prins Hendriklaan 27 alhier, voorzitter,
K.N.V. J.H.KRAAK, wonende Utrechtseweg 28 alhier,
H.van ENTER, wonende te Driebergen, Engweg 105 (secretaris-penningmeester).

ZEIST, 22 September 1947.
W. De I.D. ZEIST.

BUREAU D	
Numero:	
Levens:	25-9-47

OPGELEGD

4783

UITGEBOKT

26 Augustus

7.

B.X. 20556

GEHEIM

182730.

18.

II. RD.2

OD 547

Toezending vergaderingsverlagen.

Naar aanleiding van Uw telefonisch verzoek, moge ik U hierbij afschriften doen toekomen van bij mijn Dienst na 20 Juli 1947 binnengekomen verslagen van vergaderingen, waarop de politieke actie in Indië werd besproken.

Het Hoofd van de
CENTRALE VEILIGHEIDSDIENST,
namens deze:

Aan de HoogEdelGeacht. Heer Majoor G.P. Kiss,
afd. Kabinet van het Ministerie van
Overzeese Gebiedsdelen,

te
GRAVENHAGE.

J.G. Grabbendam.

*B. Verz. van legers
waarin te bezp
AEDT
11/5*

Coll.: WPK

OPGELEED

Volgno.
5 AUG 1947
ACD/20.076.

Delft, 5 Augustus 1947.

BUREAU B

Nummer:

Datum:

. 6 AUG 1947

Verslag van de op Zaterdag, 2 Augustus 1947, door de afdeling Delft van de Vereniging Nederland-Indonesië, in het gebouw van de Stads Doelen te Delft gehouden openbare protestvergadering.

Sprekers: Gerrit Hendrik te Kronnie, geboren te Winterswijk,

20 Juni 1918, landmeter, wonende Hof van Delftlaan 40 te Delft.

Palar, oud lid van de 2e Kamer.

Mej. Mr. Petra Eldring, Hoofdredactrice van de Vrije Katheder.

opgevoerd ACD Ds. H. K. Kroon, vrijzinnig predikant te Amsterdam.

Aanwezig ongeveer 150 personen, zaalcapaciteit 900 personen.

Aanvankelijk had op de voorzittersstoel plaats genomen, Adolf Heiligers, geboren te 's-Gravenhage, 30 October 1917, wonende Simonsstraat 50 te Delft, doch juist voor de aanvang, verwissel hij van plaats met te Kronnie, die daarna de vergadering opende en zijn teleurstelling uitsprak over de geringe opkomst. Hij weet dit aan de vacantiemaand, de Zaterdagmiddag en aan de ~~temperatuur~~. Hij gaf daarna het woord aan de Heer Palar.

Deze begon met te vertellen hoe het Indonesische standpunt was ten opzichte van wat hij noemde de Nederlandse Politie-actie met militaire machtsmiddelen. Hij deed uitkomen dat het huidige conflict het gevolg was van de verschillende wijze waarop Nederland en Indonesië tot de overeenkomst van Linggadjatti zijn geraakt.

Aan de Heer Hoofd van de C.V.D.

Javastraat 68

te

's-Gravenhage

Hij stond uitvoerig stil bij het accoord van Linggadjatti en zeide dat hij zich altijd een vriend van het Nederlandse volk had gevoeld. Nu had hij, naar hij verklaarde, enkel maar Nederlandse vrienden.

Hij deelde verder mede dat de F.R.I. indien zij vuurden, geen grondgebied namen, het Nederlandse leger vuurde wel en nam er grondgebied bij, waaruit hij concludeerde dat de Nederlanders er wijzer van werden.

Vervolgens sprak Mej. Mr. Eldring die begon met te vertellen dat zij het een schande vond dat in de 2e Kamer, alleen de Communisten zich hadden verzet tegen de Regering bij de behandeling van het conflict. Herinnerend aan de staking bij het eerste troepentransport in September 1946, zei Eldring, dat ook nu maar dit minder democratisch middel diende te worden aangegrepen om van afkeuring blijk te geven.

Ds. H. K. Kroon, kreeg thans gelegenheid om te spreken.

Hij deelde mede, dat het hier betrof niet slechts een politionele actie, maar een militaire geweldpleging. ~~was~~.

Spreker haalde daarna het gesprokene in de 2e Kamer aan en zeide dat Minister Jonkman had gezegd "Wie zegt Koloniale oorlog, spreekt een leugen uit welke landverraderlijk kan zijn". Hij gewaagde verder van de diverse telegrammen, welke gewisseld waren tusschen de Generaals Kruls en Spoor; terwijl ook de toespraak van Generaal Spoor tot het Nederlandse volk besproken werd. Hij noemde tot slot het politionele optreden een afgrijselijk en schandelijk conflict.

Hierna nam te Kronnie het woord en deelde aan de vergadering mede dat een resolutie was opgesteld geworden welke openbaar zou worden gemaakt en welke inhield dat de troepen moesten worden teruggeroepen en het vuren moest worden gestaakt. Hij deelde verder nog mede dat zich tijdens de vergadering 39 nieuwe leden hadden aangemeld. Te omstreeks 18.15 sloot hij de vergadering welke een ordelijk verloop had.

01547

CENTRALE VEILIGHEIDSDIENST

's-Gravenhage, 1 Augustus 1947.
Javastraat 68.

AFGEGEROEP

No.: B.19823.

tel.: 182730.

Dict.VIII. typ.: SvD.11.

Onderwerp: Protestvergadering
tegen het Regeringsbeleid
t.o.v. Indië.

*M. L. Lindeboom
Opmerkingen Hoff B.*

G E H E I M.

Verslag van de openbare "Protestvergadering, tegen het geweld in Indonesië", onder auspiciën van de vereniging Nederland-Indonesië en de vereniging Nederlandse Vrouwenbeweging, gehouden te Amsterdam, op Zaterdag 26 Juli 1947, te 20 uur, in de Apollohal.

Deze vergadering was aangekondigd door middel van aanplakbiljetten en was toegankelijk op vertoon van een toegangsbewijs à f.0,25.

De leiding berustte bij: Trees HEYLIGERS, e/v Soenito, geb. te Zwolle 18 October 1915, won. Gerrit van der Veenstraat 51 te Amsterdam. (Bestuurslid van de Ned. Vrouwenbeweging).

Sprekers waren:

- 1) Elisabeth FINTELMAN, geb. te Echtveld 11 December 1892, e/v v.d.Sluis, won. te Amsterdam. (Gemeenteraadslid voor de P.v.d. Arbeid en bekend strijdster voor de vredesgedachte).
- 2) Hendrik Matthous van RANDWIJK, geb. te Gennepem, 9 November 1909, onderwijzer, won. te Amsterdam. (Hoofdredacteur "Vrij Nederland" en bestuurslid van de vereniging "Nederland-Indonesië").
- 3) Lambertus Nicodemus PALAR, geb. te Roeroekan (Manado) 5 Juni 1900, won. te Amsterdam. (Hij bedankte als lid van de P.v.d. Arbeid, in verband/militaire actie in Indonesië en zal zijn Kamerzetel ter beschikking stellen).
- 4) Johannes Jacobus BUSKES, geb. te Utrecht 16 September 1899, won. te Amsterdam. (Hij behoort tot één der zeven Hervormde predikanten, die zich bij de S.D.A.P. hadden aangesloten).

/met

*Voor het gebouw en in de zaal werd gecolporteerd met verschillende tijdschriften o.a. "De Vlam", "Eón", "Vrij Nederland", "Workend Nederland" en "het Socialisme". In het gebouw werden

AAN:

- Z.E. de Minister van Binnenlandse Zaken
- Z.E. de Minister van Justitie
- Z.E. de Minister van Overzeese Gebiedsdelen
- dHr. Commissaris der Koningin in de Prov. Noord-Holland
- dHr. Hoofd afdeling IIIB van de Generale Staf.
- dHr. Hoofd Sectie III, M.I.D., Marinestaf
- dHr. Hoofdcommissaris van Politie, Rotterdam
- dHr. Hoofdcommissaris van Politie, Den Haag
- dHr. Hoofdcommissaris van Politie, Utrecht
- dHr. Hoofdcommissaris van Politie, Groningen.

werden steunbommen verkocht voor de dienstweigeraars. De zaal, waarin zitplaatsen waren aangebracht, had een capaciteit voor ongeveer 6000 personen. Aanwezig waren circa 4000 bezoekers, waaronder een 30 militairen en 50 Indonesiërs. Achter het podium was een doek gespannen met het opschrift "Spaar onze jongens".

Te 20 uur marcheerde een groep van de A.N.J.V. het gebouw binnen met vlaggen, waaronder 4 vlaggen der Sowjet-Unie, gedragen door militairen en opschriften als "Staakt de oorlog", "Vrede met Indonesië" en dergelijke. Deze groep stelde zich op aan weerszijden van het podium. Tijdens het opstellen werd staande "De Internationale", gezongen.

Te 20,15 uur werd de bijeenkomst geopend door Mevrouw Mr. Soenito-Heyligers. In haar openingswoord verwelkomde zij de sprekers en de aanwezigen. Zij sprak over de oorlog in Indonesië, die door de Nederlanders ontketend was en wees er op, dat deze oorlog niet noodzakelijk en onvermijdelijk was. Zij sprak over de grote groepen der Nederlandse bevolking, die deze oorlog niet wilden en riep en diep medelijden uit tot de vrouwen, wier mannen, zonen en verloofden, thans in de strijd werden gebracht in Indonesië. "In deze protestvergadering", aldus spreekster, "zal een actie worden gevoerd tot opheffing van de oorlog". Hierna gaf zij het woord aan Mevrouw v.d.Sluis.

Deze besprak de politieke actie, die door de Nederlandse Regering is ingezet in Indonesië. "Dit wordt genoemd een politieke actie, maar wij weten allen, dat dit oorlog betekent". Zij wijste uit over de verschrikkingen van een oorlog, die allen zo van nabij hebben gezien en mede gemaakt. "De oorlog in Indonesië is geen opgedrongen oorlog, maar dit is een oorlog, die wij zelf hebben ontketend. En vanavond spreken wij uit met grote bezorgdheid: "Waar leidt dit heen?" "Er is bij ons pijn om de morele en geestelijke verwording, die ook deze oorlog brengt". Zij memoreerde dat Nederland een grote schuld heeft aan Indonesië door de "300 jaar koloniale overheersing". "Ik weet het wij hebben ook wel iets goeds gedaan in Indië, maar het verkeerde, door de koloniale overheersing, overtreft verre het goede. En nu zullen wij het de Indonesiërs laten weten dat er in Nederland honderd duizenden zijn die deze oorlog niet willen. Wij zullen het onze Regering duidelijk maken dat wij deze broedermoord niet dulden. Wij zullen onze stem doen horen aan Gerbrandy en zijn aanhangers". Spreekster zette nog het doel van het socialisme uiteen zomede het streven naar vrijheid en recht en eindigde met een oproep tot de aanwezigen om te strijden, met alle hun ten dienste staande middelen, voor de vrede tussen Nederland en Indonesië.

Hierna werd het woord gevoerd door Randwijk.

"De geschiedenis van de afgelopen twee jaren, tussen de jonge staat Indonesië en Nederland, is een aaneenschakeling van aarzelingen, prijsgeven en hernomen standpunten en verwarring, waarin tenslotte een duizendmaal doelbewuster en wilskrachtiger oppositie haar zin gekregen heeft. En nu, op het moment waarop de kanonnen spreken, wil men ons, Nederlands volk, in slaap susen met een politieke actie, geen oorlog, een beperkt doel, geen volledige bezetting van de Republiek, wapengeweld ter uitvoering van het vriendschapsovereenkomst enz. De oppositie heeft gewonnen in dubbele zin, omdat het gelukt is progressief Nederland als haar

uitvoerders te charteren.

Vervolgens besprak hij de schendingen van de demarcatielijn. "De Minister-Président heeft gesproken over het duizendmaal schenden van de demarcatielijn door de Indonesiërs en onze militairen hebben deze lijn niet, of nagenoeg niet geschonden". Hierop las spreker een citaat voor uit een in Batavia verschijnend blad genaamd "In het Vizier", welk blad onder de militairen aldaar wordt verspreid en waarin het navolgende stond vermeld: "De Nederlandse militairen zijn wel in het bezit van een schietwepens maar niet van kogels. Dit was, volgens de schrijver ingenoemd blad, geen bezwaar, want dan gebruiken zij maar hun blank stuk staal waarmee zij de tegenstanders aan de grond vast konden priemen. (geroep: "Schande" en een fluitconcert was hierop het gevolg).

"Dit blad, aldus spreker, moet Minister Beel bekend zijn, terwijl hij met de inhoud hiervan op de hoogte moet zijn, of indien zulks niet het geval is dan dient het toch op de werktafel van Minister Jonkman voor te komen".

Hierna sprak hij over de terreur die, volgens hem, in Batavia bestaat. Mevrouw Schormerhorn had hem persoonlijk medegedeeld dat zij, indien zij Nederlandse militairen in de hospitalen bezocht, haar naam niet durfde te noemen, uit vrees voor molest van de zijde der militairen.

"Door in Indonesië een koloniale oorlog te ontketenen, begaat Nederland een zedelijk kwaad en een politieke dwaasheid. Nederland heeft het overleg en de arbitrage, als middel ter beslechting van geschillen aanvaard en daarom heeft Nederland geen recht de wapens op te nemen, zolang deze arbitrage niet is ingeroepen". Hij eindigde met het voorlezen van een gedeelte uit het Indonesische volkslied.

Na de pauze werd het woord gegeven aan Palar. Bij het verschijnen van deze spreker op het podium, werd er daverend geapplaudisseerd en werd door de aanwezigen staande, waarvan de meesten met gebalde vuist, de "Internationale" gezongen. Spreker dankte voor deze ontvangst. "Dit lied, aldus spreker, herinnert mij aan mijn oude partij, de S.D.A.P., waar ik nu met heimwee aan denk". Hij sprak over het standpunt van de P.v.d.Arbeid, betreffende Nederlands-Indonesische kwestie, welk standpunt hij niet deelde en waardoor hij deze partij had moeten verlaten.

Spreker stond uitvoerig stil bij het accoord van Linggadjati en hoe dat is bereikt namelijk door de Nederlanders via hun historische rechten en door de Republiek via haar zelfbeschikkingrecht. Daarna sprak hij over de argumenten door de Nederlandse Regering aangevoerd ter ontkenning van de oorlog, n.l. dat de Republiek de grondgedachte van Linggadjati verwerpt en de onhoudbare toestand in Indonesië. "Zou deze onhoudbare toestand," aldus spreker, "geen betrekking hebben op de enorme militaire uitgaven voor Nederland"?

Vervolgens sprak hij over het beroep dat Dr. v. Mook heeft gedaan op de vooraanstaande Indonesische leiders. "Met Dr. v. Mook onderhandelen en de troepen terug naar hun uitgangspunt dan zeg ik: "Van harte graag!". Maar met Dr. v. Mook en het geweld dan zeg ik: "Merdeka".

Ds. Buskes het woord verkregen hebbende, begon te spreken over de historische roeping van de Nederlanders tegenover Indonesië. "In de vervulling van deze historische roeping faalde onze Regering. Het is onze diepe overtuiging, waaraan wij met diepe weemoed denken, dat onze Regering tekort is geschoten. (Gefluit en geschreeuw in de zaal). Wij zijn het met de Regering eens dat er een onhoudbare toestand in Indonesië heerste. Wij ontkennen evenmin dat zij geen lankmoedigheid aan de dag heeft gelegd. Maar op de tweesprong gekomen, koos de Regering het politieel optreden, dat is de oorlog. Waarom heeft de Regering niet de weg van arbitrage en bemiddeling ingeslagen? Dit was haar roeping. Door inzetten van het militaire apparaat ontstaat de verwijdering tussen Nederland en Indonesië.

Over de Regeringspersonen zal ik niet spreken. Ik ben er van overtuigd, dat zij eerlijk zijn geweest in hun Christelijke en Sociale opvattingen. (Geschreeuw uit de zaal: "Kom er maar eerlijk vooruit, niets verbergen, durf je het niet te zeggen enz.") Ds. Buskes herhaalde hierna nogmaals de door hem uitgesproken overtuiging omtrent de Regeringspersonen. Wij moeten thans deze Regering het halt toeroepen terwille van Indonesië, terwille van het socialisme, terwille van het Christendom. De Regering moet de bemiddeling aanvaarden, opdat in de kortst mogelijke tijd een einde aan de oorlog komt".

Nadat nog een resolutie werd voorgelezen die aan de Regering zou worden gezonden, waarbij de vergadering haar diepe teleurstelling uitsprak over het optreden in Indonesië, de erkenning dat door beide partijen fouten zijn gemaakt; terwijl er met de meeste nadruk bij de Regering opaan werd gedrongen door arbitrage en bemiddeling een einde aan de oorlog te maken, werd de vergadering te 22.45 uur gesloten.

Nog moge worden opgemerkt, dat van de aanwezigen ongeveer 90% communistisch georiënteerd was, hetgeen bleek door hun interrupties, het reageren op het gesprokene en het opstaan met gebalde vuist. In het bijzonder werd Ds. Buskes vaak geïnterrumped, daar deze spreker nog al vaak het geloof naar voren bracht en blijkbaar in zijn uitlatingen niet fel genoeg was, naar de mening van de aanwezigen. De interrupties maakten op Ds. Buskes kennelijk nog al veel indruk daar hij, emotioneel uitriep, dat wilde men met hem in debat gaan, zij dit op straat konden doen. Vermoedelijk heeft Ds. Buskes zijn rede niet geheel uitgesproken.

C.V.D.

Inlichtingendienst.

GEHEIM.

HOOFDCOMMISSARIAAT
VAN POLITIE
UTRECHT

UITGEBOEKT

Volgno.

29 Juli 1947

30 JULI 1947

ACD/19017

LrC/13nr 746'47.

Bijlagen: 3.

Bericht op schrijven No.

van

Nummer:

Datum:

30-7-47

Onderwerp: Ver. "Nederland-Indonesië".

Onder bijvoeging van een pamflet "OPROEP Vrouwen en Mannen van Nederland", een extra editie van "Werkend Nederland" en een "proclama-tie aan het Nederlandse Volk", doe ik U hier-bij toekomen een verslag van een te Utrecht ge-houden openbare vergadering van de Vereniging "Nederland-Indonesië", naar de inhoud waarvan ik U moge verwijzen.

De wnd. Hoofd-Commissaris van Politie,

Aan de Heer Hoofd van de
Centrale Veiligheidsdienst,
Javastraat 68,
'S-GRAVENHAGE.

(R.W.v.BB)

C/13-746:47.

G.J.

R A P P O R T .

Verslag van een openbare vergadering gehouden op 28 Juli 1947 in de schouwburgzaal van het N.V.Huis aan de Oudegracht te Utrecht, georganiseerd door de vereniging "Nederland-Indonesië".

Op de Oudegracht werden rood-witte strikjes verkocht, terwijl in de gangen door een drietal vrouwen, waaronder Wilhelmina Cornelia KORPERS HOEK, geb. te Leiden 22-2-1890, won. Noorderstraat 7 te Utrecht, namens de Nederlandse Vrouwenbeweging, aan alle bezoekers een pamflet werd uitgereikt. Door leden van de E.V.C. werd in de gangen gecolporteerd met een extra editie van "Werkend Nederland", orgaan van de Eenheids Vak Centrale voor de prijs van f.0.05. In de zaal werd door leden van de A.N.J.V. gecolporteerd met het blad "Eén", orgaan van deze vereniging, terwijl door enige vrouwspersonen een "Proclamatie aan het Nederlandse Volk", uitgave van de vereniging "Nederland-Indonesië" te koop werd aangeboden. Aan weerszijden van het podium hingen twee rood-wit-blauwe en twee rood-witte vlaggen halfstok.

De toegangsprijs was f.0.25. Als sprekers waren aangekondigd:

Mr. J.H. van Heuven Goedhart, hoofdredacteur van "Het Parool";

C.N. Palar, ex-lid van de Tweede Kamer;

Dr. J. Verkuijl, Gereformeerd zendings-predikant; en

Dr. Ben Polak, wethouder van Amsterdam.

Aan de bestuurstafel zaten onder meer de sprekers van deze avond, alsmede Mr. Tajib Napis, vice-voorzitter van de vereniging "Nederland-Indonesië", won. te Maartensdijk (Tuindorp) en Soehja Maria Voorhoeve, geb. te Territet (Zwitserland) 30-6-1921, juridisch studente, won. Noorderstraat 7 te Utrecht, bestuurslid van de vereniging "Nederland-Indonesië" afd. Utrecht.

De zaal was geheel bezet (zaalruimte 1030 personen). Onder de aanwezigen bevonden zich veel vrouwen, alsmede één persoon in militair uniform.

Te ongeveer 20.05 uur werd de vergadering geopend door Mr. S.H. Tajib Napis.

Hij sprak ongeveer als volgt:

"Symbolisch hangen hier de vlaggen halfstok. We zijn hier bijeen om uiting te geven aan onze droefheid over wat in Indonesië gebeurt. Er is oorlog in Indonesië. Leger, luchtmacht en vloot zijn bezig tegen de Republiek op te rukken. Men beweert dat het een politionele oorlog is, maar dan heeft Nederland het modernste politieleger van de wereld. (applaus). Er zijn hier vanavond 4 sprekers om te getuigen. De kanonnen klinken thans in Indonesië. Als eerste spreker hoort U nu Palar.

Deze spreker werd met luid applaus begroet. Enige C.P.N.ers achter in de zaal hierven de "Internationale" aan, welk lied spontaan door de andere aanwezigen werd meegezongen.

Palar sprak ongeveer als volgt:

"Kameraden. Het is voor de tweede keer dat ik met de "Internationale" wordt ontvangen. Dat gebeurde ook in Amsterdam. Ik dank U hartelijk en begroet U, evenals in Amsterdam met de groet "vrijheid", maar dan in de Indonesische taal "Merdeka" (applaus).

Wat is het doel van ons spreken hier? Dat is om naast het Nederlandse standpunt het Indonesische uiteen te zetten. Ik vraag U dan om het officiële Nederlandse en het Indonesische standpunt te vergelijken en dan

te oordelen. Waarom wordt in Indonesië opgetreden met politionele maatregelen? Dat komt, zo zegt de Nederlandse Regering, ten eerste omdat de Republiek de grondgedachte zou hebben verworpen. En ten tweede is er de onhoudbare toestand dat de Republiek door onmacht en onwil de afspraken niet waar kan maken. Is het waar dat de Republiek de grondgedachte heeft verworpen? Ik moet even uiteen zetten hoe Nederland en de Republiek het accord hebben bereikt. Nederland is uitgegaan van zijn historische rechten, is uitgegaan van geweld, lang geleden. Dit recht is onderhevig aan de ^{ie ext} ~~enning~~ slijtage. Voor Nederland was het kernpunt/de jure van het Koninkrijk over Indonesië. Vanuit dit kernpunt interpreteert Nederland verder. Indonesië ging uit van het zelfbeschikkingsrecht en bereikte Linggadjati. Verder is de overeenkomst gesloten tussen twee gelijkwaardige partners. Zij dekken elkaar niet, lopen elkaar voorbij. Toen de Republikeinse delegatie het accord van Linggadjati ondertekende, wist deze delegatie dat zijgebonden was aan de Nederlandse interpretatie. Door ondertekening van het accord heeft Indonesië de grondgedachte van de Nederlandse interpretatie aanvaard. Dat is begrijpelijk. Maar bij de ondertekening van Linggadjati heeft de Indonesische delegatie uitdrukkelijk verklaard niet gebonden te zijn aan de Nederlandse interpretatie. De Commissie-Generaal kon zich niet losmaken van de 17 punten van Linggadjati. Toen was Nederland in een impasse geraakt. De Indonesische delegatie heeft toen gemeend de Nederlanders iets tegemoet te moeten komen. Nu zegt men dat de Republiek het accord geregeld schendt. Van officiële Nederlandse zijde meent men nu het recht te hebben Indonesië politioneel met militaire middelen aan te vallen.

Ten tweede is er nog dit. Men zegt dat er in Indonesië een onhoudbare toestand is ontstaan. Men blijft daar schieten en vernielen. Maar de oorlogspropaganda was er reeds voor de vijandelijkheden. De Republiek wil geen rijst geven. Maar deze weigering is een tegen-maatregel van de blokkade. Nederland liet zelfs de invoer van medicamenten niet toe. De rijst-blokkade is een antwoord op de marine-blokkade. De tropen in Indonesië eisen per dag ongeveer 3 miljoen gulden. Dat is ook een onhoudbare toestand, maar dit wordt veel te weinig gezegd. (applaus). Hoe vaak werd van Mook gedesavoueed? Ik vroeg U om het Indonesische standpunt naast het Nederlandse te plaatsen. Nu ben ik U nog een mogelijke oplossing schuldig. Ik had er een lief ding voor over gehad als ik hier vanavond had kunnen zeggen: ze hebben elkaar gevonden. (applaus). Had ^{mer} deze oorlog kunnen voorkomen? Ik zeg: zeker. Wat was het belangrijkste? Dat was de defacto erkenning van de Republiek. Indonesië heeft 4 punten aanvaard. Het vijfde was dat van de gemengde gendarmerie.

Hoe staat het met de de facto positie van de Republiek? Van Indonesische zijde werd gezegd: geef ons het bewijs dat het leger er niet is om ons aan te vallen. Stuur desnoods eerst duizend militairen terug. Maar het wantrouwen kwam er omdat er geen militairen terug gingen. (applaus) Ik geef het advies aan mijn landgenoten in de Republiek: als van Mook de strijdkrachten terugtrekt naar de uitgangspunten, gaat dan overleg plegen. Anders "Merdeka". (applaus)."

Hierna sprak, inplaats van Dr. J. Verkuijl, die verstek had laten gaan, Mevrouw Anna Aleida Alma-Heynen, geb. te Emmen 8-1-1909, landelijk bestuurslid van de Nederlandse Vrouwenbeweging, wonende Prins Hendrik kade 129 boven te Amsterdam, ongeveer als volgt:

"Waarde toehoorders. Wanneer ik hier als vrouw spreek en als tolk van duizenden moeders dan schaam ik mij diep, dat wij als Nederlanders niet in staat zijn geweest om te onderhandelen, dat wij niet alle krachten verzameld hebben om te tonen dat wij waard waren in 1945 bevrijd te worden. Deze schande kan uitgewist worden: op dit ogenblik, onmiddellijk, staken van dat vuren in Indonesië (applaus).

Zeer terecht schreef Prof. Romein in "Vrij Nederland": "nu zijn wij het die onrecht aandoen." Op 18 Juli 1947, toen duizenden Amsterdammers op

de Dam demonstreerden, was ik zeer verwonderd toen ik van een politie-commissaris hoorde, dat er geen woord over Indonesië gezegd mocht worden. Elk jaar zullen wij ons hebben te schamen dat we dit niet konden voorkomen. Wij vrouwen eisen, na een vijfjarige oorlog, dat er een eind komt aan deze oorlog met zijn gruwelijke middelen, die nu gebruikt worden. Wij hebben de overtuiging dat niet alles gedaan is. Wij weten dat deze bijeenkomsten de golven moeten zijn, die alle Nederlanders meesleuren. Weken geleden kreeg ik een brief van een verpleegster uit Indonesië. Zij schreef daarin, dat je uit je vel zou springen op het stuk van de voorluchting. Als een soldaat niet op tijd terug is zegt men dat een zwarte katjang het gedaan heeft. Wij hebben de plicht niet te rusten en alles in het werk te stellen om tot overleg te komen. Iemand zei: "Deze oorlog is een opluchting voor me". Maar het was iemand die rijk was. Op het ogenblik zijn wij het die de Indonesiërs dit alles aandoen. Ik heb bewondering voor allen, die ondanks de mening van de partijleiding de moed hebben te zeggen: "Volk, dit is fout" (applaus). Vrouwen en moeders, ik ben er dankbaar voor dat het velen nog gelukt is hun zoon of man thuis te houden. Toont dat Gij met gezond verstand staat in de rijen van de Indonesiërs. (applaus)."

Hierna werd 15 minuten gepauzeerd. Aandacht werd gevraagd voor de pamfletten die in de zaal te koop werden aangeboden voor de prijs van f.0.10. Aangezien de vereniging "Nederland-Indonesië" heel slecht bij kas is, zal gecollecteerd worden.

Na de pauze sprak Dr. Ben Polak ongeveer als volgt:

"Kameraden. De Nederlandse historicus Romein heeft een boek geschreven over het Nederlandse volk. Hij schrijft daarin onder meer dat wij het Indonesische volk zelfstandigheid behoren te geven. Bij de koloniale arbeid werd iets groots verricht. Maar de opzet was dat het niet ten dienst van het Indonesische volk zou zijn. Men was het verplicht, het was wel eens noodzaak. Honderden miljoenen/zijn uit dat land naar dit land gegaan, naar een kleine groep van bevolking. /gulden.

Dit is de onverbloemde koloniale overheersing. De Nederlandse jeugd wordt in het onderwijs opgevoed in een sfeer van "ons Indië". Men heeft eeuwen lang als een kapitalistische macht dat volk gebruikt en zich verrijkt en daarnaast is er wel eens iets groots verricht. De Nederlandse houding was een ~~uivere~~ negatieve. Men had reeds lang een concentratiekamp in Indonesië. Elk ontluiken van het nationalisme is tegengegaan. Er was een afwijzen van elk spoor van zelfstandigheid. Toen de Japanse aanval dreigde heeft de Nederlandse Regering niets gedaan om de verdediging mogelijk te maken. Er was maar één mogelijkheid. Politieke en militaire scholing voor de oorlog. Maar geen militair krijgt zoiets in zijn hoofd. (applaus). De Japanse bezetting had invloed in Indonesië. Het volk van Indonesië heeft een democratische volksrepubliek gesticht mede onder invloed van de Japanse overheersing. Zij hebben daar iets geleerd van de bezetting. Wij hebben onvoldoende geleerd. Hier is het naar de schijn democratisch. (applaus). Het vooruitstrevende deel van het Nederlandse volk toont dat op krenterige wijze.

De Nederlandse Regering heeft gebruik gemaakt van het onderhandelen om een leger op te bouwen. De ambtenaren missen ieder begrip. De Nederlanders hebben niets gedaan wat enig vertrouwen kon geven, zoals bij voorbeeld al die politiemannen die nu in Indonesië zijn. Dat Linggadjati tot stand is gekomen berust op het feit dat het toenverstandiger was om te onderhandelen. Linggadjati is ondertekend onder de druk van het buitenland. Daarna heeft men steeds politie-agenten aangevoerd. Toen men genoeg had van deze politiemannen, werd onder aanroeping van het Opperwezen en na het zenuwachtige gesprek van de Minister President (applaus) overgegaan tot politionele actie. Deze oorlog wordt gevoerd om de belangen, die Gerbrandy en Welter zou hebben aangepresen. De "Times" noemt deze oorlog een verstoring in het verre Oosten. De Nederlanders hebben er met hun klomp rond gelopen. Oorlog

betekent

betekent daar dat de jongens er sterven en gewond raken. Niet dat ze bekeurd worden, zoals hier. Generaals zullen nu trachten een nieuwe van Heutsz te worden.

Romme heeft één dag voor de magistratē rede van Beel geschreven dat het grootste deel van het volk achter de Regering stond. Ons volk heeft tot taak alle andere, bij de wet geoorloofde middelen te gebruiken voor de zelfstandigheid van het Indonesische volk, voor broederlijke samenwerking van beide volken."

Tot slot sprak Mr. van Heuven Goedhart ongeveer als volgt:

"Meneer de voorzitter, dames en heren. Het is laat, warm en ik wil naar huis. Elke avond is er om een uur of twaalf een voorstelling bij mij thuis. Dan hoor ik voor de telefoon: ben je daar schoft, er ligt een mis voor je klaar. En meer van zoiets. U begrijpt, dat ik deze voorstelling niet wil missen. Ik wil beginnen, zoals Dr. Verkuyl begonnen zou zijn, namelijk met een tekst. Und willst du nicht mein Bruder sein, so schlag' ich dich den Kopf hinein, of wel: Hebt Gij in broederschap geen zin, zo sla ik U de hersens in. Dit is de achtergrond van de zijde zoals de Nederlandse Regering dat nu doet. Ik voel het als een schande en beschaming, dat deze oorlog niet te vermijden was. Ik heb hier meer gesproken, toen ging het minder mooi. Dat komt zeker omdat we hier nu als fatsoenlijke democraten aanwezig zijn.

Het schijnt tegenwoordig dat wij helemaal wit zijn en de Indonesiers zwart. Van Regeringswege wordt getracht ons in een oorlogspsychose te brengen.

De Republiek was bereid het contract te tekenen. Nederland is toen aan het chicaneren geslagen. De motie van der Goes-Romme had er nooit moeten zijn. Daarna zijn er allerlei uitleggingen gekomen. Toen werd de basis van wantrouwen gelegd. Dat duurde 4 maanden en toen kwam de uitvoering van Linggadjati. De inzichten van Posthuma en Verzijl deugden niet. Dit was de Minister bekend.

De Republiek heeft natuurlijk fouten gemaakt, anders zou het wel het achtste wereldwonder zijn. Maar van meneer Beel is nooit geen woord van waardering over de jonge staat gekomen. Ik moet het nog even over een aanvulling van art. 17 van het verdrag van Linggadjati hebben. En dat is het volgende: alle geschillen naar aanleiding van de overeenkomst zullen worden gearbitreerd. Zoo staat het er. Maar het is aanleiding van het optreden van Hare Majesteits politie.

Het ging over: staakt het vuren en gemeenschappelijke gendarmerie. Dat zijn zaken van onze souvereiniteit. Dat is ons gegeven, aangeboren. Maar wil er sprake zijn van internationaal recht en samenwerken dan moeten wij een slok water in de wijn doen. Anno 1947 beroept zich Nederland (één der Verenigde Naties) oprecht. Ik heb daar een aanmerkelijke dosis minachting voor. Ik ben U nog een opmerking schuldig. Er zijn tal van mensen die vragen: wat had er dan moeten gebeuren. Als er nu eens geen snorrebaarden waren gekomen of als de Partij van de Arbeid nu eens uit de Regering getreden was. Het is nu nog net als in de oorlog: Als ik weg ga, komt er een N.S.B.er. Tenslotte is ieder mens in zijn geweten verzekerd. Als hij een bepaalde politieke koers niet meer kan dragen, gaat hij heen. Dan heeft hij ook geen verantwoording meer. Ik heb geen oplossing voor het probleem van nu. Geweld heeft nog nooit één probleem opgelost. Dat wekt wantrouwen en haat. Veel kan het Nederlandse volk zelf niet meer doen.

(Stem

(Stem van het balkon: "Strijden tegen de Regering"; de spreker: "ik hoop veel van U te lezen").

Er is een telegram aan Sjahrir gezonden. Er worden pogingen aangewend om hem naar Nederland te krijgen. Komt dan allemaal en ondersteun hem.

Dit is inderdaad een zwarte bladzijde in de geschiedenis van Nederland. Onder gesabbel en geknabbel vallen we weer terug in het beroep van reiziger in koloniale waren. In onze verhouding tot het buitenland hebben we enorm veel verspeeld. Gerbrandy en Welter zijn gefossileerd in de toestanden van ongeveer 1880.

Wij mogen geen laars op de nek van het zachtmoedigste volk ter wereld zetten."

Te ongeveer 22.15 uur ging de vergadering rustig uiteen.

Utrecht, 29 Juli 1947.

Lijb Aes/19017

OPROEP VROUWEN EN MANNEN VAN NEDERLAND

DE OORLOG IS EEN FEIT GEWORDEN

Schande is over ons volk gebracht, dat in de donkere tijden der bezetting, 5 jaren lang, de vaan van de **VRIJHEID** heeft hoog gehouden.

De oorlog, die duizenden mensenlevens aan beide zijden zal kosten, is begonnen.

Een oorlog, die velen voor hun leven ongelukkig zal maken, anderen van alles zal beroven wat hun dierbaar is en onnoemelijke schade aan vele mensenzielen zal berokkenen.

Haat wordt gezaaid tussen naar vrede verlangende volkeren. Haat, die zich zal uiten in wandaden, zoals dit op Zuid-Celebes reeds is gebeurd. Wij weten uit eigen ervaring, dat oorlog niet te beperken is tot plaatselijke acties. De bittere werkelijkheid heeft geleerd, dat deze maar al te gemakkelijk uit kunnen groeien tot een wereldbrand.

De Indonesische moeder zal haar zonen met een bloedend hart zien vertrekken om de strijd aan te binden met hun belagers, zoals **WIJ** dit deden in de oorlog met Duitsland.

Het Indonesische volk echter, dat zijn vrijheid lief heeft evenals wij, zal deze vrijheid verdedigen tot het uiterste.

Een volk dat voor zijn vrijheid strijdt is onoverwinnelijk.

Het Indonesische volk wenst niets liever dan in **VREDE** met ons te leven, maar in volle vrijheid.

Kunt U dit kwalijk nemen?

60 miljoen mensen wensen over zichzelf te beschikken.

Kunt gij daartegen zijn?

60 miljoen mensen wensen in vrijheid aan de opbouw van hun land te werken.

Kunt gij daartegen zijn?

60 miljoen mensen wensen zelf een democratische staat op te bouwen.

Kunt gij daartegen zijn?

Neen, dat kunt ge niet. Het zijn immers de idealen, waarvan wij zelf gedroomd hebben: „Een wereld zonder vrees en nood”, toen wij leefden onder vreemde druk.

Van Nederlandse zijde is het militair optreden begonnen, of zoals het heet: „de vrijheid van handelen hernomen”.

Van **NEDERLANDSE ZIJDE** zal dus aan deze oorlog een einde gemaakt moeten worden.

Wel is waar bestempelt de Nederlandse regering deze actie als politieel optreden, maar het is moeilijk het gebruiken van kanonnen, mortieren en bommen en het inzetten van leger, vloot en luchtmacht als zodanig te aanvaarden.

Vrouwen en mannen van Nederland.

Deze oorlog mag geen dag langer duren.

Protesteert tegen deze oorlog.

Eist onmiddellijke stopzetting der vijandelijkheden.

Denkt om Uw mannen, zonen en verloofden.

Beseft, dat iedere oorlog geestelijke ontwrichting met zich brengt.

Doet een beroep op Uw organisatie om gezamenlijk op te treden tegen deze schending van de vrede.

Alleen de Vrede zal Nederland en Indonesië tot elkaar kunnen brengen.

NEDERLANDSE VROUWENBEWEGING
Dagelijks Bestuur

Besef, dat de Indonesische zaak ook Uw zaak is. Geef uiting aan Uw verontrusting over de geweldspolitiek der regering. Beter ten halve gekeerd dan ten hele gedwaald.

Bestuur en Raad van Overleg
van de Vereniging Nederland—Indonesië
Amsterdam, 22 Juli 1947.

Allen, van welke politieke of religieuze overtuiging ook, die instemmen met de voorgaande proclamatie, sluiten zich aaneen in de Vereniging Nederland—Indonesië, Keizersgracht 462, Amsterdam (Centrum)

Sticht Actie-comité's tegen het geweld in Indonesië.
Steunt haar Linggadjadi-fonds.

Stuurt persoonlijke en uit de bedrijven collectieve adhaesie-betuigingen naar de Vereniging Nederland—Indonesië, Keizersgracht 462, Amsterdam-C.

In naam van het recht,

In naam van de vrijheid,

In naam van de vrede. — Aan ons de overwinning.
Sluit U aan bij de Vereniging Nederland—Indonesië.

Ondergetekende geeft zich hierbij op aan de Vereniging Nederland—Indonesië, Keizersgracht 462, Amsterdam-C., tel. 35014.

Als lid van de Vereniging (minimum contributie f 2.50 per jaar).

Ondergetekende wenst de snelle en radicale uitvoering van Linggadjadi te steunen door:

Het storten van f ..... in het Linggadjadi-fonds van de Ver. Nederland—Indonesië. Giro no. 321221.

Naam: .....

Adres: .....

Woonplaats: .....

Handtekening: .....

byl. acc/19817.

PROCLAMATIE

aan het

NEDERLANDSE

VOLK

DE BRUG DJAMBATAN
PAMFLETREKES No. 3
JULI 1947
UITG. VER. NED.-INDONESIË

Aan het Nederlandse volk

Diepgeschokt en van droefheid vervuld, nu de Nederlandse regering gewapenderhand tegen de Indonesische Republiek optreedt, gevoelen Bestuur en Raad van Overleg der Vereniging Nederland—Indonesië het als hun taak, ons volk te vermanen tot ernstige bezinning op de betekenis der gebeurtenissen van het ogenblik.

Bij de overeenkomst van Linggadjadi, gesloten omdat partijen, gelijk zij het uitdrukten, het oprechte verlangen koesterden de goede betrekkingen tussen de volken van Nederland en Indonesië te verzekeren in nieuwe vormen van vrijwillige samenwerking, werd het geweld als middel buiten de deur gezet. Sedert dien zijn aan beide zijden fouten begaan, die tesamen een vlotte uitvoering der door de vertegenwoordigingen van beide volken aanvaarde overeenkomst in de weg hebben gestaan.

Tot die fouten aan Nederlandse zijde moet gerekend worden de ultimatieve toon der gestelde eisen, het volkomen nalaten van enige vermindering der Nederlandse troepenmacht, en het halsstarrig vasthouden aan de instelling ener gemengde gendarmerie of bijzondere politie, ook nadat de regering van de Republiek Indonesia alle Nederlandse eisen vervat in de ultimatieve nota van 27 Mei van de Commissie-Generaal had ingewilligd, met uitzondering van het bovengenoemde onderdeel.

Bestuur en Raad van Overleg der Vereniging treden niet in beoordeling van de juridische argumenten, waarmee de regering zulk een gendarmerie of gemengde politie verdedigt, doch stellen nadrukkelijk vast, dat niets hun begrijpelijker en redelijker voorkomt dan dat de Republikeinse regering, eenmaal in Linggadjadi als uitvoerende het feitelijke gezag over Java en Sumatra erkend, overwegende bezwaren gevoelt tegen een politieregeling, die Nederland op Republikeins gebied de feitelijke zeggenschap beoogt te verlenen. Door zulk een regeling te eisen wakkerde

de Nederlandse regering het noodlottig wantrouwen aan, dat aan de uitvoering van Linggadjadi meer dan iets anders in de weg staat en waarover diezelfde regering zich thans zo bitter beklagt.

Erkenning van de ernst der gerezen moeilijkheden brengt evenwel naar de diepe overtuiging van Bestuur en Raad onder geen enkel beding mee, dat een geweldadige oplossing daarvan rechtvaardiging zou kunnen vinden. Integendeel, met een geweldadige oplossing wordt het gehele fundament van Linggadjadi ondermijnt, het wantrouwen tot haat aangewakkerd, niets opgelost en veeleer een situatie geschapen, die vreedzame en vrijwillige samenwerking voor onafzienbare tijd onmogelijk maakt.

Dat de Nederlandse regering, zonder raadpleging van het parlement, tot gewelddadigheden tot de Republiek is overgegaan, betekent derhalve de verlating van de weg van Linggadjadi en vervult talloze Nederlanders, die zich de jaren van de oorlog met smart herinneren, met een besef van schaamte jegens het Indonesische volk.

Bestuur en Raad van Overleg der Vereniging Nederland—Indonesië verwerpen de karakterisering van deze gewelddadigheden als „politieel optreden”, zulks te nadrukkelijker, nu uit de eerste officiële legerberichten reeds is gebleken, dat er op Java sprake is van omvangrijke operaties, blijkbaar ten doel hebbend de Republiek Indonesia te verdelen en te verlammen. Wie nog niet in oorlogspsychose gevangen is, beseft dat hier niet van politieel optreden maar van een grootscheepse aanval op het gebied van de Republiek kan worden gesproken.

Onder deze verbitterende en verbijsterende omstandigheden vermanen Bestuur en Raad ons volk tot bezinning op het destructief karakter der thans door de regering aanvaarde politiek, bezinning waarvan de uitingen even waardig als ondubbelzinnig dienen te zijn. Alleen zo kan het volk ertoe bijdragen, dat de regering terugkere van haar dwaalwegen tot de politiek van overleg, die ter onzalige ure is verlaten.

CENTRALE VEILIGHEIDSDIENST.

's-GRAVENHAGE, 16 Augustus '47.
Javestraat 68.
Tel. 182730.

No. B.19779.

Dict.: V. Typ.: RD.

Onderwerp: Protestvergadering

G E H E I M.

M. L. Lindhorst
Genevieve Kooft 13

542
261
Kort verslag van de openbare vergadering, georganiseerd door de vereniging "Kerk en Indonesië"; "Nederland-Indonesië" en de "Eenhheids-Vak-Centrale", gehouden op Vrijdag, 25 Juli 1947, te 20 uur, in de grote zaal van gebouw "Odeon", Gouvernestraat 50-72 te Rotterdam.

Aanwezig waren circa 850 personen, merendeels arbeiders. Voorts waren circa 10 Indonësiërs en één West-Indiër aanwezig. (Zaalcapaciteit 900 zitplaatsen).

WIETSE SMID, geboren 9-4-1887 te De Leek, wonende te Rotterdam, secretaris der plaatselijke afdeling der E.V.C., opende namens de drie organisaties en verzocht goede nota te nemen van het feit dat niet, zoals in de aankondigingen stond vermeld, de vereniging "Kerk en Vrede", doch de vereniging "Kerk en Indonesië" aan deze avond haar medewerking verleende.

Spreker leverde critiek op het besluit van de Burgemeester om de openluchtvergadering te verbieden, doch hoopte, dat in de toekomst de basis kan worden verbreed, waarop deze avond is opgezet, om zodoende de Burgemeester te dwingen zijn standpunt te wijzigen.

L.N.PALAR, geboren 5-6-1900, wonende te Amsterdam, Uiterwaardenstraat 54 hs., ving zijn rede aan met erop te wijzen, dat hij als oud S.D.A.P. er de overtuiging huldigt en steeds gestreden heeft voor de vrijheid. "Ik mag U thans begroeten met de Indonësiëse vertaling van dit woord "Merdeka"."

In een zwak beoog gaf hij een overzicht van de ontwikkeling van de huidige situatie in Indonesië. Hetgeen thans in Indonesië plaats vindt, noemde hij beschamend. "Het is een conflict tussen het geweten en het moeten, wat ook de Partij van de Arbeid heeft moeten aanvaarden, zelfs ondanks het feit, dat met hem velen in deze partij daartegen hebben geworsteld en gestreden."

Uitvoerig besprak hij vervolgens het tot stand komen van de overeenkomst van Linggadjati, waarbij hij er herhaaldelijk op wees, dat "de partijen elkander niet begrepen hebben". "Men kan dit noemen kwader trouw, doch ook goeder trouw." Hij was de mening toegedaan, dat bij beide partijen goede trouw heeft voorgezeten.

Hij wees op de chaos van de huidige berichtgeving, waardoor het voor een gewoon mens niet meer mogelijk is om zich een zuiver beeld van de huidige situatie te vormen. Hij verzocht de

VERZONDEN AAN:

Z.E. de Minister van Binnenlandse Zaken.
Z.E. de Minister van Justitie.
Z.E. de Minister van Overzeese Gebiedsdelen.
De Heer Hoofd Sectie III B, Generale Staf.
De Heer Hoofd Sectie III M.I.D., Marinestaf.
De Heer Hoofdcommissaris van Politie te Amsterdam.
De Heer Hoofdcommissaris van Politie te Den Haag.
De Heer Hoofdcommissaris van Politie te Utrecht.
De Heer Hoofdcommissaris van Politie te Groningen.

Hij verzocht de oorlogsberichtgeving niet te vertrouwen. Als voorbeeld noemde hij de Nederlandse radioberichten van die morgen, waarin werd gezegd, dat er geen belangrijk nieuws was, terwijl even later de Engelse radio wel belangrijk nieuws over Indonesië zou hebben doorgegeven.

Hierop besprak hij de oorzaken, die volgens hem hebben geleid tot dit gewapend optreden van de Nederlandse troepen. Hierbij merkte hij op, dat Nederland zich op het standpunt stelt dat de Republiek de grondgedachte van de overeenkomst van Linggadjati voorwerpt en b.v. zich niet wenst te houden aan het staken van het vuren. Hij echter was de mening toegedaan, dat bij de totstandkoming van de overeenkomst van Linggadjati, Nederland te veel was uitgegaan van de historische gedachten van bezitsrechten op Indonesië en zij is blijven vasthouden aan de erkenning "de jure van de Nederlandse souvereiniteit gedurende het overgangstijdperk, terwijl de Republiek is uitgegaan van de gedachte van het zelfbeschikkingsrecht der volkeren en de erkenning "de facto".

Naar zijn mening zijn de onderhandelingen op volkomen gelijkwaardige voet gevoerd, doch de mogelijkheden ontstaan door de interpretatie zoals deze door de Nederlandse Regering werd gegeven in December 1946.

Doordat de Republiek zich op het standpunt stelde, dat zij met deze interpretatie niets van doen had, kwam de Commissie-Generaal in grote moeilijkheden. De Nederlandse Regering, aldus vervolgde spreker, zegt thans, dat de Republiek de grondgedachten van Linggadjati niet nakomt, wat hij ontkende en daarbij wees op het inwilligen, zij het mede onder dwang van Amerika-Engeland-China en Frankrijk, van 4 van de 5 door Nederland gestelde eisen. Naar zijn mening was het voor de Republiek niet mogelijk om de 5e eis der gemengde gendarmerie in te willigen.

Hierover heeft hij in de Kamer gezegd: "dat de Republiek hiervoor liever wilde barsten".

Na het inwilligen van deze eisen kwam de Nederlandse Regering weer met 8 nieuwe eisen. Ook thans probeerde Sjarifoedin, mede onder de internationale druk, welke hierbij op hem werd uitgeoefend, om deze 8 nieuwe eisen in Djokja ingewilligd te krijgen, doch in Djokja voelde men hier niets voor.

"Evenals in het Parlement heb ik ook hier laten zien, hoe ik de Indonesische kwestie bekijk. Men heeft mij daar een fatsoenlijke kerel genoemd, maar ik nam dit alles niet. Met vele anderen in de Partij van de Arbeid heb ik geworsteld om uit dit alles te komen, doch het is hun niet gelukt en men heeft mij tenslotte alleen laten staan."

Hij besloot zijn betoog met zijn dank uit te spreken aan de organisaties, die hem in de gelegenheid hebben gesteld zijn mening over dit vraagstuk uit te spreken en spoorde de aanwezigen aan om lid te worden van de vereniging "Nederland-Indonesië", opdat het streven van deze vereniging, het verkrijgen van vrede met Indonesië verwezenlijkt zal kunnen worden.

ANTON van den BERG, geboren 23-3-1903 te Rotterdam, wonende te Rotterdam, voorzitter der plaatselijke E.V.C., verwees naar de dagbladen van 21-7-1947 en zei hoe groot de tegenstellingen toch wel zijn, "want enerzijds wordt hierin beschreven de herdenking van de eerste vrije Statenvergadering te Dordrecht, terwijl men anderzijds de ooflog in Indonesië beschrijft, waar wij bezig zijn een broedervolk te onderdrukken. De Spaanse tyrannie daacht, dat zij in Nederland een missie te vervullen had, doch ik ben ervan overtuigd, dat in de eerste vrije Statenvergadering geen debat zal zijn geweest over het al of niet toelaten van Spaanse politie-

politie-agenten in onze steden. Ook Beel was op deze herdenking aanwezig, nam deel aan het dankgebed, dat werd uitgesproken voor onze herkrege vrijheden om echter de andere dag de rol van Philips II te gaan spelen." Spreker zei, dat hij reeds diverse keren heeft betoogd, dat wel Jozef Goebbels verslagen is, doch dat de bedekte leugen hiervoor in de plaats is gekomen.

"Alles wat wij tot op heden hebben gehoord is phraseologie en de gebeurtenissen hebben mij in het gelijk gesteld, want thans spreken de kononnen. Het past ons slechts één woord n.l. "schuld" voor de Regering, die met steun van politieke partijen, uitgezonderd de C.P.N., tot deze daad kwam.

Wij hebben 5 jaar onderdrukking aan denlijve meegemaakt, dachten na de oorlog, dat alle mensen; waar ter wereld ook, in vrijheid konden leven, doch zien, dat nu, 2 jaar na de oorlog, we niet anders doen dan een vrij Indonesisch volk onderdrukken en onze wil aan dit volk opleggen."

Spreker critiseerde de afwijzing van de openluchtvergadering door de Burgemeester en zei, dat het arbeidersvolk eens bewust zal worden van de klassesaad en door haar machtige arm een einde zal maken aan alle oorlogen.

Spreker ging uitvoerig in op de Spaanse kwestie, z.i. zijn zowel de strijd in Spanje, Griekenland als Indonesië nauwverwant met de strijd van de arbeidersklasse in Nederland, die gebukt gaat onder zware lasten. "De miljoenen, die nodig zijn om de nood van de arbeidersklasse te verlichten, gebruikt men voor de aankoop van moordwerktuigen in Amerika. Deze koloniale oorlog zal ons land doen leegbleeden. Ik kan volledig de woorden van Sam Wolf onderschrijven n.l. dat de partij, die deze oorlog heeft goedgekeurd, haar socialisme heeft verloochend.

De E.V.C. kent slechts één daad in deze kwestie, n.l. zich stellen tegenover het koloniale reactionaire kapitaal en hoewel ze weer alleen staat in deze strijd, daar het N.V.V. de samenwerking heeft geweigerd, heeft zij vandaag het parool uitgegeven, dat de boycot zal worden verscherpt en dat vanaf dit ogenblik geen colli goed meer zal worden verladen voor Indonesië. Duizenden arbeiders uit het N.V.V. zullen onze daad steunen, zodat we toch niet alleen zullen staan, terwijl bovendien een beroep is gedaan op het Wereld Verbond van Vakverenigingen, zodat dit parool in de gehele wereld zal worden opgevolgd. Ik waarschuw U, dat de Indonesische kwestie niet in één week opgelost zal zijn, dat hier een langdurige strijd kan worden verwacht, doch dat het nog altijd beter is, staande te sterven dan geknield te leven."

Spreker wees nogmaals op de Spaanse burgeroorlog en zei tenslotte, dat men er voor moest zorgen, dat Nederland onbetrouwbaar wordt voor het militaire machtsapparaat, en dat men in de bedrijven propaganda moest maken voor vrijheid en welvaart voor een ieder, die leeft op deze wereld.

Ds. HENDRIK JAN MISPELBLUM BEIJER, geboren 27-4-1895 te Arnhem, Rem.Predikant, wonende te Rotterdam, zei: "Wij kunnen 5 groepen onderscheiden in Nederland, waarvan de eerste groep de slappen en onverschilligen zijn. Het is de grote grauwe massa, die meer belangstelling heeft voor b.v. "een vierdaagse" dan voor de grote politieke gebeurtenissen.

Tot de tweede groep reken ik "Trouw" en "Rijkseenheid", voor wie het een opluchting moet zijn, dat zij nu vrij baan hebben voor hun zorgvuldig voorbereide doelstellingen.

De derde groep bestaat uit de Regering en de partijen, die deze Regering vormen. Allen mensen, die alleen maar "ja" kunnen knikken en nepraten. Er zitten zeer zeker goede elementen in deze groep, doch zij zijn gezwicht voor de overtuiging dat het niet

niet anders kan. Ik ben van oordeel, dat deze groep een waardig woordvoerder heeft gevonden in de figuur van Logemann, die tenminste erkent, dat we een morele nederlaag hebben geleden. Ik vind het unfair, dat de schuld uitsluitend aan de Republiek wordt gegeven en als het waar is, dat eigen roem stinkt, stinkt het in ons land als de pest. Het Indonesische volk is veel te lankmoedig geweest en al spreekt men nu wel van duizend en meer schendingen van het bestand, men moet niet vergeten, dat hier de T.R.I. stond tegenover blanke troepen, die in hun land niets te maken hadden."

Spreeker critiseerde de voorlichting omtrent de gehele Indonesische kwestie en wees nogmaals op de z.i. ware woorden van Logemann, dat "we hier een morele nederlaag hebben geleden."

"De vierde groep is de groep der resolute mensen, die vanaf 20 Juli neen en nog eens neen hebben gezegd en zagen, dat dit politieel optreden slechts camouflage was van een koloniale oorlog. Geweld kan nimmer leiden tot een rechtsorde, hoogstens tot een machtsorde en zij is in strijd met alle beginselen van Christendom en socialisme. Het oude heersersbloed is weer naar boven gekomen en deze vierde groep keurt dit alles ten zeerste af, stelt er zich tegen te weer en is er van overtuigd, dat dit alleen maar een noodlottige uitwerking kan hebben op onze internationale betrekkingen.

De vijfde groep zijn de mensen, die nog niet weten hoe hun houding in dit conflict moet zijn, het zijn de mensen, die nadenken en die thans voor moeilijke problemen staan. Wanneer zij op het oordeel der politieke partijen afgaan, dan komen zij, mits ze geen communist zijn, er beduvelid, bekaaid of.

Wat zal de houding der Kerk in dit conflict zijn? Ik zie twee mogelijkheden n.l.

1e. een welwillende neutraliteit in de vorm van een gebed voor het welzijn van onze jongens van leger, -vloot en luchtmacht;

2e. een gebed tot de krijgsgod, n.l. tot God - Nederland en Oranje, (waarbij spreker schamper opmerkte, dat men blijkbaar in Nederland een God voor zichzelf heeft). Ik vind het walgelijk, dat men de Voorzienigheid gebruikt voor eigen menselijke bezigheden. Het Evangelie is een boodschap van vrijwillig dienstbetoon van mens tot mens en moet niet misbruikt worden voor eigen aardse kleinzieligheden. Trouw aan het Evangelie, betekent het spreken van ons geweten en dit geweten spreekt, want het komt op voor de vrijheid van het Indonesische volk."

WIETSE SMID las hierna een telegram voor, ondertekend door enkele leden van de Partij van de Arbeid, luidende: "De wapens neer", welk telegram in de loop van de avond was binnengekomen. Hij dankte de sprekers voor de gegeven uiteenzettingen, wekte op voor het lidmaatschap van de Vereniging "Nederland-Indonesië", wees er op, dat door de acties van nu en in de toekomst de hier aanwezige Indonesiërs in grote moeilijkheden kunnen komen en dat reeds nu gezorgd moet worden, dat deze mensen eventueel bij de burgerij kunnen worden ondergebracht en verzocht tenslotte de collecte te gedenken, welke aan de uitgang zal worden gehouden voor de bestrijding van de onkosten van de avond, waarna hij te 22.30 uur de vergadering sloot.

Gecolporteed werd met "De Vlam" en "De Tribune", voorts de bekende brochure van de Vereniging "Nederland-Indonesië": Drie punten van Lingadjati.

De vergadering was per strootbiljet en per advertentie in enkele dagbladen aangekondigd.

Nog moge worden opgemerkt, dat door de E.V.C. vergunning was gevraagd deze avond in de open lucht te houden, doch dat door de Burgemeester van Rotterdam hierop afwijzend was beschikt.

C.V.D.

Coll.: dR.

GEHEIM.
No. 141/45

UITGEBOKT

DOKUMENT		Volgno.
Nummer:		28 JULI 1947
Datum:	19-7-47	ACD/1971.

VERSLAG VAN EEN OP DONDERDAG 24 JULI 1947 GEHOUDEN OPENLUCHT-MEETING IN DE TUIN VAN HET GEBOUW "DE HARMONIE" TE GRONINGEN, UITGESCHREVEN DOOR DE AFD/ GRONINGEN VAN DE VERENIGING NEDERLAND - INDONESIE.

De vergadering, die aanvankelijk belegd zou worden door de C.P.N. afd. Groningen, was aangekondigd in verschillende dagbladen en door huis aan huis verspreide pamfletten. Aanwezig waren ongeveer 900 personen, waarvan de helft vrouwen.

Te plm. 8.15 uur werd de bijeenkomst geopend door de voorzitter van de afd. Groningen van de vereniging Nederland-Indonesië, DS. KNIPSCHEER uit Groningen. Spreker deelde mede, dat hij zich niet kon voorstellen, dat wij, met deze mooie natuur, nog idee hebben om oorlog te voeren, gelijk die thans door onze Nederlandse jongens in Indonesië wordt gevoerd. Spreker wijst op de ruines van de Harmonie en de andere ruines in de stad. Deze ruines zullen ook gemaakt worden in Indonesië. Ook denken wij, aldus spreker, aan de woordenstroom in de kranten, die ons opgedist is. Zo is ons medegedeeld, dat aan Nederlandse zijde enige tientallen overtredingen zouden zijn gepleegd, terwijl aan de andere zijde eenige duizenden overtredingen zouden zijn gepleegd. Spreker meent, dat wij niet te veel moeten letten op de balk in het oog van een ander. Het zou dan nog wel eens kunnen gebeuren dat de splinter in het eigen oog een balk bleek te zijn en de balk van de ander een klein splinter-tje. Ik denk daarbij aan de daden die Nederlandse gezagsdragers in Zuid-Celebes hebben begaan. Spreker noemde deze oorlog een zielsziekte, Men wil wel de fouten van anderen zien, maar van zich zelf ziet men niets. Bezint eer gij begint gaat niet meer, maar misschien is er nog hoop, dat de Nederlandse volksofinie zich kan laten gelden. Er zijn verschillende miljoenen over de gehele wereld die zich niet kunnen voorstellen, dat ons volk dit heeft gedaan. Slechts een enkel buitenlands blad is zo conservatief geweest om deze daad van onze regering goed te praten. Op deze wijze is het ons tot troost en steun geweest, dat wij niet alleen stonden. Wij hebben b.v. kunnen lezen van protesten van "Kerk en Vrede", van de "Katholieke Jongeren Actie", van mensen als DS. BUSKES en DS. ARISZ. Als sprekers voor deze avond werden vervolgens door hem aangekondigd, MEVR. DR. M. COSTER-WIJSMAN uit Groningen, namens de Nederlandse Vrouwenbeweging, een declamatrice genaamd TRIJS VIJSER, DR. BEN POLAK uit Amsterdam, deze bij verhindering van de aangezochte spreker PAUL DE GROOT, RIEMENS, lid van het hoofdbestuur van de vereniging Nederland-Indonesië uit Amsterdam, den heer POORT uit Groningen, namens de vereniging Militia Christi en de Internationale Vereniging Bellamy, en den heer VAN RENSSSEN uit Heerenveen, namens de E.V.C.

De eerste spreekster was MEVR. DR. M. COSTER-WIJSMAN, wonende te Groningen, die sprak namens de Nederlandse Vrouwen Beweging. Zij meende dat de regering het vebrouwen van het Nederlandse volk heeft geschokt. De Indonesische kwestie heeft de N.V.B. steeds heel hoog gezeten. Spr. relateert de verschillende motie's, adressen en telegrammen van de N.V.B., die over deze kwestie reeds aan de regering zijn gezonden. Hebben de vrouwen uit het concentratiekamp Ravensbrück elkaar niet plechtig beloofd om mede te werken, opdat er geen oorlog meer zou komen?. Er is geen oorlog in Indonesië zegt men. Men noemt dit een politioneel optreden. Maar, vraagt spr. hebben wij wel eens politie zien optreden met bommenwerpers?. Er zal ellende komen door deze oorlog. En dat is zeker de ellende voor Indonesië, maar wat zal er met onze jongens gebeuren. Men stuu: de sterke jonge mannen weg en laat ze in Indonesië oorlog voeren. Ze zijn hier niet ingeschakeld in het productie proces en kosten

ons nu reeds ongeveer 2 jaar lang per dag ongeveer 3 miljoen gulden. Waarom hebben wij zo weinig industriële producten. Zeker, als de gelden uit Indonesië niet meer vloeien hebben wij waarschijnlijk niet meer zoveel renteniers. En waarom nu eigenlijk dit geweld. Spr. meent dat de beursberichten in de dagbladen een beter antwoord op deze vraag geven, dan de rede van Beel en Jonkman. De N.V.B. richt zich tot de Indonesische vrouwen en belooft haar, dat men hen niet zal vergeten. - - - - -

Hierna volgde een stukje declamatie door een dame genaamd TRIJN VISSER. Zij declameerde een stukje van Jef LAST, "De Grote Kolonië". Vervolgens werd het woord gevoerd door Dr. Ben POLAK uit Amsterdam, namens de C.P.N. Spreker begint met een woord te zeggen over het volk van Indonesië. Spr. meent, dat deze mensen steeds zo goed mogelijk op een zo laag mogelijk niveau werden gehouden. Dat was de wijze waarop het Nederlandse volk meende zijn koloniale politiek te moeten bedrijven. Spr meent dat een gedeelte van de Nederlandse socialistten verantwoordelijk zijn voor het gebeurd in Indonesië. Men heeft in Indonesië weer het oude ambtenaren apparaat opgebouwd. Men heeft onderhandeld en tegelijkertijd zijn politie apparaat opgebouwd. Men heeft het bestaan om de man, die verantwoordelijk is voor de toestand en gebeurtenissen op Zuid-Celebes, chef van Politie te maken in Batavia. Spr. meent, dat er nog nooit een generaal is geweest die zich zelf een grote massamoordenaar heeft genoemd. Het Nederlandse volk neemt deze actie niet. Dit is geen politie optreden, maar dit is oorlog. De hele houding van de Nederlandse regering is een houding van oorlog. Deze oorlog wordt gevoerd ten behoeve van de bezitters van olie en rubber aandelen en plantages. Men heeft echter de omvang van deze actie niet in de hand. Het gevaar is zeer groot, dat dit een zeer langdurige oorlog zal worden. Het gevolg daarvan zal zijn, nog meer verarming. Door het gehele volk van Nederland leeft een geest van verzet tegen deze daad van de regering. - - - Hierna volgde weer declamatie door Trijn VISSER. Zij droeg een gedicht van Adama van Scheltema voor.

De volgende spreker was den heer RIEMENS, bestuurslid van de vereniging Nederland-Indonesië uit Amsterdam. Deze spreker begon zijn rede met "Kamaraden". Spreker meende dat het de plicht van de vereniging Nederland-Indonesië was om de mensen beter voor te lichten omtrent de werkelijke aanleiding en de werkelijke gevolgen voor deze oorlog. Spr. noemt het vreselijk, dat een man als ~~SHARIF~~ moet verklaren, dat hij maar ten nauwernood is kunnen ontsnappen, doordat de hangar naast die waarin zijn vliegtuig was ondergebracht, getroffen is. In verband daarmee begrijpt men ook beter de uitlating van ~~SHARIF~~, waarin hij zegt: "Wij zullen vechten tot het uiterste". Nadat hij vervolgens de rede van H.M. de Koningin van 7 December 1942 gedeeltelijk heeft geciteerd vraagt hij, waarom komt de Nederlandse regering deze belofte niet na?. Men kan deze onderhandelingen de zaak van de gemiste kansen noemen. Spreker noemt in dat verband de bijeenkomst op de Hoge Veluwe. Wij hebben gezien, dat tegelijkertijd met de Commissie Generaal een groot troepen transportschip met troepen en oorlogstuig naar Indonesië is gegaan. Spreker roemt de houding van Engeland ten aanzien van zijn koloniën. Wij gaan onderhandelen, maar houden tegelijkertijd een troepen macht van 50. 60. 70. 80. 90. en zelfs van 100.000 man achter de hand. Spreker hekelt ook fel de voorlichting door de "Volkskrant" en "Trouw". Spreker besluit zijn rede met de mededeling, dat het de plicht van de vereniging Nederland-Indonesië is, om het Nederlandse volk zoo snel mogelijk voor te lichten omtrent de gebeurtenissen in Indonesië. - - -

Vervolgens spreekt den heer POORT uit Groningen, namens de vereniging Militia Christi en de Internationale vereniging Bellamy. Deze spreker kon niet gevolgd worden, daar het inmiddels te donker was geworden.

Als laatste spreker voerde nog het woord den heer VAN RENSSSEN uit Heerenveen, namens de Eenheids Vak Centrale. Spreker sprak ongeveer

L. J. J. J.
T. J. J. J.

veer

veer als volgt. Wij willen als Nederlans volk niet meer onderdrukt
te worden. Wij willen vrijheid. Het is nu anders. Beel heeft gespro-
ken. Het is nu oorlog. Wij hebben de toorts der vrijheid in onze
handen en wij moeten zorgen, dat dit een laaiende vlam wordt. Moe-
ders hebben angst voor hun zonen, blanken zowel als bruinen. Deze
moeders moeten aan de brug gaan bouwen, die hopenlijk over enigen
tijd de verbinding tussen Nederland en Indonesië zal vormen.
Verder zit er aan deze gebeurtenis ook nog een economische zijde.
Wij hebben veel gehoord over prijs politiek en broek riemen aanha-
len. Maar nu heeft Beel gesproken. Dat men als eerste voorwaarde
in Nederland heeft gesteld, er moet opgemarcheerd worden en er moet
gevochten worden. Spreker begint nu een stukje propaganda te houden
voor de landarbeiders-staking. Volgens spreker wordt er momenteel
in 52 plaatsen in het Noorden gestaakt, omdat de E.V.C. gevraagd
heeft de landarbeiders een uurloon te garanderen van F.1.-. Dit was
echter volgens de Rijksbemiddelaars niet mogelijk, daar er dan wel
inflatie kon komen. Spreker heeft echter berekend, dat men de mili-
taire uitgaven ten goede van de arbeiders liet komen, men per ar-
beider een bedrag van F.6.- per week meer kon betalen. En dan
spreekt men nog over inflatie aldus spreker. Na vervolgens het be-
sluit van de afd. Transport van de E.V.C. te hebben toegelicht,
waarbij besloten werd geen goederen te verladen naar Indonesië,
voorzover deze voor oorlogvoering bestemd waren, komt hij aan de
gebruikelijke critiek op het N.V.V. Wij hebben aan het N.V.V. een
uitnodiging gestuurd ter bespreking. Wij wilden dan proberen de
zonen van deze moeders te redden. Spreker vraagt vervolgens nog de
steun van de aanwezigen voor de stakende landarbeiders. Span de
spieren en sprek de knieën, bal een vuist voor de vrede. Moeders,
vrouwen en verloofden werk mede aan het beëindigen van deze onzalige
oorlog, die politie optreden genoemd wordt. - - - - -
Hierna werd de vergadering gesloten door de voorzitter Ds. Knipscheer
met een opwekking voor de collecte die bij de uitgang werd gehouden.
Er deden zich geen wanordelijkheden voor en het geheel had een or-
delijk verloop. Boven het spreek gestoelte was een vrouwenfiguur
geschilderd op deek waarboven het opschrift: "Geen Broedermoord-
Vrede". In de tuin werd lectuur aangeboden door de C.P.N., Socialis-
me van onder op, De Vlam en de E.V.C.

/ indien

Bijzondere personen, als militairen in uniform werden niet waar-
genomen. - - - - -
- - - - -

Groningen 25 Juli 1947.

Nr. 5361-28-47

BUREAU D

Geheim.

Nummers

Amsterdam, 19 Juni 1947

Datum

23-6-47

547
UITGEBOEKT

Volgno.

21 JUNI 1947

ACD/17498

VERSLAG van de meeting, onder auspiciën van de Vereniging "Nederland-Indonesie", gehouden te Amsterdam op 18 Juni 1947 in het R.A.I.-gebouw, Ferd. Bolstraat.

De bijeenkomst was aangekondigd door het verspreiden van strooibiljetten, aanplakbiljetten, advertenties en berichten in kranten en tijdschriften, o.a. in de "Waarheid" en "Het Parool".

Alle andere berichten ten spijt kan veilig worden aangenomen, dat het aantal bezoekers niet hoger was dan circa 4500, vrijwel allen behorende tot de arbeidersklasse en politiek hoofdzakelijk geïnteresseerd bij de Communistische Partij Nederland en de "Parool-Groep" van de Partij van de Arbeid. Ook de jeugd was zeer sterk vertegenwoordigd. Enige honderden A.N.J.V.ers verrichtten diensten als orde-bewaarders, collectanten, controleurs, enz. Slechts twee personen in militair uniform werden waargenomen.

Ver in de omgeving werden de toegangskaarten te koop aangeboden en in de nabijheid van de zaal stond een leger van colporteurs met weekbladen en periodieken, steumbonnen en pamfletten. Hiervan kunnen genoemd worden "De Vlam", "De Tribune", "Vrijheid en Recht", "Een", "Vrede en Opbouw", "De nieuwe Koers", intekenformulieren "Parool", e.d. Het geheel bood de bekende aanblik van dergelijke politieke samenkomsten. Opvallend was ditmaal de propaganda van "Radio Werkend Nederland". Een reclame-auto reed in de omgeving rond en strooibiljetten met intekenformulieren voor deze nieuwe Omroep werden ruim verspreid.

In de zaal was voor ongeveer 1500 mensen gelegenheid tot zitten, de overigen moesten zich tevreden stellen met een staanplaats. Dit en het feit, dat de gebruikte geluidsinstallatie niet krachtig genoeg was gaf vooral aanvankelijk de meeting een enigszins rommelig karakter, wat na de pauze weer erger werd doordat de massa kennelijk luistermoe werd. Voor een groep van circa 80 Indonesiers met of zonder Europees gevolg was een gedeelte van de zaal gereserveerd. Op het podium hadden naast de sprekers de bestuurders van de Vereniging Nederland-Indonesie plaats genomen. Een Indonesisch gezelschap zorgde voor de muzikale op-luistering.

Het podium was zeer eenvoudig versierd met wat palmen en de vlaggen van Nederland en Indonesie. In de zaal stond een zestigtal A.N.J.V.-ers opgesteld met vlaggen der Verenigde Volken en Indonesie.

Voor de vergadering werden door Indonesische dames rood-witte strikjes te koop aangeboden. De meeste bezoekers sierden zich met iets dergelijks. Tijdens de pauze stortte zich een legertje A.N.J.V.-collectanten op het publiek om een vrijwillige bijdrage te vragen. Ook na afloop werd het publiek verzocht gelden te deponeren in de daarvoor opgehouden vlaggedoeken.

De inhoud van het gesprokene was een in alle toonaarden en met gebruikmaking van verschillende argumenten herhaalde oproep: "Geen geweld bij de oplossing van het Indonesische vraagstuk". Het heeft dan ook geen zin het gesprokene uitvoerig weer te geven, te meer, omdat

verschillende sprekers zo eerlijk warem te verklaren, dat zij zich niet deskundig genoeg achtten om de kwestie van alle zijden te be- zien. Het gevolg daarvan was, dat tijdens de redevoeringen geem nieuwe gezichtspunten kenbaar werd gemaakt en het geheel dus vrij eentonig bleef ma de vele woorden, die over dit onderwerp zijn ge- sproken en geschreven. Volstaan moge daarom wordem met de weergave van de kernpunten.

De vergadering stond onder leiding van Gerrit Jan van HEUVEN GOED' HART, geboren te Bussum, 19 Maart 1901, voorzitter van de organise- rende vereniging, die te ruim 20 uur de bijeenkomst opende.

Hij betreunde het, dat de gebeurtenissen in Indonesie zich zodanig ontwikkelden dat met eem gevoel van angst de toekomst moest worden ingezien. Deze massa-betoging was dan ook georganiseerd om de bevol- king van Amsterdam nogmaals te doordringen van de noodzakelijkheid door gezamenlijk overleg te komen tot oplossing van het conflict en nimmer toe te staan, dat geweld zal wordem gaan gebruikt. Het was hem een genoegen hedenavond sprekers van zo verschillend politieke oriëntering te mogen inleiden. Hij moest constaterem, dat de "reactie" in Nederland steeds meer terrein won, maar dat toch ook, getuige de opkomst, het progressieve deel sterk was.

m. i. Hennen

De bekende letterkundige Henriette ROLAND-HOLST, echtgenote van Van der Schalk, sprak over het socialistisch standpunt in deze zaak, dat gebiedt de vrijheidszin van eem ander volk te eerbiedigen. Zij wees op de moeilijkheden, die de socialistem in het verleden hadden gekend bij het doorvoeren van hun idealen. Met trots verklaarde zij zich deelgenoot in de voorbije en nog komende strijd, die met alle geoor- loofde middelen moest wordem gevoerd. Tot deze middelen rekende zij het recht van protest-vergadering en protest-staking. (Daverend ap- plans). Haar laatste gedachte ontwikkelde zij toen in de richting van eem "één-minuut-staking" voor het verkeer, de bedrijven en de scholen. Zij deed vervolgens eem beroep op de vrouwen, zoveel mogelijk te voorkomen, dat hun zonen voor eem "slechte" zaak zullen gaan strij- den. Met nadruk verklaarde zij geen propaganda te willen maken voor de dienstweigering, maar zij sprak toch haar waardering uit voor de jongens, die om principiele redenen eem offer weten te brengen.

2109 Hendricus HENNINK, geboren te Hengelo, 18 Juli 1895, deelde mede, dat hij optrad als plaatsvervanger van Blokzijl, die bij het vaststellen v van deze vergadering buitenslands vertoefde. Hij hekelde de groep Welten-Gerbrandy, maar waarschuwde vooral tegem de politiek van prof. Romme, die naar beide zijden lonkte en daarom uiterst gevaarlijk was. Komende tot eem bespreking van het Indonesisch volkskarakter ver- klaarde hij, dat men vooral geen geloof moest hechten aan het praatje, dat slechts eem klein deel van de bevolking in feite achter de Repu- bliek zou staan. Uit eigen aanschouwing wist hij beter. Het zelf- bewustzijn was ontwaakt en wij hadden daarmee rekening te houden. De E.V.C. had steeds eem juiste houding weten aan te nemen en zou ook in de toekomst al haar kracht inzetten voor eem vreedzame oplossing van het probleem.

Dominee Johannes Jacobus BUSKES, geboren te Utrecht, 16 September '95, rechtvaardigde zich naar aanleiding van eem opmerking, waaraan hij het recht ontleende op deze avond eem spreekbeurt te vervullen. Hij moti- veerde dit door te verklaren, dat hij evengoed Nederlander was als de heren Welten, Gerbrandy en Gerretson en daarom over eem zuiver Neder- landse zaak het woord mocht voeren. Bovendien voelde hij zich als geestelijke verplicht te wijzen op de consequenties van het doorleefde christendom. Hij weigert te geloven aan "God voor Nederland" en eem andere "God voor Indonesie". De eenheid van geloof moet de krachtbron zijn bij het vinden van eem vreedzame schikking. Wederzijds bestaat

wantrouwen, wederzijds extremisme, wederzijds gelukkig ook vooruitstrevendheid en wil tot samenwerking. De kwestie Indonesie raakt niet alleen de Regering en het Parlement, maar is een zaak van het gehele volk. De politiek in deze vergelijkende met een schaakspel, noemde hij het uiterst gevaarlijk te werken met de aanvallende stukken als "paard en loper". Het was hem veel dierbaarder, wanneer gewerkt kon worden met de stukken van verdediging en vooral met de "koningin" en haar verklaring van 7 December 1942 !

(De toespraak werd bij herhaling met applaus onderstreept).

Na deze spreker werd een pauze gehouden, waarin werd gecollecteerd en de bezoekers gelegenheid hadden zich op te geven als lid van de vereniging "Nederland-Indonesie", hetgeen kon geschieden door gebruikmaking van de achterzijde der toegangkaart.

lob Wethouder Benjamin Sally POLAK, geboren te Nijmegen, 12 September 1913, becritiseerde op felle wijze de regering om haar niet nakomen van de artikelen en de geest van de overeenkomst Linggadjatti. Hij wees daarbij op het handhaven en zelfs versterken van de troepenmacht, het medewerken aan het stichten van nieuwe staten, zonder daarbij de Republiek te erkennen, het steunen van scheurmakende bewegingen en het handhaven van koloniaal ingestelde hogere ambtenaren. Ook deze spreker waarschuwde voor de politiek van Romme. Op scherpe wijze liet hij zich uit over de Regerings-Voorlichtingsdienst te Batavia en de houding van hogere militairen, die aanstuurden op een oorlog van volk tegen volk, welke niet anders dan met grote verliezen kan eindigen, want het Indonesische volk weet wat het wil en zal niet toestaan in een hernieuwde kolonisatie. Op hartstochtelijke wijze deed spreker vervolgens een beroep op de aanwezigen onder geen voorwaarde toe te stemmen in het gebruik van geweld.

Een vertegenwoordiger van de vooruitstrevende jeugd, wiens naam onbekend is gebleven, ontwikkelde daarop het standpunt van deze bevolkingsgroep, hetgeen uiteraard ook weer neerkwam op: samenwerking met de Indonesiers !

Rmn Dominee HILDERING (?), sinds kort teruggekeerd uit de zending in Indonesie, betoogde nog, dat het voor het behoud en de uitbouw van het Christendom in Indonesie noodzakelijk was te komen tot een vredelievende regeling. Hij wees er daarbij op, dat ook de andere Europeanen zich, evenals de missionarissen, moesten gaan voelen als "dienaren" en niet als overheersers. Alleen op deze wijze zou, volgens spreker, vruchtbare en eerlijke samenwerking mogelijk zijn.

PA Anna Alida Heijnen, echtgenote van Peter Alma, geboren te Emmen, 8 Januari 1909, verklaarde zo juist teruggekeerd te zijn van een congres in Londen, waar besloten was de vrijheidszin van de Aziatische volken te erkennen en te steunen. Zij deed een beroep op de vrouwen en moeders om de mentaliteit van het Nederlandse volk, waar nodig, te wijzigen en af te zien van de koloniale gedachte. Namens de Nederlandse vrouwen begroette zij in de persoon van mevr. Soebandrio de Indonesische vrouwen en zij drong aan op samenwerking.

X Mevrouw Hurastuyati SOEBANDRIO dankte voor de haar gebrachte groet en verklaarde verheugd te zijn zoveel goede, vooruitstrevende Nederlanders te hebben ontmoet. Zij achtte de oplossing van het probleem zeer eenvoudig: de nuchterheid moet worden toegepast ! De Indonesiers zijn nuchter genoeg te weten, dat zij goedwillende Nederlandse arbeidskrachten nog niet kunnen missen bij de opbouw van hun land. De Nederlanders moeten het ontstaan en de groei van de Republiek Indonesia nuchter onder het oog zien en op de juiste wijze werken aan de hun nog toekomstige dienende en steunende taak in Indonesie !

Aan het einde van de vergadering werd door de voorzitter een resolutie voorgelezen, waarin staat vermeld, dat 15.000 (?) Nederlanders, bijeen in het Rai-gebouw te Amsterdam, aandringen op het voortzetten van de vredelievende onderhandelingen met Indonesia en het getrouw wederzijds nakomen van de bekende overeenkomst. De resolutie spreekt dan verder nog over het terugroepen van de troepen en het vervangen van minder goede ambtenaren.

Deze resolutie, die zal worden gezonden aan de beide regeringen en de onderhandelende deputaties, werd met algemene stemmen en onder applaus goedgekeurd, waarna de vergadering te 22.15 uur werd gesloten en de belangstellenden rustig uiteen gingen. Het A.N.J.V. vertrok in optocht met vlaggen en tamboers.

Verz. aan Hfd. C.V.D., 's-Hage;
B.M., Amsterdam;
P.G., Amsterdam;
H.C., Amsterdam.

M.-5.

B.I.
17124.
66a.

5/547

16 Juni

7.

vdm. IV.5.

GEHEIM.

Vereniging Nederland-Indonesië.

Ik heb de eer Uw Excellentie hierbij aan te bieden afschrift van een "Oproep aan het Nederlandse volk" van de Vereniging Nederland-Indonesië, naar de inhoud waarvan ter bekorting verwezen mag worden.

HET HOOFD VAN DE CENTRALE
VEILIGHEIDSDIENST
DANKT UZEL :

- S. E. de Minister-President.
- S. E. de Minister v. Binnenl. Zaken.
- S. E. de Minister v. Justitie.
- S. E. de Minister v. Overzeese Gebiedsdelen.

S. E. Grubbendam.

Coll.: *W.P.*

*Na zending
terug aan Mr
B.V. 16/6*

OPROEP

aan het Nederlandse volk

Opnieuw is de vrede tussen Nederland en Indonesië in gevaar.

Het Nederlandse volk wenst vrede en vrijwillige samenwerking, maar de reactie drijft openlijk naar militair geweld en vernietiging van de vrije Republiek Indonesia, zij noemt dit een goddelijke zaak.

Daarom roept de Vereniging Nederland-Indonesië U op om te demonstrenen:

Tegen oorlog en geweld.

Vóór directe vermindering van de troepensterkte.

Vóór overleg.

„Nederland-Indonesië” roept U op, door middel van de

„Nederland-Indonesië”-meeting, welke gehouden zal worden in het R.A.I.-gebouw op Woensdag 18 Juni, 8 uur, uit te spreken dat het Nederlandse volk een beslissing van de hangende economische en politieke vraagstukken met gebruikmaking van geweld niet wenst.

„Nederland-Indonesië” wenst geheel progressief Nederland te doen verklaren, dat de Nederlandse troepenmacht in Indonesië aanstonds dient te worden teruggebracht tot een sterkte, die niet voor offensieve doeleinden kan worden gebruikt en derhalve van Indonesische zijde niet als een bedreiging kan worden gezien.

„Nederland-Indonesië” meent, dat daardoor de vertrouwenscrisis in zoverre kan worden overwonnen, dat een sfeer ontstaat, welke vruchtbaar is om op de kortste termijn door middel van voortgezette vreedzame onderhandelingen, uitgaande van de nota's, welke tussen de Commissie-Generaal en de Indonesische delegatie gewisseld werden, te komen tot een snelle en loyale uitvoering van het accoord van Linggadjati.

Nederlands Linggadjati is in gevaar!

In deze dagen zal blijken of het zal zijn:

Vrede of oorlog.

Vrijheid of onderdrukking.

Vooruitstrevenden van Nederland, wij roepen U op, om volgens de beproefde methode, dat vele kleintjes één grote maken, met één slag het instrument te scheppen dat mede beheersend kan zijn voor de blijvende hand van vriendschap en samenwerking tussen Nederland en Indonesië.

Sticht daarom comité's ter verdediging van Linggadjati in Uw woonplaats.

Sluit U aan bij de Vereniging Nederland-Indonesië.

Steunt haar Linggadjati-fonds — Giro 321221. Stuurt vanuit de afdelingen van Uw organisaties en de bedrijven persoonlijke en collectieve adhaesie-betuigingen naar de

**Vereniging Nederland-Indonesië,
Keizersgracht 462, Amsterdam (C.).**

Amsterdammers!

op naar het R.A.I.-gebouw.

Sprekers:

Mevr. HENR. ROLAND HOLST

Mevr. L. ALMA—HEIJNEN

Mevr. SOEBANDRIO

H. HENNINK

Weth. BEN POLAK

Ds. J.-J. BUSKES Jr.

**Kaarten verkrijgbaar bij de Kiosken à 20 cent,
en bij de Vereniging Nederland-Indonesië, Kei-
zersgracht 462, Amsterdam (C.).**

DOSS. No.:

CRT.: VLAM

DATUM: 13-6-47

PAR.:

30 December 6.

B. 8766.
aan.

*Afz. van Kol. Eindhoven
Geme. wten Hoofd B*

H. TI. GRH.H.H.

Vergadering "Nederland-Indonesië".

Hierbij heb ik de oor UNEF Reglementis afgeschikt aan te bieden van een verslag van een op 10 December 1946 te Amersfoort gehouden openbare vergadering van de Vereniging "Nederland-Indonesië", naar den inhoud waarvan ik nogte verwijzen.

HET HOOFD VAN DEN CENTRALEN
VERBODINGSDIENST
Voor degen,
De Luit. Kolonel,
o/l.

Verzonden aan:
L.E. den Min. van Binnenl. zaken
" " " Justitie
L. off der Afd. III B van den Gen. Staf
in Comm. der Kon. in de Prov. Utrecht.

U.

L.L. van Laere.

AGENDA

Verslag van de door de Vereeniging "Nederland-Indonesie" gehouden openbare vergadering in de Markthal te Amersfoort op Dinsdag 10 December 1946 te 20.00 uur.

Als sprekers traden op:

Johannes Pieter SCHALKER, geboren te Delft 16.12.1914, wonende te Amsterdam, Leidschestr. 25, fotograaf/Rechercheur P.R.A. Secretaris dagelijksche leiding C.P.N.:

Mas Raden Prato, vermoedelijk wonende te Amsterdam;

Hermanus Johannes SCHEPS, geboren te 's-Gravenhage, 13.7.1900, wonende te Den Bolder, Baarnscheweg 36. Journalist, Lid Tweede Kamer der S.C. voor de Partij van den Arbeid, Hoofdredacteur "Op Korte Golf".

Als eerste spreker trad op J. Schalker. Deze besprak het accoord van Linggadjati, dat thans door de Regeering is aanvaard. Hij noemde dit een goed resultaat, dat de moeite waard is om toe te juichen. Dit is nu het einde van den zenuwenoorlog van de laatste maanden vervolgde spreker. De vraag is nog of aan het einde van dezen zenuwenoorlog een oorlog zou volgen of een vreedzame oplossing. Men heeft de Commissie Generaal uitgescholden voor al wat mooi en leelijk was, aldus spreker, anders waren er echter voor. Er werd zelfs bedreigd met burgeroorlog en in de laatste weken is de Regeering ergerlijk gehekeld. De grootste vijanden van het accoord van L. zijn diegenen, die sinds de bevrijding alles in het werk stellen om de vooruitstrevenden de voet dwars te zetten, degenen die met klewangs en sabèls rinkelens. De heeren van de plantages en bezittingen enz. hebben het hardst tegengewerkt; zij zien de Indonesiers nog de koelies en niet de gewone menschen. Zij hadden nooit gedacht dat het zoover zou komen, maar de kracht in de Republiek zijn sterker geworden dan op de Hooge Veluwe en de eischen verder strekkend dan toen. De Nieuwe Eeuw van Prof. Gerritson wil de N.S.B.ers en de Poolse fascisten naar Indie hebben om het daar uit te vechten, hieraan kent men de sfeer waarin de heeren op het oogenblik denken. In militaire kringen tot in de hoogste toppen toe is men het niet met het accoord eens. Alle generaals met of zonder Krul zijn er tegen. Degenen, die voor onze eigen vrijheid gevochten hebben, wagen het nu om de voet dwars te zetten aan het Indonesische volk, dat vecht voor haar eigen vrijheid. Er zal geen stemming gehouden worden. Er zullen echter wel amendementen en moties komen". Spreker was niet bang voor de P.v.d. Arbeid en de C.P.N. en de Katholieken zouden z.i. ook wel met deze partijen medewerken. Hij ging voort:

"Het accoord is voor ons het maximum wat wij kunnen aanbieden en voor Indonesie het minimum dat zij van ons kunnen verlangen. Ook in Indonesie is de stemming niet onverdeeld. Ook daar zijn de rechtsche groepeerings tegen het accoord. Daar zijn ook zekere militaire elementen, die de stemming vertroebelen. Indonesie zou niet in staat zijn de orde te handhaven. Maar er zijn alleen onlusten waar de Ind. troepen in aanraking komen met

met de Nederlandsche en Engelsche troepen. De reactie (kapitalisten) kunnen gerust zijn, zij krijgen hun goederen terug.

Het accoord is voor ons land van groote beteekenis. Wij steunen het accoord I, omdat het de eerste etappe zal zijn op den weg naar de volledige onafhankelijkheid van dezen staat. Wij zullen den strijd moeten voortzetten om te zorgen, dat de overeenkomst werkelijk wordt uitgevoerd. De Volkskrant van Prof. Romme goochelt met spitsvondigheidjes. Er wordt vooral reclame gemaakt door militaire kringen om dienst te nemen bij de Marine. Deze heeren zetelen in de kringen der Koloniale bezitters. In afwijking van het artikel 16 van het accoord heeft Min. Jonkman gezegd, dat de troepenmacht nog zou worden aangevuld. Tot slot wekte hij alle aanwezigen op tot den strijd voor vriendschap tusschen Indonesie en Nederland.

Hierna sprak Pratoemo. Deze vond het een verademing te hooren van de overeenkomst van de Comm. gen. en de Reg. Sjahrir. Hij was er alleen over verwonderd, dat door sommige kringen getracht werd de overeenkomst te vernietigen. Wij denken, zei spreker hier alleen maar slechte dingen over de Republiek; de Republiek is ontstaan onder de Japansche bezetting, doch tegen het Japansche verbod in. De Republiek zou het zelfs niet uitgehouden hebben, als zij een fascistische staat zou zijn. De leden van de C.G. hebben allen een gunstig rapport uitgebracht over de toestanden in de Republiek. Van bepaalde zijden wordt op het oogenblik getracht het accoord te saboteeren. De mislukking op de Hooge Veluwe was niet noodig geweest, omdat in de afgelopen 9 maanden de eischen der Republiek verder gingen; deze zijn nu ingewilligd. In deze maanden had echter heel veel tot stand kunnen komen. De Republiek heeft zelfs handelstransacties afgesloten, o.a. met Birma, Amerika enz. Het Indische volk weet, dat er in Nederland veel menschen zijn die op voet van gelijkheid met de Indonesiers willen werken. Het Ind. volk beseft, dat deze overeenkomst de eenige weg is om een bevredigende oplossing te verkrijgen. De belangrijkste Ind. partijen hebben zich achter het accoord geschaard, w.o. ook de C.P.N. De Indonesiers wachten nu af hoe de houding van het Ned. volk zal zijn. Indien de overeenkomst niet wordt verwezenlijkt zal deze mislukking leiden tot een totale breuk met het Ned. volk. Min. Jonkman heeft gezegd, dat wij vrienden moeten worden en wij hopen dat wij ons best mogen doen om elkaar bij de eerste stap te steunen. Wij Indonesiers zijn ervan overtuigd, dat wij Uw steun zullen krijgen wanneer het er op aankomt, wanneer de voorstellen van Linggadjati zullen worden uitgewerkt in een vooruitstrevenden geest.

Tot slot sprak Scheps. Deze zei, dat alle gesprekken er tegenwoordig om draaien: Hoe zal het met ons Indie gaan, hoever kunnen wij militair gaan en wat is met onze eer in overeenstemming, wat komt er van onze aandeelen, (hij zinspeelde op de reactie) dat moet er van de olie, suiker, rubber en koffie enz. terecht komen, groote tegenstanders van het accoord zijn
vooral

vooral Schouten en Tilanus van de A.R.fractie. Dit vraagstuk moet niet uitsluitend gezien worden door de oogen van het Ned.Volk, want zoolang wij op dit goddelooze vlak blijven staan, komen we er niet uit. Wij moeten alleen de geestelijke moed hebben om te vragen: wat in overeenstemming is met het "Goddelijke moraal". Dan komen we op een heel ander peil. Wij zouden desnoods in 14 dagen in staat zijn de geheele Republiek den kop in te drukken. Scheps herinnerde er voorts aan, dat in Mei 1940 bij de capitulatie de eerste illegalen de hoofden bij elkaar staken. "Dit zelfde kunnen wij in Indonesie ook verwachten, vervolgde hij. Het zou wel eens kunnen zijn, dat degenen die nu de moed hebben om de Republiek onder de voet te loopen, de doodgravers van den Nederl. staat kunnen zijn. De vraag is voor mij, aldus spreker: Wat wij geestelijk mogen en niet wat wij militair kunnen. De band tusschen Nederland en Indonesie zou een historische band zijn: een mengsel van goed en kwaad. Wij hebben er slechte dingen gedaan, maar ook heusch wel iets goed gebracht". Spreker vond het veelzeggend, dat de zendelingen en missionarissen allen voor het accoord en degenen die particulier naar Indonesie gaan of er zijn geweest voor handelsdoeleinden enz. er tegen zijn.

"In het Nederlandsche volk is in de 5 jaren van de bezetting zooveel veranderd en verschoven. Waaron zou dit niet in Indonesie kunnen gebeuren.. Ik ken menschen die zich heusch niet zoo geweldig tegen de Russ. revolutie gekant zouden hebben, als het niet om de lieve aandeelen ging". De heeren Schouten en waren volgens spreker egoïsten, die in de eerste plaats de welvaart van Nederland beoogden en hun houding t.o.v. de Indische kwestie hiernaar bepaalden.

Spreker vroeg zich af, in hoeverre het Gods wil was dat "wij de rijkdommen, waar wij eigenlijk zelf niet eerlijk aankomen wilden vasthouden." Wij zullen er dan natuurlijk economisch ontzettend op achteruitgaan, maar ja, dat moeten we maar nemen, betoogde hij. Hij sprak als zijn meening uit, dat het eigenlijk nog mooi was van Indie, om Nederland aan den top van den staat te willen erkennen. Hij zou het het allerergst vinden indien Nederland, dat zelf pas onder de tirannie van de Duitschers uit is, het Indonesische volk een zelfde onderdrukking zou willen aandoen, met welke opmerking hij zijn rede besloot.

Deze openbare vergadering welke een rustig verloop had, werd door ongeveer 250 personen bezocht; de zaal bood plaats aan 800 personen. Het grootste deel der bezoekers behoorde tot de P.v.d.Arbeid.

---

10 December

6.

296.

B.5645.

sen.

H. TE. GEHEIM.

Vergadering vereeniging Nederland-Indonesië.

Hierbij heb ik de eer U afschrift aan te bieden van een verslag van een op 27 November 1946 te Amsterdam gehouden openbare vergadering van de vereeniging "Nederland-Indonesië, naar den inhoud waarvan ik nog verwijzen.

HET HOOFD VAN DEN CENTRALEN
VEILIGHEIDSDIENST

Voor dezen,
De Luit.Kolonel,
o/l.

Verzonden aan:

Den H.C.van Politie te Rotterdam
" " " " " Den Haag
" " " " " Utrecht
" " " " " Groningen.

L.L.VAN Laere.

G E H E I M.

Verslag van een openbare vergadering op Woensdag, 27 November 1946 in het gebouw van de "Vrije Gemeente" aan de Wateringschans No. 6 te Amsterdam, belegd door de Vereeniging Nederland-Indonesië.

In deze vergadering, waarvoor propaganda-annonces in vrijwel alle dagbladen van de Amsterdamsche pers waren verschenen, zouden verschillende sprekers ter toelichting van de ontwerpovereenkomst van Cheribon tusschen vertegenwoordigers der Nederlandsche Regeering (Commissie-Generaal) en de Indonesische Republiek het woord voeren. Als zoodanig waren aangekondigd:

Mr. Oei Yong Tjioe, Chinees/doch Nederlandsch onderdaan, die onlangs uit Indië naar Nederland is gekomen;

Mejuffrouw E. Poetiray;

A. K. J. Brouwer, als vertegenwoordiger van de Zendingdirectie en A. J. Koejemans, redacteur van het dagblad "De Waarheid".

Toegangskaarten voor deze bijeenkomst, welke tegen den prijs van 50 cents aan het kantoor van genoemde vereeniging verkrijgbaar waren, konden tevens aan de zaal worden gekocht.

Op den openbaren weg nabij het vergaderlokaal werd door geuniformeerd politie-personeel toezicht gehouden.

Toen de vergadering te omstreeks 20.15 uur door den voorzitter der vereeniging, Mr. G. J. van Meulen Goedhart, werd geopend, waren in de zaal, welke beneden en boven plaats bood aan ongeveer 1100 à 1200 toehoorders, slechts plus-minus 400 belangstellenden aanwezig. Het percentage vrouwelijke bezoekers was ongeveer gelijk aan dat der mannelijke. Allen behoorden grotendeels tot den kleinen burgerstand, waren volwassen; er werden geen geuniformeerden opgemerkt. Het aantal Indonesiërs dat deze vergadering bezocht, was ongeveer 10 % van het aantal bezoekers.

Als eenige versiering hingen vanaf het spreekgestoelte de Nederlandsche driekleur en de rood-witte vlag der Indonesische Republiek neer. Een microfoon met bijbehorende versterkingsinstallatie was niet opgesteld.

Zoowel de voorzitter als degenen, die achtereenvolgens het woord voerden, gaven onbedekt van hun teleurstelling blijk, dat de opkomst voor deze vergadering niet grooter was.

De voorzitter zeide in zijn openingswoord, dat de vraag beantwoord zou worden, of de regeling, welke de Commissie-Generaal met de Indonesische vertegenwoordigers heeft getroffen, aanvaard moest worden.

Volgens spreker is het gemakkelijk genoeg, om opnieuw langs beschouwingen over het onderwerp te gaan houden met toepassing van veel amendementen, maar er is maandenlang door onze vertegenwoordigers over geconfereerd en het is nu eindelijk de tijd, om de besprekingen in daden om te zetten. Dit is volgens spreker alleen mogelijk, indien de overeenkomst, zooals deze er ligt, wordt aanvaard. Tegelijkertijd maande spreker aan tot voorzichtigheid met al te optimistische gevoelens en zei, onder verwijzing naar de artikelen, welke met betrekking tot de handelingen van Generaals en Admiraals in de dagbladen zijn verschenen, dat het nog de vraag is, of deze overeenkomst zal worden

geaccepteerd. Hij keurde de daden van politiseerende Generaals en Admiraals, die zich tot de Koningin wendden, teneinde Haar te bewegen, de overeenkomst niet te teekenen, af en beweerde, dat gezien de ervaring met politiseerende Generaals in het verleden, hiervoor voldoende aanleiding bestond.

Vervolgens werden door spreker de namen dergenen genoemd, die achtereenvolgens vóór en ná de pauze het woord zouden voeren. Aan Mr. Oei was extra tijd gegund, om zijn uiteenzetting te geven.

Mr. Oei, die hierna het woord verkreeg, zei, dat hij hoopte in staat te zijn, den toehoorders bij te brengen, wat komende is. Hij zei, dat deze beslissend zijn voor de toekomst van twee volken. Voortgaande zei spreker, dat hij als Chinees, als Aziaat dus, beter aanvoelde, wat in het Indonesische volk omgaat, dan de Nederlanders, omdat ook zijn land strijdt voor de vrijheid. Hij wilde de zaak critisch en objectief beoordeelen.

Spreker gaf aan, wat de Jappen onder de leuze van "vrijheid en gelijkheid" voor de Groot-Aziatische volkeren heeft willen bereiken en was van meening, dat het begrijpelijk is uit psychologisch oogpunt gezien, dat de propaganda van de Jappen bij de Indonesiërs aanvankelijk effect had. Later bleek echter, dat het in de bedoeling van de Jappen lag, de Indonesische volken met fascisme en rassenhaat te vergiftigen. Het was volgens spreker zeer begrijpelijk, dat tengevolge van de Japansche besmetting een klein percentage der Indonesiërs geestelijk losgeslagen is, dat zij terreur en gruweldaden plegen, maar het overgrootste deel der Indonesiërs had volgens spreker daarmee niets te maken. Hij zei, dat de Indonesiërs door de Japansche kolonisatie-methoden in den ruwsten vorm niet alleen honger hadden geleden, doch bovendien doodgeranseld werden. Het lag daarom alleszins voor de hand, dat de Indonesiërs nimmer meer een kolonisatie, in welken vorm dan ook, wenschen. Er was gezegd, dat Soekarno een collaborateur is, doch "wij Chineezers kunnen den toestand beter begrijpen". Volgens spreker moest er vrede zijn, overleg en redelijkheid en de Chineezers erkennen, dat het Indonesische volk recht op vrijmaking heeft. De Chineezers erkennen echter ook, dat er voor de Indonesiërs nog geen gelegenheid is, alleen te regeeren. Soekarno is volgens spreker geen collaborateur in den waren zin des woords, doch heeft wel gecollaboreerd. Spreker gaf daarna een vergelijking met Mussert. Mussert heeft jarenlang methodisch het gezag ondermijnd en bedekt of onbedekt steun en aansluiting bij den vijand gezocht. Hij trad hierbij bewust op en ging later over tot verraad van menschen aan den vijand. Soekarno, die sedert 1929 in de gevangenis werd gezet en sedert 1930 gedetineerd heeft alles aangezien. Sjahrir en Hatta werden in 1934 in Djoeel geïnterneerd. Deze nationalistes zagen met angst en beven het Japansche gevaar en wisten, dat achter het zoet gefluit van den vogelaar imperialistische neigingen schuilden. Soekarno heeft nimmer het gezag ondermijnd. In dit verband wilde spreker verwijzen naar hetgeen Abraham Kuiper in 1925 schreef onder den titel: "Nederlanders let op Uw zaak" en doelde op de macht, Japan, dat in het Oosten was opgestaan. "U moet die dingen precies zien. Ook moet niet vergeten worden, dat de Indonesiërs bij de Japansche bezetting de

ineenstorting van het civiel gezag en leger in Indië van nabij hebben aanschouwd, welke omstandigheden de enorme prestaties van de kleine Nederlandsche vloot, welke zich tegen een overmachtigen vijand opofferde, te niet deden, omdat de Indonesiërs deze heldendaden niet zagen. Het gevolg was, dat de Indonesiërs niet langer tegen de Nederlanders, die hen in handen van de Japanners hadden achtergelaten, opzagen. De Indonesiërs hadden de Jappen reeds als overheerschers gevreesd en zij mogen dan met hen hebben gecooptoreerd, doch tegelijkertijd hebben zij zich in allerlei vormen verzet. Natuurlijk zijn er onder de Indonesiërs wel collaborateurs te vinden, ook onder Chineezers, die bepaalde daden hebben gepleegd voor persoonlijk gewin.

De leus van de Japanners betreffende gelijkheid der Allianten sloeg daarom in, omdat de gekleurden, Indonesiërs en Chineezers, onder het Nederlandsch gezag altijd minder waren geweest. Ook ik, al ben ik universitair opgeleid, ben als Nederlandsch onderdaan minder dan de Nederlandsche tramconducteur, die naar Indië gaat.

De Indonesiërs hebben de unieke gelegenheid, om hun vrijheid te krijgen en zelf te regeeren, gegrepen. Veel hadden zij geleerd gedurende de Japansche bezetting, omdat de Jappen geen menschen genoeg hadden, om alle plaatsen te bezetten. Zij, de Indonesiërs, die nimmer iets hadden gedaan, zij pakten aan, deden veel verkeerd en er was veel corruptie. Waar komt dat niet voor?" vroeg spreker onder gelach der aanwezigen. "Allen, onderwijzers, H.B.S.ers, mislukte studenten, werkten ineens en hard, om den Jap zoo vlug mogelijk kapot te maken. Want zij begrepen, dat zij de vrijheid, zonder er voor te werken, nimmer zouden krijgen. Vandaar dat geweldige enthousiasme. Wanneer ik U alles beloof, aanspoor maar te leeren, maar het blijkt, dat U voor niets leert, wordt U indolent. En nu incens deden zij alles. Ik geloof niet, dat zij goede leeraren hebben, maar zij doen alles, teneinde in een menschenleeftijd vrijheid te verkrijgen. De republiek is in een proces van wording. In ieder geval heeft zij 3½ jaar politieke scholing onder de Jappen gehad. Er is nog veel, dat tegenloopt, er is nog extremisme en ook wel anarchisme, maar wat verlangt U in 1½ jaar? Ook de gebrekkige voorlichting draagt schuld. De constructieve groep wil, met behulp van vele half-intellectueelen, de zaak consolideeren. Deze groep heeft onderhandeld met Uw vooruitstrevende menschen, getracht er uit te halen, wat er uit te halen was. Maar punt 1 was het vertrouwen, dat zoo lang zoek geweest was. Zij hebben gevoeld, wat eerlijke samenwerking is, om 2 volken tot elkaar te brengen. Een dergelijke samenwerking had overal elders reeds veel eerder moeten plaats vinden, want samenwerking is in de beschaafde wereld sedert lang zoek. Nederland wil de zaak beschouwen als een twist binnenshuis, zooiets als tusschen man en vrouw, waar een ander zich buiten moet houden. Maar Indonesië is zich bewust van het grootsche gebeuren, dat zich in de wereld, maar vooral van Egypte en Azië uit, voltrekt. Is er een weg?", vroeg spreker. "Er is eerst een weg voor oplossing geweest, doch deze hield in: orde en rust en dan praten. Maar wie zegt, dat er onder degenen, die naar Indië trekken, geen extre-

misten zijn. En wat beteekent zuivering? Zuivering in Indië beteekent oorlog. En hoe zouden al die instanties, die na een eventuele zuivering noodig zijn, slagen? Wij weten allion, wat het M.G. is. En dan komt de opbouw. Daar hebt U inlandsche B.B. ambtenaren voor noodig. Ik geloof niet, dat er een tatsoenlijke Indonesiër is te vinden, die zich voor een dergelijk opdracht leent. Oorlog is derhalve niet de oplossing.

Nederland kan Indonesië nimmer in welken vorm ook van verkapte overheersching of kolonisatie behouden. Wel in een vrijwillig samengaan van liefde en overleg.

Het is een groot proces, waarin constructieve krachten strijden tegen ontbindende krachten. Nederland moet zich dat bewust zijn".

Hierna nam de voorzitter opnieuw het woord. Hij wilde hog even op het betoog van Mr. Oei in zooverre terugkomen, dat er eigenlijk wel een weg is, om tot oplossing te komen. Onder hilariteit der toehoorders zei spreker, dat er in het blad "De Nieuwe Eeuw" een oplossing aan de hand is gedaan en wel deze: In de kampen zitten S.S.ers en andere politieke delinquenten. Nederland zit in de knoop met het probleem van berechting, terwijl de verzorging e.d. enorme geldbedragen verslindt. Waarom worden deze mensen, tegelijk met Poolse troepen van Generaal Anders, die niet naar hun vaderland terug wenschen te gaan onder de huidige omstandigheden, niet naar Indië gezonden, waar zij een kans kunnen krijgen, om zich te rehabiliteeren?..... Aldus "De Nieuwe Eeuw", waarop commentaar overbodig is", volgens den voorzitter.

Volgens sprak A.J. Koejemans. Hij zei, dat de overeenkomst van Linggadjadi een mijlpaal is in de verhouding van de volken van Nederland en Indonesië en wees er op, dat "De Waarheid" steeds het overleg heeft voorgestaan, o.a. door de leuze: "Geen granaten, maar praten". Hij zegt, dat er nog wel veel bezwaren zijn, zooals de Engelsche invloed bij de besprekingen en dat er nog geen 100% Merdeka in de Republiek is, maar het belangrijkste vond spreker de erkenning van de republiek, waarvoor de communisten al een jaar lang op de bres hebben gestaan. Het resultaat was volgens spreker niet afhankelijk geweest van de goede wil van enkele personen, maar van vele andere factoren, als:

- 1e. de werkzaamheden van de Vereeniging Nederland-Indonesië;
- 2e. de wil van de besten uit ons volk;
- 3e. de kracht van de vooruitstrevende menschen en
- 4e. de arbeidersbeweging.

Toen spreker voortging, een politieke kleur aan zijn betoog te geven, werd vanuit de zaal door een der aanwezigen geïnterrupteerd. Deze zei, dat spreker de verhouding Nederland-Indonesië moest toelichten, tengevolge waarvan Koejemans kennelijk van zijn apropos werd gebracht en eenigzins verward verder ging. Hij zei, dat men toch zelf heeft kunnen lezen, wat de Nieuwe Eeuw over het gebruik van S.S.ers e.d. schrijft en hij was van meening, dat er nog veel waakzaamheid zal zijn geboden, teneinde te zorgen, dat de handteekening van de Commissie-Generaal wordt gehonoreerd. De reactie in Nederland openbaarde zich nog in velerlei vorm, waarvoor men slechts naar de Generaals behoefde te zien, die druk op de openbare meening en vrije wilsvorming van ons volk willen

uitoefenen. "Daarom zeggen wij met De Waarheid en Het Vrije Volk: "Kruls en Helfrich, gaat heen". (applaus).

Daarna haalde spreker een artikel uit de R.K. Maasbode aan, waarin werd geschreven: "Er is wat goeds, er is wat verkeers in de overeenkomst? Dat beteekende volgens spreker rekken en trekken tot in het oneindige met veel amendementen. Misschien denken zij wel: "Kont tijd, komt Spoor!", zegt spreker onder gelach. Dergelijke politici zijn gevaarlijk, gaat spreker voort, want zij sturen aan op bloed vergieten. Dat gevaar van rechts is beestachtig. Men is nog eens een oplossing nabij geweest op St. Hubertus. Men is toen echter teruggetreden voor de enorme kracht van de reactie. St. Hubertus mag zich niet herhalen, de overeenkomst moet worden geteekend en gehonoreerd. (Applaus).

Ik heb bij den aanvang van mijn toespraak gezegd, dat er nog vele moeilijkheden bij de uitvoering van de overeenkomst zullen zijn, b.v. bij de uitvoering van nieuw te scheppen organen o. o. opdat niet toch nog een reactionair Nederlandsch product er voor in de plaats treedt".

Spreker eindigde zijn betoog met de verklaring, dat "wij in een vrije wereld twee vrije volken willen zien".

Voor de pauze deed de voorzitter nog een beroep op de aanwezigen om lid te worden van de Vereniging Nederland-Indonesië.

Na de pauze las de voorzitter het gewraakte artikel uit "De Nieuwe Leuw" voor, althans eenige passages daaruit, daaraan toevoegende, dat het artikel ondertekend is met "q", wat Koejens de opmerking zou hebben ontlokt, dat dit vermoedelijk de q van Quisling is. (gelach).

Vervolgens sprak Dr. K. J. Brouwer. Hij beweerde niet te spreken namens de Zendingdirectie, doch namens dat deel der Indonesiërs, hoewel overwegend Mohammedaansch, dat Christen is, namelijk $\frac{1}{2}$ miljoen op de 70 miljoen. Hij zei, dat het Koninklijk woord van 7 December 1942 toch een einde aan de status van Indië schijnt te willen zien. Er was volgens spreker een gelijkberechtigtheid, gelijkwaardigheid en gelijke vrijwilligheid tusschen de verschillende kerken van de Christelijke groep in Indonesië gekomen en hoewel spreker beweerde, geen opdracht te hebben, is hij er niettemin van overtuigd, dat die Christelijke groep achter de nationalistische beweging staat. "Er is eens bij een bespreking met een delegatie gezegd: "Gij kunt op ons rekenen". In den gesprek heb ik eens gezegd, dat wij op vrijheid der grondrechten moeten kunnen rekenen. Thans blijkt uit de ontwerp-overeenkomst, dat de Indonesiërs woord hebben gehouden, want die rechten zijn veilig gesteld. Hieraan zal dus niet getornd worden.

Er mag nu niet meer aan de overeenkomst gedokterd worden; laat ieder het zijne doen, dat de ontwerp-overeenkomst tot stand komt, ook onze groep".

Mej. Poetiray, die hierna het woord nam, werd met applaus begroet. Zij zei, het applaus niet voor zichzelf te voelen, doch voor den strijd, dien zij vertegenwoordigde. Zij was blij, dat vooruitstrevende Nederlanders en Indonesiërs een basis-overeenkomst hebben bereikt, hetgeen als een overwinning voor Indonesië is te beschouwen, want zij heeft de wereld getoond, dat haar recht op erkenning verdiend was".

Wij hebben dien strijd gezamenlijk in pers en op bijeenkomsten gestreden; ook in de illegaliteit tegen het fascisme, waaruit vriendschap; een strijd voor democratie is ontstaan. Evenals wij bereid waren U te helpen bij het overvallen van distributiekantoren, evenzoo was U bereid, ons te helpen bij onze vrijheidsdrang. En wij hebben de le faze gewonnen. Toch wil ik U waarschuwen tegen voortijdig optimisme. De zaak is nog niet afgelopen en wat bereikt is, is slechts een basis. De uitvoering in detailkwesties moet nog komen. Als het den militairen niet zal gelukken, deze basis te verwerpen, zullen zij trachten, achter een masker een nieuw koloniaal bewind te vormen. Er moet geen leger komen uit de oude deelen van het Nederlandsche volk, doch uit progressieve krachten, die hart voor onze republiek hebben. Ik doe een beroep op samenwerking tusschen democratisch Nederland en democratisch Indonesië. Wij moeten samen gaan tegen corrupte elementen in Indonesië en onbetrouwbare elementen in Nederland.

Wij vertrekken de volgende week naar Indonesië. U zult een zwaren tijd hebben, want U draagt verantwoordelijkheid voor de toekomst. Als wij op het schip zijn, zullen wij met spanning de berichten volgen, of progressief Nederland of reactionnair Nederland zal winnen.

Wij zullen ons achter de Indonesische vrijheidsstrijders scharen en wat zal onze taak zijn? Slechts een nationale? Neen, want wij hebben het voordeel gehad, in Nederland te zijn geweest, dat wij samen plannen hebben uitgewerkt, over menschenrechten hebben gesproken en hebben samengewerkt met progressieve groepeeringsen. Ik heb den naam gehad, wel eens wat te extremistisch te zijn. Ik ben wel eens treurig gestemd geweest, namelijk bij de viering van onze republiek, toen U zich niet achter ons kon scharen. Toen voelden wij ons alleen.

Wij moeten in Indonesië progressief Nederland vertegenwoordigen. Wij gaan heen, om den jongen staat op te bouwen, om de basisovereenkomst te verwezenlijken en vertrouwen er op, dat gij, die hier achter blijft, er voor zult vechten, om de basisovereenkomst in de Staten-Generaal, den Ministerraad en bij het volk aangenomen te krijgen".

De voorzitter sloot hierna te omstreeks 22.30 uur de vergadering, na mededeeling, dat een telegram aan den Minister President Beel, met afschrift voor Prof. Schermerhorn, zal worden gezonden, houdende aandriving op aanneming basis-overeenkomst van Linggadjati.

Voorts doelde spreker mede, dat op 13-12-1946 te 9 uur een tentoonstelling met werken van John Raedecker, Jan Havermans en Charley Toorop zal worden geopend, waarvan de opbrengst ten goede komt van de sectie Cultuur-afdeeling der Verg. Nederland-Indonesië.

Tenslotte zei hij, dat de vereeniging 100.000 speldjes met het teekentje "De Brug" heeft doen vervaardigen, om daarmee naar buiten uiting aan het vooruitstrevende gedeelte van Nederland te geven en spreker persoonlijk Prof. Schermerhorn onmiddellijk na zijn aankomst in Nederland een dergelijk speldje op de jas heeft geprikt als symbool van de brug, welke tusschen Nederland en Indonesië is geslagen.

De vergadering, welke een rustig verloop had, ging ordelijk uiteen.

-----

296 A

(K)

7 December

6

B.5397
één
H

QUILMAN

*Opdracht van Koning Eilthovey
Joum vteru hoort Jansen B*

Vergadering Vereeniging "Nederland-Indonesië"

Hierbij heb ik te eer Uwer Excellentie afschrift
aan te bieden van een verslag van een op 23 November 1946 te
s-Gravenhage gehouden openbare vergadering van de Vereeniging
"Nederland-Indonesië", naar den inhoud waarvan ik nog te verwilgen.

Verzonden aan:

- 2.E. den Min. van Binnenlandse Zaken
  - " " " " Overzeesche Gebiedsdelen
  - " " " " Justitie
- Hoofd G.S. 1113

DEK HOUT VAN DE GEMEREN
V. LIECH LINDEN
voor dezen;
De Luitenant-Generaal,
o/l.

L.J. van Laere.

(K)

G E H E I M.

KORT VERSLAG van de openbare vergadering van de vereeniging Nederland-Indonesië, gehouden op 23 November 1946 in de groote zaal van "Pomona" aan de Molenstraat 53 te 's-Gravenhage.

Aanwezig waren + 100 personen. Achter de bestuurstafel waren de Indonesische vlag en de nationale driekleur bevestigd.

Te omstreeks 20 uur opende Mr. Willem Friederik Arndt HANER, afdelingsvoorzitter, de vergadering en deelde mede, dat er aan de Regeering een petitionnement was aangeboden, voornamelijk van 230.000 handteekeningen, waarin tenvolle werd ingestemd met de overeenkomst van Linggadjati.

Vervolgens deelde hij mede, dat de 2de spreker van dien avond, Mr. H.G. VAN HEUVEN GOEDHART, door omstandigheden was verhinderd, doch dat in zijn plaats de secretaris van de vereeniging Nederland-Indonesië het woord tot de aanwezigen zou richten.

Hierna verkreeg Mr. OEI YONG TJIOE, het woord. Deze stelde zich voor als een Chineesch advocaat uit Soerabaja.

Hij schetste de verhoudingen in Indie van voor 1940 en wees daarbij op de fouten, die toen door de Nederlandsche Regeering in Indie waren gemaakt, waaraan z.i. de ophoofst van het Nationalisme was te wijten.

Nederland had n.l. een politiestaat, in plaats van een Rechtsstaat gemaakt.

Spreker staaft dit met feiten, door erop te wijzen, dat de Japanners voor den oorlog al reeds in een bevoorrechte positie verkeerden, waardoor de Indonesiers en Chineezers op de tweede plaats werden gedrongen, terwijl de Japanse spionnen met de fluweelen handschoenen werden tegemoet getreden.

Een nog grootere fout noemde spreker het, dat 45.000.000 menschen in Nederlandsch-Indie bij den Japanschen inval zonder leiding werden achtergelaten, en vergeten werd mannen als SJAHRIR, SOEKARNO e.d. vrij te laten, terwijl deze eer aan den Jap werd gelaten.

"Daarbij komt nog, aldus spreker, dat het Nederlandsch-Indische leger niet voldoende tegen de Jappen had gevochten. Een bewijs hiervoor is, dat er slechts 100 man aan Nederlandsche zijde was gesneuveld,

De Nederlanders waren over het algemeen slecht georiënteerd, wat er onder de Indonesiers leefde, omdat zij de Maleische taal niet machtig waren". Volgens spreker waren er geen 10 Nederlanders in Indie, die de Maleische taal beheerschten. Hij vervolgde: "Zij gingen er trotsch op Fransch, Duitsch en Engelsch te spreken, doch deden geen moeite om de Maleische taal, die voor hen, als Nederlander in Indie, toch wel de hoofdzaak moest zijn, goed te leeren".

Volgens spreker was dit de oorzaak, dat de vrijheidsgedachte in Indie zoo sterk tijdens de Japansche bezetting gegroeid was". Daarbij komt nog, aldus spreker, dat de Indonesiers tijdens de Japansche bezetting een grootere zelfstandigheid is bijgebracht en dat, ondanks, dat er door hen veel fouten werden gemaakt, zij toch beseften, dat zij zonder de hulp der Nederlanders in staat waren hun land te besturen."

Toen spreker de personen van Soekarno, Sjahrir en HATTA schilderde, bleek, dat hij een groot vereerder van Sjahrir was.

Sprekende over den persoon van Soekarno, zei spreker dat hij hem niet als een collaborateur kon beschouwen,

omdat door zijn houding de Indonesier en Chinees voor den dood gespaard is gebleven." Het lag in de bedoeling van den Jap, aldus spreker, om de Indonesiers en Chineezers geheel uit te moorden.

De houding van Soekarno is ook den Indonesier niet ontgaan en dit verklaart de aanhankelijkheid van den Indonesier aan Soekarno.

Spreker besloot zijn rede met erop te wijzen, dat indien de overeenkomst van Linggadjati niet door de Nederlanders zou worden aanvaard, dit een ramp voor Nederland zou beteekenen, daar de Indonesiers voor geen andere overeenkomst meer te vinden zijn terwijl hiervan door de groote mogendheden, als Rusland, Engeland en zelfs China, dankbaar gebruik gemaakt zal worden.

Spreker was er van overtuigd, dat ook zijn volk in Indië zich uit levensbehoud achter de Indonesische Regeering zou stellen.

Hierna verkreeg de tweede spreker J.W.E. RIEMENS, uit Amsterdam, secretaris van het Landelijk Bestuur van de Vereeniging Nederland-Indonesië, het woord.

Deze betoogde o.a., dat, indien de overeenkomst tusschen Nederland en Indonesië niet zijn beslag had gekregen een nederlaag zou hebben beteekend voor de Nederlandsche Regeering. Volgens spreker zou de gevoerde politiek dan veel lijken op kruisdenierspolitiek. "De reactie wil het heengaan van Dr. VAN MOOK, zoo vervolgde spreker, doch wij zullen hem niet laten gaan. Er zijn stappen ondernomen, om in Indonesië te komen tot de oprichting van de vereeniging Indonesië-Nederland. De Indonesiers kunnen op voet van gelijkheid met de Nederlanders samenwerken". Sprekende over den persoon van SIAMAT, zei hij, dat deze in nationaal costuum bij de Koningin was geweest, terwijl hij eveneens in nationaal costuum deelnam aan een feest van de Jappen in Indië. "Bij welke gelegenheid was dit nu maskerade?" vroeg hij zich af.

Hierna werd gelegenheid gegeven om vragen te stellen, waarvan door enkele aanwezigen gebruik werd gemaakt. Hierbij kwam tot uiting, dat de vereeniging Nederland-Indonesië volledig aan de zijde der nationalistes staat. Een der vragenstellers bracht naar voren, dat hij het "right or wrong my country" in de Engelsche politiek ook toegepast zou willen zien in de Nederlandsche politiek. Hij verweet de heeren achter de groene tafel, dat ook zij niet dat inzicht hadden, waarop de spreker RIEMENS, die zich dit verwijt nogal scheen aan te trekken, antwoordde, dat hij het "right or wrong" niet huldigde, doch dat hij zich allen zou scharen achter een zaak, welke "right" was. "Vrij vertaald, aldus RIEMENS, beteekent "right or wrong" "Deutschland über alles". De vergadering, welke een ordelijk verloop had, werd hierna gesloten.

op 30 November

CENTRALE VEILIGHEIDSDIENST

's-GRAVENHAGE,
Javastraat 68
Tel. { 111539
      { 112778

27 November 1946.

O.D. 29/6 K

No. **D.5388.**

Bijlagen:

66n.

Dict.: **R.** Typ.: **TV.**

Uw schrijven No.

dd.

Onderwerp: **Vergadering Vereeniging
Nederland-Indonesie."**

*Afz. van Lt. Enthoven
Opname v. trouw boek Bureau B.*

GENEEL.

Hierbij heb ik de eer Uwer Excellentie af-
schrift aan te bieden van een verslag van een op
12 November 1946 te Utrecht gehouden openbare ver-
gadering van de Vereeniging "Nederland-Indonesie",
naar den inhoud waarvan ik nogte verwijzen.

HET HOOFD VAN DEN
CENTRALE VEILIGHEIDSDIENST

voor dezen,
De Luit. Kolonel,
o/l.

Z.E. den Min. v. Binnenl. Zaken,
" " " Justitie,
Den Hr. Hoofd v. d. Gen. Staf IIIB.,
" " Com. der Koningin prov. Utrecht.

L. L. van Laere.

A

GEHEIM.

Verslag van een openbare bijeenkomst van de vereeniging Nederland-Indonesie op 12 November 1946 in één der zalen van het hotel Noord-Brabant aan het Vredenburg te Utrecht.

De toegangsprijs was f.0.25. Aanvang 20 uur. Als spreker was aangekondigd Mr. Oei Jong Tjioe over de Repoeblich Indonesia". Bij den ingang van de zaal werd het maandblad van de vereeniging Nederland-Indonesie "De Brug Djambatan" te koop aangeboden, terwijl ook in de zaal met dit blad werd gecolporteed, onder meer door Sonja Maria Voorhoeve, wonende Noorderstraat 7 te Utrecht. Aanwezig waren ongeveer 75 personen, (zaalruimte 250 personen).

Achter de bestuurstafel hadden, behalve de spreker, een viertal personen plaats genomen. Twee hiervan waren kennelijk van Indonesische afkomst. Het aanwezige publiek bestond voor het grootste gedeelte uit Indonesiers en studenten. Er waren geen versieringen, spandoeken of leuzen aangebracht.

Te ongeveer 20.20 uur werd de bijeenkomst door een onbekend gebleven manspersoon geopend, die mededeelde, dat het doel van de vereeniging was, beide volken dichter tot elkaar te brengen, de verschillen langs vreedzame weg op te lossen en het opwekken van wederzijdsch vertrouwen en begrip; een en ander verkregen door kennis van beide landen. Er was, volgens spreker een lijst van sprekers van verschillende rassen en standen samengesteld, die hopelijk een beter licht zouden brengen in den verwanden toestand. Hierna werd het woord verleend aan Mr. Oei Jong Tjioe, die ongeveer als volgt sprak: "Ik ben hier gekomen noch voor eigen partij, noch voor bepaalde volksgroepen. Uit eigen initiatief kom ik hier, na gedurende een jaar de Republiek met eigen oogen gezien te hebben. Ik doe dit met liefde en overtuiging. Wij zijn nu in een conflict gewikkeld door een natuurlijken gang. Ik ben drie en een half jaar door de Jap geïnterneerd geweest en daarna heb ik de Republiek zien groeien, aangezien ik over geheel Java heb gereisd en te Malang woonde. Om het heden te begrijpen moeten we terug naar het verleden. Dit verleden grijpt terug tot voor de Japansche bezetting. Er zijn toen fouten gemaakt, die onaanvaardbaar waren. Wat gebeurde er voor 3 Maart 1942? Toen was er een bewind, een stelsel, waar men nu nog aan vast houdt, alhoewel het woord koloniën uit de Grondwet werd geschrapt. Nederland is klein en het Nederlandsche volk is klein van getal, maar groot van naam door grootsche dingen. Dit zullen wij altijd blijven erkennen. Men heeft hier altijd asylrecht verleend aan verdrukten. Men had hier recht van vrijheid in het land van Hugo de Groot en Willem de Zwijger. Is Nederland nog zoo groot als in het verleden?

Er gebeurde iets wat er mee in strijd was. Wanneer men vroeger in Indonesie op- of aanmerkingen maakte, werd men door den Politieken Inlichtingendienst van de Politie op het stoepje geroepen. Men werd dan voor onbepaalden tijd geïnterneerd. Dit duurde dan een één dag als men de belofte aflegde, dat men het niet zou herhalen en anders voor onbepaalden tijd. Soekarno, Hatta en Sjahrir waren mensen die over één kam geschoren werden met de werkelijke oproerstokers. Voor Hitler aan de macht kwam, heeft Nederland de rechtsstaat verkracht. Ik ben Nederlandsch onderdaan, maar U weet niet wat dat beteekent. Hier ben ik Nederlander, in Indonesie Nederlandsch onderdaan. Hier heb ik als de Nederlanders het actief en passief kiesrecht. In Indonesie zijn 70.000.000 onderdanen. Wanneer wij zien, hoe de Indonesische bevolking verlangt naar meer gelijkwaardigheid, dan stond de Regeering daar steeds afwijzend tegenover. De Regeering zei: "Wij zullen jullie verlichten." We mochten wel wenschen laten hooren, maar de Regeering besliste. Er is gezegd geworden: "Nederland heeft iets grootsch verricht. Nederland heeft toch welvaart gebracht. Er is geen enkele Indonesier die dit niet aanvaarden wil. Nederland heeft daar iets opgebouwd wat er wezen mag. Maar we kunnen toch ook niet wegmaken het geboorterecht van ieder als vrij mensch. Het is onredelijk te moeten met maatstaven van ongelijkheid. De heele wereld kan niet meer terug komen tot de ordening van voorheen. Er is verwarring van begrip, men is als volkerengemeenschap los geslagen. Tijdens den overval van den Jap was ik sergeant-stadswacht in de vuurlinie. Het beroepsleger trok terug. Maar ik spreek daar nu niet over. Het is nu het moment van het Koninklijk woord. Door het plotseling ineensstorten van het Nederlandsche bewind bleven de Indonesiers en ook de Chineezzen zonder ruggegraat achter. Millioenen massa's bleven zonder leiding achter. Wij wisten bij God niet wat de Jap zou doen. Wij waren een massa zonder leiding. Wat zou U doen in zoo'n geval? Soekarno, Hatta en Sjahrir waren achter gelaten in gevangenschap door de Nederlandsche Regeering. Mijn overtuiging is dat Soekarno heeft gecobbe-reerd met bijbedoelingen. Honderd dagen zou de Jap er zijn, dat dacht heel het volk. De Hollandsche bevolkings-groep wilde zich staande houden en wist het: "the second round" is voor ons. Dacht U dat Soekarno dat niet wist? The rising sun was voor Japan ondergegaan. Wat is er in de Japansche periode gebeurd? Hier zegt men, en dat is zoo, "jullie weten niet wat er in de buitenwereld gebeurd is. Er is inmiddels veel gebeurd. We hebben: Atlantic charter, UNO enz. Krachtens dezelfde stelling weet ook de buitenwereld niet wat er in Indonesie gebeurd is. Toen ik er uit kwam, heb ik direct mijn licht opgestoken. Hoe ging het met ons? Er waren Chineesche collaborateurs, die anderhalf -millioen-

millioen aan den Jap gegeven hebben. Ze hebben allemaal gecollaboreerd. Daar hoort U niets van. De Jap zei: "Jullie krijgen de Merdeka." Terwijl de Jap met voorbedachte rade zijn politiek gebruikte om de Merdeka te propageeren, kwam de vrijheidsgedachte. Er bleef een bepaalde groep Jappen over, de zgn. "Zwarte Draak". Als 10 % van hun plannen gelukt waren, dan waren er vreeselijke moorden gebeurd. Na de capitulatie krijgen we een stel losgeslagen jongelui. Op West Java waren van oudsher vele rampokkers. De Indonesische leiders waren zich bewust, waar het groote gevaar in schuilde. Het is nog niet mogelijk om ze te zuiveren, omdat de Republiek nog te zwak is. Als Sjahrir de last er toe zou geven, zouden zijn vijanden zeggen: "Hij heult met de Nederlanders". Als de fascistische groep weg gesaneerd wordt, komt de Republiek. Gaat Sjahrir weg, dan komt de meest onverantwoordelijke groep aan de macht. Een axioma was: "Indonesie is indolent. Het is gevaarlijk hierin te gelooven. Omdat de Indonesiers werkelijk werkten aan hun ideaal, hebben ze zichzelf leeren kennen. Deze mensen regeeren nu, niet volwaardig, maar zoo goed mogelijk. Er gebeuren natuurlijk ook wel gekke dingen. Het gaat beter dan wij denken. Straks zullen we zien, dat het goed gaat. Ze willen toonen dat ze hun land willen dienen. Het begrip: Indonesie is indolent, is niet meer zoo. Vroeger wilden ze niet naar school, nu werken ze dag en nacht tot ze er misschien blind van worden. Ge ziet dat de Japansche periode niet alleen is een periode van vergiftiging. Er waren zeer gevaarlijke perioden, we zijn er nog niet overheen, we leven nog in de revolutie. Japan heeft inderdaad een heele boel willen vervlakken. De capitulatie kwam eigenlijk een half jaar te vroeg. De Republiek is gekomen, geboren onder de Jap, maar is geen Japansch paarsel. Er zijn vele jongelui, vergiftigd met fascistische ideeën. Het rood wit moest gedragen worden, men mocht zelfs zonder rood wit niet in den trein, maar dat heeft niet lang geduurd. In dit jaar der Republiek is er aan het volk verteld: staat achter onze Regeering. Alle Railways loopen, vandaag 10, morgen meer. Alle rijstvelden zijn beplant, hongersnood komt er niet. De Republiek doet al het mogelijke om het gezag te versterken. Er wordt gecoordineerd, het leger wordt in één hand gebracht. Alle illegalen worden onder controle gebracht. Wilt U verwachten dat die menschen met één toespraak tot de orde geroepen kunnen worden? Op den dag van het accord komt er ook aan het ongere groepje een einde.

In het jaar der Republiek hebben de Chineezen veel te lijden gehad. De grootste excessen zijn op West Java gebeurd. Dat is de omgeving waar de Zwarte Draak zijn centrum had. Hoe vorontwaardigd wij hierover ook zijn,

wij kunnen toch niet ophouden. Wij moeten verder, al blijft dit wel een zwarte dag. Ik heb voor de radio gezegd: "Als ze dit blijven doen, behoeven we niet meer voor de Merdeka te vechten."

Mij werd gevraagd: Hoeveel procent staan er achter de Republiek? Dat zijn dividenden. Hoeveel procent van U zou in de illegaliteit gebleven zijn als de oorlog was blijven voortduren. Belangrijke dingen worden nu beslist. De Republiek is niet fascistisch, de Indonesiers staan niet afwijzend tegenover Nederland. Indonesië wil in elke overeenkomst de minimum garantie: Nationale aspiraties en met Nederlandsche hulp Indonesië opbouwen.

Gelijk en gelijkwaardig. Dit is voor velen, die in Indonesië geweest zijn, gevaarlijk. Wij zijn bereid iedere vreemdeling als vriend met liefde te ontvangen. Nederland staat voor geweldig groote beslissingen en wel deze: Als Nederland een zedelijke historische roeping heeft, kan het dit alleen doen door zijn beste zonen en dochteren naar Indonesië te sturen. Zegt niet "Schermhorh en van Mook zijn verraders, zij verkoopen Indonesië". De voorlichting is zoo, dat er gerechte twijfel rijst. Van Soekarno zegt men: "Collaborateur en Jap knecht". Waar blijft het vertrouwen van het Nederlandsche volk om op voet van gelijkwaardigheid te onderhandelen. Indonesië is bereid alle moeilijkheden door te maken. Indonesië zal voor U voor goed verloren zijn als U denkt het vast te houden. Maar het is niet verloren als er op voet van gelijkwaardigheid onderhandeld wordt, en als Uw beste zonen komen met hun beste diensten. Dan krijgen we misschien nog eens het schoone woord: Lotsverbondenheid. Het woord dat in den loop der tijden verloren is gegaan."

Hierna werd gepauzeerd, waarna gelegenheid werd gegeven tot het stellen van vragen. Hiervoor gaven zich een negental personen op.

Vraag: "Soekarno zou den oprichter zijn van de arbeidsdienst. In hoeverre moet Soekarno verantwoordelijk gesteld worden voor de duizenden doden, die in dezen arbeidsdienst zijn gevallen?!"

Antwoord: "Soekarno heeft overleg gepleegd. Hij kon niet op alles neen zeggen. De Jap zei: "Wij vechten voor de vrijheid. Bij het winnen van den oorlog zullen alle landen vrijheid krijgen." Maar de Jap had daarvoor arbeidskrachten noodig. Soekarno kon niet zeggen dat hij geen arbeidskrachten gaf. Als er niet voldoende arbeidskrachten gegeven werden, dan werden ze gehaald. Soekarno moest wel iets doen om anderen te redden. Daarom kunt U Soekarno niet afwijzen. Nederland moest Indië verdedigen. Twee deelen zijn op grootsche wijze ingezet: De luchtmacht en de Navy, maar het leger was niet te vinden."

-Vraag-

Vraag: "Waar de Nederlandsche soldaat komt, wordt rust gebracht en de bevolking trekt rustig aan den arbeid. Hoe verklaart U dit?" Antwoord: "Dit is geen maatstaf. De concessies in Sjanghai b.v. waren altijd toevluchts-oorden in rumoerige tijden."

Vraag: "Hoe denkt men over het teruggaan van menschen naar Indonesie, hoe staat de bevolking hier tegenover?"

Antwoord: "Deze toestand geeft geen normaal beeld. Hartstochten blijven een groote rol spelen. De Indo-Europeanen die er altijd geweest zijn, gaan terug. Tot heden is er van rassenhaat geen sprake."

Vraag: "Waarom wordt de Koninklijke rede min of meer verdoezeld?"

Antwoord: "Hare Majesteit is een figuur, die overal ver bovenstaat. Maar de Koninklijke rede is vaag, houdt wel een belofte in, maar uitgevoerd door de Nederlandsche Regeering, in overleg met de Indonesische. Wij vertrouwen de Nederlandsche Regeering niet, wat de uitvoering betreft. Als Nederland de macht had gehad, dan was alles opgeruimd. Goddank dat het niet gebeurd is. Zelfs Sjahrir zou dan opgeruimd zijn."

Vraag: "Hoe staat de Republiek tegenover de Chineezers en welke groepen staan achter Sjahrir?"

Antwoord: "Op West Java zijn al deze ongeregelheden gebeurd. Maar dit is geen rassenhaat. Er is altijd een bekrompen Mohammedaansche groep geweest. Achter Sjahrir staan alle intellectuelen en duizenden die hebben leeren schrijven, zoals M.U.L.O., H.B.S., enz."

Vraag: "Hoe denkt de Republiek over het geïnvesteerde kapitaal in Indonesie?"

Antwoord: "Eerst was de bedoeling confiscatie van alle vreemde bezit. Sjahrir heeft nu gezegd dat al het vreemde bezit zal worden gerespecteerd. Het is de bedoeling dat alles teruggegeven wordt."

Vraag: "Hoe denkt U over de houding van de Engelschen? Zijn de Nederlanders en Indonesiers niet in staat zonder Engelsche supervisie te bespreken?"

Antwoord: "De Engelschen hebben zich in Indonesie schandelijk gedragen, het waren roovers, ze hebben alles gestolen wat los en vast zat."

Te ongeveer 23 uur werd de vergadering gesloten.

0 D 296.

5 November

B.1078

RIJZEND

12

578.

*Afdeling van Lds. Entloos
Cyprus wten kund. Bureau B*

Verslag vergadering.

Hierbij heb ik de aan Uwz. Excellentie

afschrijft aan te bieden van een verslag van een op 28 October 1945 te Amsterdam gehouden openbare vergadering van de Vereniging "Indonesië-Indonesië", naar den inhoud waarvan ik uwe verslijen

**HET HOOFD VAN DEN CENTRALEN
VRIJHEIDSBEWINDING,**

**voorheen,
de Luitenant-Generaal,**

o/z.

AAN

H.E. van H.M.v. Simonis-Laban

* * * * * Indonesische Geschiede-

* * * * * kenis

* * * * * Justitie

Hoofd G.L. IJN

Com. der H.M. in de Erw.

Noord Holland

Belvalouwe

G E H E I M

Verslag van een op 28-10-46 door de Afd. Amsterdam van de vereeniging "Nederland-Indonesie" gehouden lezingsavond, in de kleine zaal van het Minerva-Paviljoen te Amsterdam, over het onderwerp, "Indonesie Vroeger en Nu".

De lezing is toegankelijk op vertoon van een aan de leden toegezonden Bewijs van Toegang, welk bewijs voor niet leden aan de zaal verkrijgbaar is tegen betaling van f.1,25.

Het zaaltje is geheel met bezoekers gevuld en moeten stoelen in de zijgangen worden geplaatst om alle bezoekers een zitplaats te bieden. Aanwezig p.m. 140 personen waarvan ongeveer 60% vrouwen. De bezoekers zijn voor het overgrote deel oud-Indisch gasten waaronder veel Indo-Europeanen. In de zaal wordt gecolporteed met het blad "De Brug Djambatan".

Te ruim 20 uur opent de voorzitter de bijeenkomst. Hij heet allen welkom en deelt mede, dat waar de eerste lezingavond aan de muziek gewijd is geweest, deze avond aan de literatuur gewijd zal zijn. Hij stelt de 3 sprekers van dien avond voor.

1e spreekster is: Mevr. Beb Vuyk, schrijfster van de boeken, "Duizend eilanden", "Het laatste huus van de wereld", en "Het goud van Bara", welk laatste boek binnenkort zal verschijnen en uitgegeven zal worden door de uitgever De Haan.

2e spreker is: Bob Nieuwenhuijs, bekend literator aan een Instituut te Batavia.

3e spreker is: Dirk de Vries, van de Regeeringsvoorlichtingsdienst te Batavia.

Hierna geeft hij het woord aan 1e spreekster. Deze opent haar lezing met een terugblik op haar familie. Zij blijkt af te stammen van een familie van scheepsbouwers die in 1860 aan de Lek te Rotterdam gevestigd was en een Amboneesche familie. Haar grootvader vertrok dien tijd met een bark, om de kaap naar Indie, kwam in de Molukken terecht en keerde 40 jaar later met dezelfde bark naar Nederland terug, medebrengend zijn twee in Indie geboren kinderen. Zij stamt van deze kinderen af. Als kind ging zij op school in Rotterdam waar men haar uitschold voor Indiaan en neger. Het stond toen reeds bij haar vast, dat zij naar Indie zou terugkeeren, waar men haar toch wel niet voor Indiaan zou uitschelden. Zij is ook werkelijk naar Indie gegaan, is daar gehuwd en op een theeplantage in het bergland van Java terecht gekomen. Zij geeft daarna de volgende beschrijving van het leven op deze plantage.

Zij was gelogen, dicht aan den top van een der hoogste bergen. 's-Morgens komt de zon schitterend over deze bergtoppen op, doch reeds om 9 uur treedt mistvorming op en om 10 uur begint het te regenen. De regen houdt aan tot 5 uur 's-middags. Dit is alle jaren, die zij op de plantage woonde, niet één dag anders geweest. De arbeid in de plantage wordt verricht door Javanen

Javanen waarvan een gedeelte aan den rand der plantage woont, doch ook door een gedeelte dat in de lager gelegen dessa's woont en 2 uur moet klimmen om op hun werk te komen. Na 5 uur 's-middags komen deze menschen, doorweekt van den regen, in de loodsen op de plantage, waar zij om eendangelegd vuur bijeenhurken. Zij zien er allen mager en oud uit. Uit de kinderen, die zij in slendags met zich voeren, blijkt echter dat zij niet oud zijn. Zij hebben na zo'n dag een paar centen verdiend. Als de week om is, komen zij in de loods bijeen om de paar dubbeltjes, welke zij die week verdiend hebben, in ontvangst te nemen. Dit heeft spreekster altijd een gevoel van onvoldaanheid gegeven. Ook het feit, dat spreekster, toen de malaise intrad, altijd over voldoende geld beschikte om zich alles aan te schaffen, terwijl anderen in behoeftige omstandigheden verkeerden, gaf haar ditzelfde gevoel.

Vangetreden malaise had tot gevolg, dat ook haar man door de ontheemerneming ontslagen werd. Zij keerde toen, wat zij niet naar huis terug. Dit thuis is Ambon en Boeroe, waar zij met haar familie landerijen bezit. Zij woont daar met haar man aan den rand van de dessa en leeft met de ups en downs van de bewoners mee. De omgang met intellectueelen beperkt zich tot de bestuursambtenaar, inspecteur van politie en een medische dokter. Zij beschrijft de verhoudingen in deze wereld en ontstaat hier haar boek "Duizend eilanden". Spreekster spreekt zij in het kort de door haar uitgegeven lezing eindigt hiermede haar lezing, die met applaus van het publiek wordt gewaardeerd.

Spreekster vangt zijn rede aan met de mededeeling, dat hij de door hem uitgegeven boeken en geschriften zal behandelen. Hij begint over een aangetrouwde oud-tante van hem.

Deze tante, die hoog bejaard is, uit als het type van de kolonialen. Zij woont in een echt Indisch huis met een tuin bij Batavia. Als zij met haar familie 's-avonds onder den met sterren bezaaiden tropischen hemel uren lang vertellen over alles wat zij in Indie gezien hebben. Zij kan in een huis met kleine kamers en modern leven, moet marmer en hooge plafonds om zich heen te hebben. Zij leeft alleen in zalen leven, waar uit de opgehangen portretten haar voorouders tot haar spreken. Zij is goed met de kinderen, leeft met dezen mee, is direct tot hulp bereid. Deze vereischt wordt en maakt bij het overlijden van de kinderen minstens zooveel misbaar als bij het overlijden van haar broer. Het woord Indonesier kan zij echter niet gebruiken. Het is voor haar een inlander. Of dit nu een van de leden of een referendaris is, maakt voor haar geen verschil. Zij blijft een onderhoorige. Zij heeft zelf echter de laatste jaren volledig lager onderwijs genoten. Niettegenstaande zij een tante echter een beminlijk mensch, die alles

voor

voor haar medemenschen over heeft.

Spreker komt daarna op de tijd 1920-1930- Nederland wordt goindustrialiseerd, heeft afzetgebied noodig voor de geproduceerde goederen, Indie kan die goederen prachtig afnemen, doch om deze te kunnen betalen is eenige welvaart noodig. De welvaart in Indie wordt tot op een bepaalde hoogte opgevoerd. Dit heeft echter langzaam maar zeker de bewustwording van den Indonesier tot gevolg. Deze bewustwording voltrekt zich na het uitroepen van de republiek in steeds sneller tempo. Hier eindigt spreker zijn met appieus beloonde lezing.

Na een pauze van p.m. 20 minuten treedt de spreker op.

Deze deelt mede, dat hij, gezien de hem toegemeten tijd, zijn lezing niet in haar geheel kan behandelen en daaruit slechts enkele stellingen zal nemen, doch dat argumentatie achterwege moet blijven.

Hij behandelt het cultureele contact tussche Nederland en Indie. De daaruit voor beide ontstane voordeelen noemt hij als volgt: Het cultureele contact heeft voor de Nederlanders hoofdzakelijk bestaan in het doen van onderzoekingen, waarnemingen en het noteeren daarvan. Vermoedelijk heeft dit voor Nederland geen groote voordeelen opgeleverd, doch hebben de Nederlanders hieraan "den wijden blik" te danken en heeft dit contact hen behoed voor het afzakken naar het provincialisme. Een gevaar, dat voor een klein land als Nederland zeker bestaat. Voor Indie is het voordeel van dit contact te zien in zijn technische uitrusting en in zijn literatuur.

Hij bespreekt verschillende boeken van Indische schrijvers, o.a. ook een door Sjahir geschreven boek en roemt de mildheid van de schrijvers, die uit deze literatuur spreekt.

Vervolgens bespreekt hij de bewustwording van de Indonesiers. Deze bewustwording voltrekt zich na de uitroeping van de republiek met snelle schreden, waarop ook door zijn voorganger reeds is gewezen. Hij wijst op den ouden-feodalen Japansche Staat, welke na een injectie met Westersche beschaving een geweldige sprong maakte en een wereldgevaar werd. Hij verklaart, dat de bewustwording in Indie zich in andere richting voltrekt.

Tot slot citeert hij een vierregelig vers van Vondel, waarin deze den mensch aanraad zich niet moe te maken, met het trachten van een naar zee vlietenden stroom te keeren, daar dit hem nimmer zal gelukken. Met dien stroomvergelykt hij het gebeuren in Indie en raad aan het gebeuren zijn loop te laten nemen.

Ann het eind van zijn rede haalt hij nog de woorden aan, die Dr. Van Mook, als jeugdig bestuursambtenaar in een of ander blad heeft geschreven en die noodig zijn voor iemand die naar Indie vertrekt. Dit zijn: Bescheidenheid, Belangstelling en het dragen van de traditie.

Na deze rede geeft de voorzitter gelegenheid tot het stellen van vragen.

Een der aanwezigen stelt daarop de vraag, waarom door geen der sprekers, dienvond, den naam van een bekend Indischman, n.l. Douwes Dekker - multatuli - heeft genoemd.

Spreker de Vries antwoordt, dat hij dit met opzet heeft vermeden, ter voorkoming van het feit, dat zijn lezing een bespreking van Multatuli zou worden.

Een andere bezoeker dankt De Vries voor zijn rede, maar zegt dan, dat wat De Vries gezegd heeft over den wijden blik van den Nederlander, ontstaan door het cultureel contact met Indie, toch zeker maar betrekking heeft op een kleine groep van intellectueelen, daar hij bij het overgrootste deel der Nederlanders, dezen wijden blik niet kan ontdekken.

De Vries, spreker beantwoordende, handhaaft zijn stelling, dat Nederland door het cultureele contact met Indie, behoed is geworden tegen het afzakken naar het provincialisme.

Hierna wordt de bijeenkomst door den voorzitter gesloten en verlaat het publiek ordelijk de zaal.

OD 29/6

B 4856

C.R.No. 2117-'46 I.D.

Geheim.

Amsterdam 29 October 1946.

Geheim

3 1 OCT.

Verslag van een op 28-10-46 door de Afd. Amsterdam van de vereeniging "Nederland-Indonesië" gehouden lezingavond, in de kleine zaal van het Minerva-Paviljoen te Amsterdam, over het onderwerp, "Indonesië Vroeger en Nu".

De lezing is toegankelijk op vertoon van een aan de leden toegezonden Bewijs van Toegang, welk bewijs voor niet leden aan de zaal verkrijgbaar is tegen betaling van f.1,25.

Het zaaltje is geheel met bezoekers gevuld en moeten stoe- len in de zijgangen worden geplaatst om alle bezoekers een zitplaats te bieden. Aanwezig zijn p.m. 140 personen waarvan ongeveer 60% vrouwen. De bezoekers zijn voor het overgrote deel oud-Indisch gasten waaronder veel Indo- Europeanen. In de zaal wordt geolpporteerd met het blad "De Brug Djambatan".

Te ruim 20 uur opent de voorzitter de bijeenkomst. Hij heet allen welkom en deelt mede, dat waar de eerste le- zingavond aan de muziek gewijd is geweest, deze avond aan de literatuur gewijd zal zijn. Hij stelt de 3 sprekers van dien avond voor.

1e spreekster is: Mevr. Beb Vuyk, schrijfster van de boe- ken, "Duizend eilanden", "Het laatste huis van de wereld", en "Het goud van Bara", welk laatste boek binnen kort zal verschijnen en uitgegeven zal worden door de uitgever De Haan.

2e spreker is: Rob Niewenhuijs, bekend literator aan een Instituut te Batavia.

3e spreker is: Dirk de Vries, van de Regeeringsvoorlich- tingsdienst te Batavia.

Hierna geeft hij het woord aan 1e spreekster.

Deze opent haar lezing met een terugblik op haar familie. Zij blijkt af te stammen van een familie van scheepsbouwers die in 1860 aan de Lek bij Rotterdam gevestigd was en een Amboneesche familie. Haar grootvader vertrok in dien tijd met een bark, om de kaap naar Indië, kwam in de Molukken terecht en keerde 40 jaar later met dezelfde bark naar Ne- derland terug, medebrengend zijn twee in Indië geboren kin- deren. Zij stamt van deze kinderen af. Als kind ging zij op school in Rotterdam waar men haar uitschold voor Indiaan en neger. Het stond toen reeds bij haar vast, dat zij naar Indië zou terugkeeren, waar men haar toch wel niet voor Indiaan zou uitschelden. Zij is ook werkelijk naar Indië gegaan, is daar gehuwd en op een theeplantage in het berg- land van Java terecht gekomen. Zij geeft daarna de vol- gende beschrijving van het leven op deze theeplantage.

Handwritten notes:
- ~~De zaal~~
- ~~2117~~
- ~~Prin. 2~~
- ~~functies~~
- ~~overzicht~~
- ~~Par...~~
- Datum "11/10/46"
- ~~Mc R'om~~
- ~~11/10/46~~
- ~~met~~
- ~~g...~~
- ~~5~~

Zij was gelegen, dicht aan den top van een der hoogste bergen. 's-Morgens komt de zon schitterend over deze bergtoppen op, doch reeds om 9 uur treedt mistvorming op en om 10 uur begint het te regenen. De regen houdt aan tot 5 uur 's-middags. Dit is alle jaren, die zij op de plantage woonde, niet één dag anders geweest. De arbeid in de plantage wordt verricht door Javanen waarvan een gedeelte aan den rand der plantage woont, doch ook door een gedeelte dat in de lager gelegen dessa's woont en 2 uur moet klimmen om op hun werk te komen. Na 5 uur 's-middags komen deze menschen, doorweekt van den regen, in de loodsen op de plantage, waar zij om een aangelegd vuur bijeenhurken. Zij zien er allen mager en oud uit. Uit de kinderen, die zij in slendangs met zich voeren, blijkt echter dat zij niet oud zijn. Zij hebben na zoo'n dag een paar centen verdiend. Als de week om is, komen zij in de loods bijeen om de paar dubbeltjes, welke zij die week verdiend hebben, in ontvangst te nemen. Dit heeft spreekster altijd een gevoel van onvoldaanheid gegeven. Ook het feit, dat spreekster, toen de malaise intrad, altijd over voldoende geld beschikte om zich alles aan te schaffen, terwijl anderen in behoeftige omstandigheden verkeerden, gaf haar ditzelfde gevoel.

De ingetreden malaise had tot gevolg, dat ook haar man door de theeonderneming ontslagen werd. Zij keerde toen, wat zij noemt naar huis terug. Dit thuis is Ambon en Boeroe, waar haar familie landerijen bezit. Zij woont daar met haar man aan de rand van de dessa en leeft met de ups en downs van de dessabewoners mee. De omgang met intellectueelen beperkt zich tot een bestuursambtenaar, Inspecteur van politie en een Indonesische dokter. Zij beschrijft de verhoudingen in deze kleine wereld en ontstaat hier haar boek "Duizend eilanden".

Verder bespreekt zij in het kort de door haar uitgegeven boeken en eindigt hiermede haar lezing, die met applaus van het publiek wordt gewaardeerd.

2e Spreker vangt zijn rede aan met de mededeeling, dat hij niet over de door hem uitgegeven boeken en geschriften zal spreken, doch over een aangetrouwde oud-tante van hem.

Hij beeldt deze tante, die hoog bejaard is, uit als het type van de oud-kolonialen. Zij woont in een echt Indisch huis met grooten tuin bij Batavia. Als zij met haar familie 's-avonds op het platje onder den met sterren bezaaiden tropischen hemel zit, kan zij uren lang vertellen over alles wat zij in Indië heeft beleefd. Zij kan in een huis met kleine kamers en modern comfort niet leven, moet marmer en hooge plafonds om zich heen hebben en kan alleen in zalen leven, waar uit de opgehangen schilderijen haar voorouders tot haar spreken. Zij goed voor haar bedienden, leeft met dezen mee, is direct tot hulp bereid wanneer deze vereischt wordt en maakt bij het overlijden van een harer bedienden minstens zooveel misbaar als bij het verscheiden van haar broer. Het woord Indonesiër kan zij echter niet uitspreken. Dit is voor haar een inlander. Of dit nu een van haar bedienden, of een referendaris is, maakt voor haar geen verschil. Hij blijft een onderhoorige. Zij heeft zelf echter nog niet eens volledig lager onderwijs genoten. Niettegenstaande dit alles is tante echter een beminnelijk mensch, die alles voor haar medemenschen over heeft.

Spreker komt daarna op de tijd 1920-1930. Nederland wordt geïndustrialiseerd, heeft afzetgebied nodig voor de geproduceerde goederen. Indië kan die goederen prachtig afnemen, doch om deze te kunnen betalen is eenige welvaart nodig. De welvaart in Indië wordt tot op een bepaalde hoogte opgevoerd. Dit heeft echter langzaam maar zeker de bewustwording van den Indonesiër tot gevolg. Deze bewustwording voltrekt zich na het uitroepen van de republiek in steeds sneller tempo. Hier eindigt spreker zijn met applaus beloonde lezing.

Na een pauze van p.m. 20 minuten treedt 3e spreker op.

Deze deelt mede, dat hij, gezien de hem toegemeten tijd, zijn lezing niet in haar geheel kan behandelen en daaruit slechts enkele stellingen zal nemen, doch dat argumentatie achterwege moet blijven.

Hij behandelt het culturele contact tusschen Nederland en Indië. De daaruit voor beiden ontstane voordeelen noemt hij als volgt: Het culturele contact heeft voor de Nederlanders hoofdzakelijk bestaan in het doen van onderzoekingen, waarnemingen en het noteeren daarvan. Vermoedelijk heeft dit voor Nederland geen groote voordeelen opgeleverd, doch hebben de Nederlanders hieraan "den wijden blik" te danken en heeft dit contact hen behoed voor het afzakken naar het provincialisme. Een gevaar, dat voor een klein land als Nederland zeker bestaat. Voor Indië is het voordeel van dit contact te zien in zijn technische uitrusting en in zijn literatuur.

Hij bespreekt verschillende boeken van Indische schrijvers, o.a. ook een door Sjahrir geschreven boek en roemt de mildheid van de schrijvers, die uit deze literatuur spreekt.

Vervolgens bespreekt hij de bewustwording van de Indonesiërs. Deze bewustwording voltrekt zich na de uitroeping van de republiek met snelle schreden, waarop ook door zijn voorganger reeds is gewezen. Hij wijst op den oude feodalen Japanschen Staat, welke na een injectie met Westersche beschaving een geweldige sprong maakte en een wereldgevaar werd. Hij verklaart, dat de bewustwording in Indië zich in andere richting voltrekt.

Tot slot citeert hij een vierregelig vers van Vondel, waarin deze den mensch aanraad zich niet moe te maken, met het trachten van een naar zee vlietenden stroom te keeren, daar dit hem nimmer zal gelukken. Met dien stroomvergelijkt hij het gebeuren in Indië en raad aan het gebeuren zijn loop te laten nemen.

Aan het eind van zijn rede haalt hij nog de woorden aan, die Dr. Van Mook, als jeugdig bestuursambtenaar in een of ander blad heeft geschreven en die nodig zijn voor iemand die naar Indië vertrekt. Dit zijn: Bescheidenheid, Belangstelling en het dragen van de traditie.

Na deze rede geeft de voorzitter gelegenheid tot het stellen van vragen.

Een der aanwezigen stelt daarop de vraag, waarom door geen der sprekers, dien avond, den naam van een bekend Indischman, n.l. Douwes Dekker - multatuli - heeft genoemd.

Spreker De Vries antwoord, dat hij dit met opzet heeft vermeden, ter voorkoming van het feit, dat zijn lezing een bespreking van Multatuli zou worden.

Een andere bezoeker dankt De Vries voor zijn rede, maar zegt dan, dat wat De Vries gezegd heeft over den wijden blik van den Nederlander, ontstaan door het cultureel contact met Indië, toch zeker maar betrekking heeft op een kleine groep van intellectueelen, daar hij bij het overgrote deel der Nederlanders, dezen wijden blik niet kan ontdekken.

De Vries, spreker beantwoordende, handhaafte zijn stelling, dat Nederland door het cultureele contact met Indië, behoed is geworden tegen het afzakken naar het provincialisme.

Hierna wordt de bijeenkomst door den voorzitter gesloten en verlaat het publiek ordelijk de zaal.

~~Buiten de zaal waren geen politiemaatregelen genomen en was dit, gezien het geringe aantal bezoekers, niet noodig.~~

Verzonden aan: Hoofd C.V.D.   Den Haag.
                                  H.C.   A-dam.
                                  P.G.   A-dam.

D-4.